

ΕΜΜΑΝΟΥΕΛ ΜΑΚΡΟΝ

Ωθεί για εμπορική μάχη με την Κίνα

Ο πρόεδρος της Γαλλίας Εμανουέλ Μακρόν ωθεί την Ευρώπη σε έναν εμπορικό πόλεμο 900 δισ. δολαρίων με την Κίνα, πεπεισμένος πως η αδράνεια στην παρούσα συγκυρία θα μπορούσε να θέσει την οικονομία της Ευρωπαϊκής Ένωσης σε κίνδυνο και οι εμπορικές πρακτικές του Πεκίνου αποτελούν κρίσιμη απειλή για τις βασικές βιομηχανίες του μπλοκ. **Σελ. 13**

ΕΥΡΩΠΑΪΚΑ ΟΜΟΛΟΓΑ

Η Μερόνι αναστατώνει την αγορά

Νέους κραδασμούς παρουσιάζει η αγορά ευρωπαϊκών Ομολόγων, καθώς στις πιέσεις από τα συνεχώς αυξανόμενα επιτόκια και τις υψηλές τιμές του πετρελαίου προστίθεται πλέον και η αβεβαιότητα ως προς τη δημοσιονομική πειθαρχία της Ιταλίας. Απία, η απόφαση της ιταλικής κυβέρνησης να αυξήσει το έλλειμμα για το τρέχον έτος αλλά και για το επόμενο. **Σελ. 9**

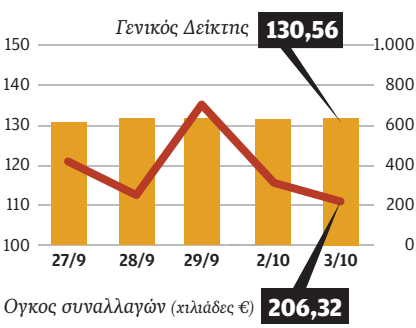

CEO ΤΗΣ JP MORGAN

Δεν αποκλείει επιτόκια 7% από Fed

Ο κόσμος ίσως να μην είναι προετοιμασμένος για το χειρότερο πιθανό σενάριο, στο οποίο η Fed θα ανεβάσει τα επιτόκια στο 7%, την ώρα που η οικονομία θα εμφανίζει στάσιμο πληθωρισμό, προειδοποίησε ο CEO της JP Morgan, Τζέιμς Ντάιμον. «Εάν έχουμε χαμηλότερους όγκους και υψηλότερα επιτόκια, θα υπάρξουν εντάσεις στο σύστημα», είπε ο τραπεζίτης. **Σελ. 13**

Δείκτης & Όγκος του ΧΑΚ

ΔΕΝ ΞΕΠΕΡΝΑ ΤΗΝ ΚΙΝΑ

Μικρό «εργοστάσιο του πλανήτη» η Ινδία

Η Ινδία είναι πλέον η πολυπληθέστερη χώρα στη Γη, αλλά δυσκολεύεται να πάρει και τον ρόλο του «εργοστασίου του πλανήτη». Το εργατικό δυναμικό της εξακολουθεί να υστερεί σε σχέση με την Κίνα. Οι Ινδοί 15-64 ετών αποτελούν μόνο το 51% του εργατικού δυναμικού της χώρας, ενώ η γυναίκα απασχόληση παραμένει χαμηλή σε σχέση με την Κίνα. **Σελ. 12**

ΤΟΜΕΑΣ ΚΑΤΑΣΚΕΥΩΝ

Η έλλειψη εργατικών χεριών απειλεί 15 δισ.

«Πονοκέφαλος», που δυνατό να μετρηθεί σε «μικρονία», αποτελεί για τον κατασκευαστικό κλάδο της Ελλάδας ο τεράστιος όγκος έργων, ύψους 15 δισ. ευρώ, που θα κληθεί να υλοποιήσει τα επόμενα χρόνια, με δεδομένο το μέγεθος της υποστελέχωσης, ιδίως σε επίπεδο τεχνιτών. Το πρόβλημα σήμερα είναι διαχειρίσιμο, αλλά τα δύσκολα έπονται. **Σελ. 16**

ΤΕΧΝΑΣΜΑΤΑ ΕΤΑΙΡΕΙΩΝ

Μικραίνουν προϊόντα, κρύβουν τις αυξήσεις

Τα προϊόντα στα ράφια του σούπερ μάρκετ διεθνώς γίνονται μικρότερα, αλλά οι τιμές πώλησης παραμένουν οι ίδιες. Το πρόβλημα δεν αναμένεται να εξαφανιστεί, ακόμη και αν ο πληθωρισμός υποχωρήσει. Το «shrinkflation» – η μείωση του μεγέθους ή της ποσότητας ενός προϊόντος, την ώρα που η τιμή του παραμένει σταθερή, είναι ανεξέλεγκτο φαινόμενο. **Σελ. 13**

5 291296 000378

Τα θέλω των Οίκων μετά τις αναβαθμίσεις

Αναμένουν συνέχιση της δημοσιονομικής πειθαρχίας, μείωση του χρέους και σταθερό πλαίσιο εκπονήσεων

Οι αναβαθμίσεις της κυπριακής οικονομίας από τους τέσσερις μεγάλους Οίκους Αξιολόγησης που την φέρνουν δύο μονάδες πάνω από την επενδυτική βαθμίδα, δημιουργούν ταυτοχρόνως και υποχρεώσεις. Μπορεί να δίνουν τα ευ-

σημα στην οικονομία, αλλά αναμένουν συνέχιση της μεταρρυθμιστικής πολιτικής και δημοσιονομική πειθαρχία. Υπενθυμίζεται ότι οι Οίκοι γρήγορα υποβαθμίζουν και δύσκολα αναβαθμίζουν. Το βλέμμα πλέον είναι στραμμένο

στις εξελίξεις του 2024. Μεγάλο αγκάθι θα είναι το πλαίσιο των εκπονήσεων. Οι Οίκοι έχουν αναφέρει πόσο σημαντικό είναι ένα ισχυρό πλαίσιο εκπονήσεων για την οικονομία και πως αξιολογούν την ύπαρξή του. Επίσης θέλουν

να βλέπουν δημοσιονομική πειθαρχία και κατ' επέκταση μείωση του δημοσίου χρέους της Κύπρου. Οι Οίκοι δεν θα θέλουν να δουν μεγάλες αυξήσεις στα δημόσια οικονομικά, αλλά θα θέλουν να αποπληρώνει το χρέος της η χώρα

για να κυμαίνεται στους μέσους ευρωπαϊκούς όρους. Οι προοπτικές των τριών Οίκων είναι σταθερές για το 2024 και δεν αναμένονται περαιτέρω αναβαθμίσεις. Δεν αποκλείεται ωστόσο ο S&P να κάνει την έκπληξη. **Σελ. 4**

ΚΙΝΑ

Φθίνουσα πορεία πήρε ο νέος Δρόμος του Μεταξίου

Ο νέος Δρόμος του Μεταξίου έρχεται αντιμέτωπος με μια ραγδαία αλλαγή των συνθηκών. Η Κίνα αντιμετωπίζει τις παθογένειες της οικονομίας της, μια τεράστια κρίση της αγοράς ακινήτων και παρατεταμένη επιβράδυνση. Ηδη είναι ορατή η αλλαγή στάσης, που έχει περιορίσει δραματικά τις επενδύσεις για έργα του Δρόμου του Μεταξίου. **Σελ. 10**

ΕΛΛΑΔΑ

Η ακρίβεια στα τρόφιμα επιμένει και επεκτείνεται

Δυσοιωνίες είναι οι ενδείξεις για την πορεία των τιμών στα τρόφιμα στην Ελλάδα, καθώς η ακρίβεια παραμένει. Μετά τα λαχανικά άρχισαν να εμφανίζονται ανατιμήσεις σε φρούτα και κρέατα. Δυσοιωνίες είναι και οι εκτιμήσεις για την παγκόσμια παραγωγή σε σειρά πρώτων υλών, από το ελαιόλαδο και τη ζάχαρη έως το ρύζι και τα σιτηρά. **Σελ. 14**

Πέραν του €1,5 δισ. δαπάνησαν οι τουρίστες έως τον Ιούλιο

Επιβεβαιώνονται οι εκτιμήσεις ότι φέτος θα σημειωθεί νέο ρεκόρ στα έσοδα από τον τουρισμό. Σχεδόν μισό δισ. ευρώ (€454,6 εκατ.) υπολογίζεται ότι άφησαν για διαμονή, διασκέδαση, χώρους εστίασης αγοράς και μεταφορές οι τουρίστες κατά τον μήνα Ιούλιο. Για όλη την περίοδο από τον Ιανουάριο 2023 μέχρι τον Ιούλιο, τα τουριστικά έσοδα υπολογίζονται σε €1.544,7 εκατ. που είναι κατά 8% (€1.425,2 εκατ.) αυξημένα σε σχέση με την αντίστοιχη περίοδο του 2019. **Σελ. 6**

ΚΥΡΙΟ ΑΡΘΡΟ

Το μεγάλο στοίχημα του χειμώνα

Μέχρι στιγμής, και μέσα από τις αυξήσεις των επιτοκίων, έχουν καταστεί οι συνθήκες δανεισμού μη ελκυστικές για υφιστάμενους και νέους δανειολήπτες. Αυτό είχε ως αποτέλεσμα να καταγραφεί πτώση στη ζήτηση για νέο δανεισμό, κάτι που αναμένεται να ενταθεί στα επόμενα τρίμηνα. Η επόμενη φάση σε σχέση με την περιοριστική νομισματική πολιτική έχει να κάνει με την πραγματική οικονομία και την επίδραση που τα ψηλά επιτόκια θα έχουν στην ανάπτυξη. Εδώ η ανάγνωση είναι προς το παρόν αβέβαιη, αφού η μείωση στην οικονομική δραστηριότητα δεν μπορεί άμεσα να συνδεθεί με τα επιτόκια, αλλά έχει να κάνει με τη μείωση στην κατανάλωση λόγω του πληθωρισμού και την συνακόλουθη εξασθένιση του παγκόσμιου εμπορίου.

Η ΕΚΤ, για να έρθουμε και σε αυτά που άμεσα μας επηρεάζουν, περιμένει να δει πώς θα επιδράσει η νομισματική πολιτική που εφαρμόζει στην πραγματική οικονομία. Στη βάση αυτής της ανάγνωσης θα αποφασιστούν και οι επόμενες κινήσεις έχοντας όμως ως δεδομένο τη δήλωση της Κριστίν Λαγκάρντ ότι τα επιτόκια σε αυτό το επίπεδο δύνανται να επαναφέρουν τον πληθωρισμό στον στόχο του 2%, αν παραμείνουν για μια σημαντική χρονική περίοδο και δεν προκύψουν νέοι εξωγενείς και επιβαρυντικοί παράγοντες που σήμερα δεν είναι ορατοί.

Οι ασκούντες την νομισματική πολιτική καλούνται το επόμενο διάστημα να επιχειρήσουν μια δύσκολη άσκηση ισορροπίας. Τα επιτόκια θα πρέπει να παραμείνουν στο επίπεδο που στο

τέλος της μέρας θα επιτρέψουν μείωση του πληθωρισμού, ενώ την ίδια ώρα η ύφεση που θα προκληθεί θα μπορεί να είναι η πιότερη δυνατή για να μην θυματοποιηθούν οι οικονομικά ασθενέστερες ομάδες του πληθυσμού. Η κατάσταση γίνεται ακόμη δυσκολότερη αν αναλογιστεί κανείς ότι η νομισματική πολιτική δεν ασκείται σε συνθήκες εργασιακού αλλά σε ένα ιδιαίτερα αβέβαιο περιβάλλον. Πρόσφατο παράδειγμα η αναταραχή στην αγορά πετρελαίου, όπου η μειωμένη παραγωγή αυξάνει τις τιμές και ναρκοθετεί κάθε προσπάθεια για επαναφορά του πληθωρισμού στα επιθυμητά επίπεδα.

Σε αυτή την ιδιαίτερη οικονομική συγκυρία δεν θα μπορούσε να παραλειφθεί η δημοσιονομική πολιτική, δηλαδή η πολιτική που ασκούν τα

κράτη και οι κυβερνήσεις. Έχοντας βιώσει μια μακρά περίοδο, σχεδόν τέσσερα χρόνια, χωρίς δημοσιονομικούς κανόνες, αναπτύσσεται ο προβληματισμός μήπως και η αναγκαία λιτότητα που θα πρέπει να επιχειρηθεί βρίσκεται έξω από τις προτεραιότητες των κυβερνήσεων, οι οποίες προφανώς απηχούνται για τη συσσώρευση αβυσσών πολιτικού κόστους. Η οδηγία της νομισματικής αρχής δεν θα μπορούσε να είναι πιο ξεκάθαρη σε αυτό το θέμα καλώντας έμμεσα τις κυβερνήσεις να περιορίσουν το δημοσιονομικό έλλειμμα κατ' ελάχιστον κάτω από τα επίπεδα του 2022.

Το δεύτερο εξάμηνο του 2023 η οικονομία αναμένεται να παραμείνει στάσιμη συνηγορώντας για μεγαλύτερη πτώση του πληθωρισμού. Ακόμη

και τα προβλήματα στις εφοδιαστικές αλυσίδες έχουν ξεπεραστεί και άρα η πλευρά της προσφοράς είναι θετική προς την κατεύθυνση αποκλιμάκωσης του πληθωρισμού. Στην αντίπερα όχθη, έχουμε τη συνεχιζόμενη άνοδο της αγοράς εργασίας και τις αυξήσεις των μισθών που κατά μέσο όρο στην Ευρωζώνη ανέρχονται στο 5%. Αντίθετα προς την κατεύθυνση του αποπληθωρισμού κινείται και η ισχυρή ζήτηση για υπηρεσίες, παρόλο που αυτή την περίοδο καταγράφεται μικρή υποχώρηση. Καθώς μπαίνουμε στον χειμώνα, το μεγάλο στοίχημα για διόρθωση του πληθωρισμού θα έχει να κάνει με τις τιμές του πετρελαίου. Αρνητικές εξελίξεις στο μέτωπο της ενέργειας δυνατόν να εκτροχιάσει όλες τις προσπάθειες των τελευταίων 12 μηνών.

Σε επενδυτική βαθμίδα πλέον η Τρ. Κύπρου και η Ελληνική

Καλά τα νέα από Moody's

Ο Οίκος Αξιολόγησης Moody's αναβάθμισε και έβαλε στην επενδυτική κατηγορία την Τράπεζα Κύπρου και την Ελληνική. Σύμφωνα με τον Οίκο, οι προοπτικές για τις αξιολογήσεις για τις μακροπρόθεσμες καταθέσεις και τα ανώτερα μη εξασφαλισμένα κρέη των δύο τραπεζών είναι θετικές. Κύριος μοχλός για τη θετική αξιολόγηση είναι η ανθεκτικότητα της κυπριακής οικονομίας. **Σελ. 4**

Παράγουμε ενέργεια αλλά δεν την αποθηκεύουμε

Νέες αυξήσεις στο ρεύμα

Η Κύπρος παράγει ενέργεια αλλά δεν την αποθηκεύει. Μόλις οκτώ αιτήσεις έχουν υποβληθεί μέχρι σήμερα για εγκατάσταση συστήματος αποθήκευσης σε οικία, στο πλαίσιο του σχεδίου Ε-ζοικονομώ και Αναβαθμίζω. Δεν ενθαρρύνονται προς αυτή την κατεύθυνση οι καταναλωτές. Θα ζητηθεί έγκριση από Ε.Ε. για κεντρικό σύστημα αποθήκευσης ΑΠΕ. **Σελ. 5**

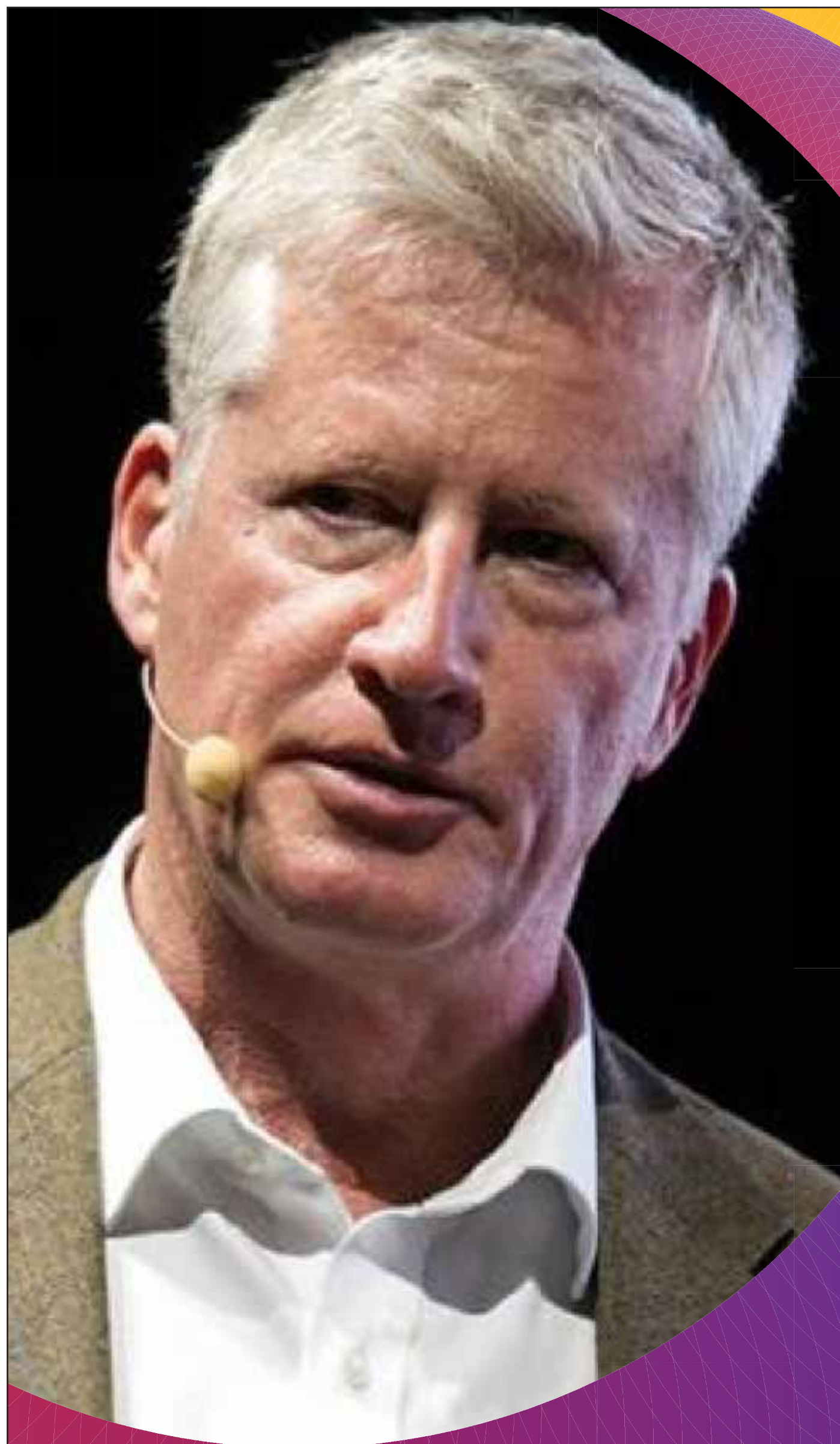
Έχεις κάρτα της
Ελληνικής Τράπεζας;
Έχεις άμεση επιστροφή
χρημάτων!

Κατέβασε το Myle Rewards app τώρα!

Ισχύουν όροι και προϋποθέσεις

CALUM CHASE

Best-selling writer and sought-after speaker on artificial intelligence

digital agenda
CYPRUS SUMMIT

OCTOBER 17, 2023

BOOK TICKET
digitalagency.com

MAIN STAGE

POWERED BY

Bank of Cyprus

SUPPORTERS

OFFICIAL CARRIER

PARTNERS

A PROJECT ENDORSED BY

Υποδείξεις Οίκων για εκποιήσεις και πειθαρχία

Τα «*outlook*» της οικονομίας για τρεις είναι σταθερά στις τελευταίες τους αξιολογήσεις – Ο S&P πιθανόν να κάνει την έκπληξη

Του ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΡΟΥΓΚΑΛΑ

Η Κύπρος βρίσκεται δύο βαθμίδες πάνω από την επενδυτική βαθμίδα από τους τέσσερις μεγάλους Οίκους Αξιολόγησης, αφού την περασμένη Παρασκευή ο Moody's έθεσε τη χώρα μετά από εντεκάμια χρόνια στην επενδυτική κατηγορία. Οι Οίκοι όμως που γρήγορα υποβαθμίζουν και δύσκολα αναβαθμίζουν, όπως είδε και η Κύπρος μετά το 2011, προειδοποιούν ευγενικά για την πορεία των δεικτών της οικονομίας και προκρίνουν πως η χώρα θα πρέπει να συνεχίσει την μεταρρυθμιστική πολιτική της, αλλά και να έχει δημοσιονομική πειθαρχία. Με τις αξιολογήσεις των Moody's και DBRS, την προηγούμενη Παρασκευή ολοκληρώθηκε και ο δεύτερος γύρος αξιολογήσεων της κυπριακής οικονομίας

Παρά το χρονικό διάστημα που δόθηκε για να λυθούν κάποια ανοικτά ζητήματα που αφορούσαν το πλαίσιο των εκποιήσεων και να βελτιωθεί, η Κύπρος δεν έχει κάνει ουσιαστικά βήματα.

για το 2023. Πλέον, το βλέμμα είναι στραμμένο στις εξελίξεις του 2024 και του τι θα έχουν να πουν οι Οίκοι για τη χώρα. Τα «outlook» (προοπτικές) της οικονομίας για τρεις από τους τέσσερις Οίκους είναι σταθερά μετά τις τελευταίες τους αξιολογήσεις. Αυτό σημαίνει πως κρατούν οι πλείστοι μια ουδέτερη στάση και αναμένουν να δουν περισσότερα στο επόμενο διάστημα σε σχέση με αυτά που υποδεικνύουν στην κυβέρνηση-χώρα για να κάνει. Οι Οίκοι είναι επιμνησικοί και όχι προμνηστές, έτσι, εάν κάποια σημεία δεν προχωρήσουν ή η ΚΔ δεν κάνει τα ενδεχόμενα, ο «έλεγκς» θα είναι άμεσος, αν όχι βαρύς. Η ανερχόμενη κυβέρνηση έδειξε κάποια σημάδια γραφής που στα μάτια των Οίκων ήταν σωστές κινήσεις, γι' αυτό και αναβάθμισαν τη χώρα τον Σεπτέμβριο του 2018. Στην παρούσα κυβέρνηση έδειξαν με «σιωπηρή» ψήφο εμπιστοσύνης, αφού με τις αναβαθμίσεις και τα θετικά τους σχόλια δεν αναμένουν διαφορετική προσέγγιση-πολιτική σε σχέση με την οικονομία και το πώς θα χειριστεί κάποια δεδομένα.

Μεγάλο αγκάθι όπως διαφανεί, θα είναι το πλαίσιο των εκποιήσεων. Παρά το χρονικό διάστημα που δόθηκε για να λυθούν κάποια ανοικτά ζητήματα που αφορούσαν το πλαίσιο και να βελτιωθεί, η Κύπρος δεν έχει κάνει ουσιαστικά βήματα και το ζήτημα θα βγει συ-

Ο οίκος Moody's δεν είχε πεισθεί για την οικονομία της Κύπρου, αφού κάποια ραντεβού αξιολογήσεων τα «προσπέρασε» μέσα στην πανδημία και άλλες φορές απλά επιβεβαίωσε προηγούμενες αξιολογήσεις του.

ντόμως ξανά στην επιφάνεια. Στα τέλη του τρέχοντος μηνός η περίοδος χάριτος του παγώματος των εκποιήσεων πρώτων κατοικιών παύει να ισχύει και έτσι τα τρία ανοικτά ζητήματα των εκποιήσεων παραμένουν. Αυτό της δημιουργίας ενός ειδικού δικαστηρίου, αυτό της θέσης ενός χρηματοοικονομικού επιτρόπου, και του περιφρουρου μηχανισμού της Κεντρικής Τράπεζας. Οι Οίκοι έχουν αναφέρει πόσο σημαντικό είναι ένα ισχυρό πλαίσιο εκποιήσεων για την οικονομία και πως αξιολογούν την ύπαρξή του.

Δεύτερο δεδομένο για τους Οίκους που θα πρέπει να βλέπουν για να έχουν θετικές αξιολογήσεις είναι η δημοσιονομική πειθαρχία και κατ' επέκταση η μείωση του δημοσίου χρέους της Κύπρου. Οι Οίκοι δεν θα θέλουν να δουν μεγάλες αυξήσεις στα δημόσια οικονομικά, αλλά συγχρόνως θα θέλουν να βλέπουν να αποπληρώνει το χρέος της η χώρα για να κυμαίνεται στους μέσους ευρωπαϊκούς όρους.

Οι «πείσματάρηδες»

Ο οίκος Moody's δεν είχε πεισθεί για την οικονομία της Κύπρου, αφού κάποια ραντεβού αξιολογήσεων τα «προσπέρασε» μέσα στην πανδημία και άλλες φορές απλά επιβεβαίωσε προηγούμενες αξιολογήσεις του. Η αναβάθμιση όμως των δύο βαθμίδων της αξιολόγησης της

Κύπρου σε Baa2 από Ba1 από τους Moody's αντικατοπτρίζει κατά τον Οίκο ευρείας βάσης, συνεχείς βελτιώσεις στο πιστωτικό της προφίλ λόγω παλαιότερων και συνεχιζόμενων οικονομικών, δημοσιονομικών και τραπεζικών μεταρρυθμίσεων. Ο οίκος Moody's στο δελτίο του ανέφερε ότι η δημοσιονομική ισχύς έχει βελτιωθεί σημαντικά και ότι οι οικονομικές και δημοσιονομικές επιπτώσεις της πανδημίας διέκοψαν μόνο προσωρινά τη μείωση της επιβάρυνσης του χρέους, αναμένει ωστόσο ότι αυτή η μείωση θα συνεχιστεί κατά τα επόμενα χρόνια. Αναφορικά με τους παράγοντες για μια ενδεχόμενη υποβάθμιση από τον Moody's, ο Οίκος τόνισε πως μια υποβάθμιση θα προερχόταν από τις σημαντικά ασθενέστερες οικονομικές επιδόσεις από αυτές που αναμένει σήμερα. «Μια διαρκής, ουσιαστική επιδείνωση της δημοσιονομικής θέσης της κυβέρνησης που θα οδηγούσε σε αλματώδη αύξηση της επιβάρυνσης του χρέους και σε ουσιαστική αποδυνάμωση των δεικτών χρέους θα ήταν επίσης αρνητικά για την πιστοληπτική ικανότητα, ενώ αρνητικά θα ήταν και μια ουσιαστική αύξηση των κινδύνων του τραπεζικού τομέα», συνόψισε. Το σταθερό «outlook» πάντως του Οίκου δεν αφήνει μεγάλη περιθώρια αισιοδοξίας για αναβάθμιση της κυπριακής οικονομίας στο πρώτο μισό του 2024.

Ο οίκος Standard & Poor's δεν είχε πεισθεί για την οικονομία της Κύπρου, αφού κάποια ραντεβού αξιολογήσεων τα «προσπέρασε» μέσα στην πανδημία και άλλες φορές απλά επιβεβαίωσε προηγούμενες αξιολογήσεις του.

Πίστεψαν αλλά караδοκούν

Ο καναδικός οίκος DBRS πίστεψε στην Κύπρο και την έθεσε στην επενδυτική κατηγορία στα τέλη του 2018. «Προχθές» δεν την αναβάθμισε περαιτέρω, την έχει δύο βαθμίδες πάνω από την επενδυτική κατηγορία, ενώ σύμφωνα με τον DBRS, η θέση της Κύπρου οφείλεται στην πρόσφατη μείωση του δημοσίου χρέους και στην προσδοκία της DBRS Morningstar ότι οι μετρήσεις του δημοσίου χρέους θα συνεχίσουν να βελτιώνονται τα επόμενα χρόνια. Επιπλέον, ο DBRS θεωρεί στην αξιολόγησή του ότι η νέα κυβέρνηση θα συνεχίσει να ακολουθεί συνετή δημοσιονομική πολιτική. Όπως αναφέρει, το πρόγραμμα σταθερότητας της κυβέρνησης στοχεύει σε πρωτογενή δημοσιονομικά πλεονάσματα 3,2% του ΑΕΠ το 2023 και 3,7% το 2024. Ο Οίκος επισημαίνει τα προβλήματα που έχει ακόμη η Κύπρος με τα μη εξυπηρετούμενα δάνεια, λέγοντας πως αντιμετωπίζει επίσης σημαντικές προκλήσεις λόγω του υψηλού ακόμη αποθέματος «κληροδοτημένων» ΜΕΔ στον τραπεζικό τομέα και του συγκριτικά χαμηλού επιπέδου παραγωγικότητας της εργασίας της οικονομίας. Επιπλέον, κατά τον DBRS οι αξιολογήσεις της Κύπρου συνεχίζουν να περιορίζονται από το μικρό μέγεθος της οικονομίας της που βασίζεται στις υπηρεσίες, γεγονός που την καθιστά

ευάλωτη σε εξωτερικούς κραδασμούς. Ο DBRS είναι ξεκάθαρος: Οι αξιολογήσεις θα μπορούσαν να υποβαθμιστούν εάν συμβεί ένα, ή συνδυασμός των παρακάτω: Πρώτον, σημαντική επιδείνωση της τροχιάς του δημοσίου χρέους, πιθανώς λόγω παρατεταμένης περιόδου ασθενούς ανάπτυξης, αυξανόμενων δημοσιονομικών πιέσεων ή υλοποίησης μεγάλων ενδεχόμενων υποχρεώσεων. Δεύτερον, ουσιαστική αντιστροφή της πτωτικής τροχιάς στο απόθεμα των ΜΕΔ στον τραπεζικό τομέα. Το σταθερό «outlook» του Οίκου δεν δεικνύει σημάδια για αναβάθμιση τουλάχιστον στο πρώτο μισό του 2024.

Τα τρία «αν» του S&P

Ο πρώτος που τον Σεπτέμβριο του 2018 αναβάθμισε την Κύπρο σε επενδυτική βαθμίδα, ο οίκος Standard and Poor's Global Ratings (S&P) έχει θέσει σε θετικές τις προοπτικές της κυπριακής οικονομίας. Αυτό σημαίνει πως στο πρώτο μισό του 2024 δεν αποκλείεται να κάνει τη διαφορά και να αναβαθμίσει σε υψηλότερο σκαλί τη χώρα σε σχέση με τους άλλους τρεις Οίκους. Ο Οίκος είχε αναφέρει στην τελευταία του αξιολόγηση πως, οι θετικές προοπτικές αντανακλούν τη συνεχιζόμενη μακροοικονομική εξομάλυνση στην Κύπρο μετά τη χρηματοπιστωτική κρίση της χώρας το 2012 - 2013 και πως παρά τις αυξα-

νόμενες πολιτικές πιέσεις για αύξηση των δαπανών, η κυβέρνηση φαίνεται να βρίσκεται σε καλό δρόμο για τη διατήρηση σταθερών δημοσιονομικών πλεονασμάτων στα επόμενα χρόνια. Δείχνοντας τα τρία σημεία που επικεντρώνεται, ο Οίκος είχε αναφέρει πως θα μπορούσε να αναβαθμίσει την Κύπρο εντός των επόμενων 12 - 24 μηνών, εάν η μείωση του χρέους διατηρήσει την υφιστάμενη πορεία, υποστηριζόμενη από τον αυστηρό έλεγχο των δαπανών και από τα σταθερά δημοσιονομικά πλεονάσματα. Θα μπορούσε επίσης να αναβαθμίσει την κυπριακή οικονομία εάν το πολύ αυξημένο σήμερα έλλειμμα του ισοζυγίου τρεχουσών συναλλαγών συγκρινωθεί, αμβλύνοντας τις ανησυχίες

Οι Οίκοι δεν θα θέλουν να δουν μεγάλες αυξήσεις στα δημόσια οικονομικά, αλλά συγχρόνως θα θέλουν να βλέπουν να αποπληρώνει το χρέος της η χώρα για να κυμαίνεται στους μέσους ευρωπαϊκούς όρους.

μας σχετικά με την εξωτερική μόχλευση των κατακόπων της Κύπρου. Τρίτον, ο Οίκος αναφέρει πως θα μπορούσε να την αναβαθμίσει αν παρατηρήσει βελτιωμένη σταθερότητα στο χρηματοπιστωτικό σύστημα.

Αναβάθμισε στο 2023

Ο Fitch στην αξιολόγησή του στις 16 Ιουνίου είχε επιβεβαιώσει την προηγούμενη αξιολόγησή του, ενώ είχε κρατήσει το «outlook» σταθερό. Στο ριπόρτ είχε εκτιμήσει πως τα δημοσιονομικά πλεονάσματα θα συνεχιστούν, παρά την επιβράδυνση της οικονομικής ανάπτυξης, και ότι η πτωτική πορεία του δημοσίου χρέους θα συνεχιστεί αν και με βραδύτερο ρυθμό. Για τα δημόσια οικονομικά, ο Οίκος ανέφερε πως το ισοζύγιο της γενικής κυβέρνησης θα παραμείνει πλεονασματικό τα επόμενα δύο χρόνια, ενώ θεωρούσε παράλληλα ότι, οι κυπριακές αρχές θα διατηρήσουν ένα σημαντικό αποθεματικό ρευστών διαθεσίμων και θα εκδίδουν τακτικά ομόλογα για να καλύψουν επερχόμενες λήξεις χρέους. Ο Οίκος στο πρώτο μισό του 2023 είχε αναβαθμίσει το αξιόχρεο της χώρας και εκτιμούσε πως, η ανάπτυξη θα επιβραδυνθεί λόγω της εγχώριας ζήτησης η οποία θα περιοριστεί από τα αυξανόμενα επιτόκια και τον αντίκτυπο των ακόμη υψηλών τιμών στα πραγματικά εισοδήματα.

Ο Moody's βάζει σε επενδυτική βαθμίδα Τράπεζα Κύπρου και Ελληνική

Τις αναβάθμιση – Ο κύριος μοχλός για την καλή αξιολόγηση είναι η συνεχιζόμενη ανθεκτικότητα της κυπριακής οικονομίας

Του ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΡΟΥΓΚΑΛΑ

Μετά από μία 12ετία ο Οίκος Αξιολόγησης Moody's αναβαθμίζει και βάζει στην επενδυτική κατηγορία τις δύο μεγάλες τράπεζες της Κύπρου, την Τράπεζα Κύπρου και την Ελληνική. Συγκεκριμένα, ο Moody's Investors Service αναβάθμισε την Τρίτη 3 Οκτωβρίου τις αξιολογήσεις της Τράπεζας Κύπρου και της Ελληνικής Τράπεζας, συμπεριλαμβανομένων των μακροπρόθεσμων καταθέσεων τους σε Baa3 από το Ba1 και τις Βασικές Πιστωτικές Αξιολογήσεις τους (BCA) και τα Προσαρμοσμένα BCA σε ba2 από το ba3. Σύμφωνα με τον Οίκο, οι προοπτικές για τις αξιολογήσεις για τις μακροπρόθεσμες καταθέσεις και τα ανώτερα μη εξασφαλισμένα χρέη των δύο τραπεζών είναι θετικές.

Σύμφωνα με τον Οίκο, ο κύριος μοχλός για την αναβάθμιση της αξιολόγησης είναι η συνεχιζόμενη ανθεκτικότητα της κυπριακής οικονομίας και οι πιστωτικοί όροι, που οδηγούν σε υποστηρικτικές συνθήκες λειτουργίας για τις κυπριακές τράπεζες. Αυτό οδηγεί τον Moody's να ανεβάσει τη βαθμολογία του «Μακροπροφίλ» για την Κύπρο σε «Μέτρια», από «Μέτρια».

Η αξιολόγηση αποτυπώνει επίσης τις συνεχείς βελτιώσεις στα ατομικά προφίλ φερεγγυότητας των δύο κυπριακών τραπεζών, με περαιτέρω σταδιακές βελτιώσεις στην ποιότητα των περιουσιακών στοιχείων και στις μετρήσεις κεφαλαίου, και σημαντική ενίσχυση της βασικής κερδοφορίας των τραπεζών.

Οι θετικές προοπτικές αντανακλούν τις προσδοκίες της Moody's ότι οι δύο τράπεζες θα διατηρήσουν σταθερές μετρήσεις κερδοφορίας και κεφαλαίου, και θα συνεχίσουν να μειώνουν τους κληροδοτημένους κινδύνους ποιότητας περιουσιακών στοιχείων, αντιμετωπίζοντας

Οι θετικές προοπτικές αντανακλούν τις προσδοκίες της Moody's ότι οι δύο τράπεζες θα διατηρήσουν σταθερές μετρήσεις κερδοφορίας και κεφαλαίου

τυχόν νέα μη εξυπηρετούμενα δάνεια (NPL) που μπορεί να προκύψουν από το περιβάλλον υψηλότερων επιτοκίων και τον υψηλό ακόμη πληθωρισμό.

Ο κύριος μοχλός αξιολόγησης για τις σημαντικές αναβαθμίσεις είναι η ενισχυμένη ανθεκτικότητα της κυπριακής οικονομίας και οι συνθήκες τραπεζικής πίστωσης που οδηγούν σε ένα πιο υποστηρικτικό περιβάλλον λειτουργίας για τις τράπεζες της χώρας.

Τα της Τράπεζας Κύπρου

Σύμφωνα με τον Οίκο, η αναβάθμιση των μακροπρόθεσμων αξιολογήσεων και αξιολογήσεων της Τράπεζας Κύπρου αντικατοπτρίζει το υψηλότερο μακροοικονομικό προφίλ της Κύπρου ως «Μέτρια», που υποστηρίζεται από την ανθεκτικότητα της κυπριακής οικονομίας και τις συνολικές πιστωτικές συνθήκες, που με τη σειρά του μειώνει τους κινδύνους για το πιστωτικό προφίλ της τράπεζας.

Η αξιολόγηση αποτυπώνει επίσης τις συνεχείς βελτιώσεις στα ατομικά προφίλ φερεγγυότητας των δύο κυπριακών τραπεζών.

Οι υψηλότερες αξιολογήσεις αντικατοπτρίζουν επίσης τις συνεχείς σταδιακές βελτιώσεις στην ποιότητα του ενεργητικού και τις μετρήσεις κεφαλαίου, καθώς και σημαντική ενίσχυση της βασικής κερδοφορίας της τράπεζας. Τα αναφερόμενα μη εξυπηρετούμενα ανοίγματα (NPEs) μειώθηκαν στο 3,6% των ακαθάριστων δανείων τον Ιούνιο του 2023, από 4,0% τον Δεκέμβριο του 2022, και η τράπεζα ενίσχυσε την κάλυψή της στο 78% των NPEs τον Ιούνιο του 2023. Η Τράπεζα Κύπρου ανέφερε ένα Common Equity Tier 1 (CET1) δείκτη

κεφαλαίου 16,0% τον Ιούνιο του 2023 από 15,2% στο τέλος του έτους 2022, το υψηλότερο επίπεδο των τελευταίων ετών.

Οι θετικές προοπτικές για τις μακροπρόθεσμες καταθέσεις και τις αξιολογήσεις μη εξασφαλισμένου χρέους αντικατοπτρίζουν την προσδοκία της Moody's ότι οι υπολειπόμενοι κίνδυνοι ποιότητας των περιουσιακών στοιχείων θα συνεχίσουν να υποχωρούν καθώς η τράπεζα συνεχίζει να μειώνει το απόθεμά της σε κατασχεθέντα ακίνητα, καθώς διατηρεί σταθερές μετρήσεις κερδοφορίας και κεφαλαίου, και καθώς οι μετρήσεις ποιότητας περιουσιακών στοιχείων παραμένουν ανθεκτικές στο περιβάλλον υψηλότερου πληθωρισμού και επιτοκίων.

Η αξιολόγηση των μακροπρόθεσμων καταθέσεων Baa3 της Τράπεζας Κύπρου συνεχίζει να βρίσκεται δύο βαθμίδες πάνω από το ba2 BCA της, λόγω της τρέχουσας προστασίας που παρέχεται

στους καταθέτες από τίτλους που απορρόφησαν περισσότερες ζημιές. Η θετική προοπτική για τις μακροπρόθεσμες αξιολογήσεις καταθέσεων λαμβάνει επίσης υπόψη ότι οι πιθανές μελλοντικές εκδόσεις χρέους από την τράπεζα και η εξέλιξη του ισολογισμού της, θα μπορούσαν να προσφέρουν υψηλότερο απόθεμα ασφαλείας για τους καταθέτες.

Τα της Ελληνικής

Η αναβάθμιση των μακροπρόθεσμων αξιολογήσεων και αξιολογήσεων της Ελληνικής Τράπεζας αντικατοπτρίζει το υψηλότερο μακροοικονομικό προφίλ της Κύπρου ως «Μέτρια», που υποστηρίζεται από την ανθεκτικότητα της κυπριακής οικονομίας και τις συνολικές πιστωτικές συνθήκες, που με τη σειρά του μειώνει τους κινδύνους για το πιστωτικό προφίλ της τράπεζας.

Οι υψηλότερες αξιολογήσεις αντικατοπτρίζουν επίσης τις συνεχείς στα-

διακές βελτιώσεις στην ποιότητα του ενεργητικού και τις μετρήσεις κεφαλαίου, καθώς και τη σημαντική ενίσχυση της βασικής κερδοφορίας της τράπεζας. Τα NPEs της Ελληνικής Τράπεζας μειώθηκαν στο 3,3% των ακαθάριστων δανείων από τον Ιούνιο του 2023, εξαιρουμένων των NPEs που είναι κατά 90% εγγυημένα από την κυβέρνηση, από 3,6% στο τέλος του 2022, προσαρμοσμένα για την τελευταία της πώληση NPE. Ο δείκτης CET1 της Ελληνικής Τράπεζας βρισκόταν στο υψηλό 20,8% τον Ιούνιο του 2023, από 19,1% στο τέλος του έτους 2022.

Η θετική προοπτική για τις μακροπρόθεσμες καταθέσεις και τις αξιολογήσεις μη εξασφαλισμένου χρέους αντανακλούν την προσδοκία της Moody's ότι η τράπεζα θα διατηρήσει σταθερές μετρήσεις κερδοφορίας και κεφαλαίου, καθώς οι μετρήσεις ποιότητας του ενεργητικού παραμένουν σε γενικές γραμμές σταθερές παρά το περιβάλλον υψηλότερων επιτοκίων και τον ακόμη υψηλό πληθωρισμό που βαραίνει την ικανότητα αποπληρωμής των δανείων των δανειοληπτών.

Οι αξιολογήσεις της Τράπεζας Κύπρου θα μπορούσαν να αναβαθμιστούν εάν η τράπεζα διατηρήσει σταθερές μετρήσεις κερδοφορίας και κεφαλαίου, μειώσει το απόθεμά της σε ακίνητα και μετριάσει τον αντίκτυπο οποιασδήποτε ασθενέστερης ικανότητας αποπληρωμής δανειοληπτών στις μετρήσεις της ποιότητας του ενεργητικού της.

Οι αξιολογήσεις καταθέσεων της Τράπεζας Κύπρου θα μπορούσαν επίσης να ωφεληθούν από τις αυξημένες μελλοντικές εκδόσεις χρέους ή από τη συρρίκνωση του ισολογισμού της, γεγονός που αυξάνει σημαντικά τα διαθέσιμα αποθέματα ασφαλείας για την απορρόφηση των ζημιών.

Παράγουμε αλλά δεν αποθηκεύουμε ενέργεια

Δεν ενθαρρύνονται προς αυτή την κατεύθυνση οι καταναλωτές, θα ζητηθεί έγκριση από Ε.Ε. για κεντρικό σύστημα αποθήκευσης ΑΠΕ

Της ΜΑΡΙΑΣ ΗΡΑΚΛΕΟΥΣ

Μόλις οκτώ αιτήσεις έχουν υποβληθεί μέχρι σήμερα για εγκατάσταση συστήματος αποθήκευσης σε οικία, στο πλαίσιο του σχεδίου Εξοικονομώ και Αναβαθμίζω. Από αυτές καμία δεν προχώρησε στην εγκατάσταση των εν λόγω συστημάτων, ενώ δεν υπάρχει εικόνα για το κατά πόσο οικιακοί καταναλωτές έχουν προχωρήσει σε εγκατάσταση μονάδων αποθήκευσης ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, χωρίς να αιτηθούν χορηγίας. Είναι δεδομένο σε κάθε περίπτωση ότι, ακόμα και να υπάρχουν τέτοιοι, πρόκειται για μικρό αριθμό, εφόσον πρόκειται για κόστος διόλου αμελητέο για ένα νοικοκυριό.

Κόστος αποθήκευσης

Συγκεκριμένα, το κόστος για ένα σύστημα αποθήκευσης κυμαίνεται γύρω στα 1.000-1.300 ευρώ ανά κιλοβάτ αποθήκευσης. Ένα μέσο κυπριακό σπίτι, με κατανάλωση 800-1.000 κιλοβατώραν τη διμηνία, υπολογίζεται ότι μπορεί να καλύψει τις ανάγκες του με την εγκατάσταση φωτοβολταϊκού συστήματος 5 κιλοβάτ. Το κόστος αυτού του συστήματος είναι γύρω στις 6 χιλιάδες ευρώ και ακόμα τόσα χρειάζονται για την εγκατάσταση του συστήματος αποθήκευσης. Μαζί με αυτό, θα πρέπει να υπολογιστεί και ένα πρόσθετο κόστος από την εγκατάσταση μηχανισμού τηλεχειρισμού και διακόπτη ασφαλείας των φωτοβολταϊκών, το λεγόμενο ripple control, το οποίο καθίσταται πλέον υποχρεωτικό, που ανέρχεται γύρω στα 800-1.000 ευρώ. Το συνολικό

Σύμφωνα με τα τελευταία διαθέσιμα στοιχεία, μέχρι τον Μάιο είχαν εγκατασταθεί πέραν των 40 χιλιάδων συστημάτων φωτοβολταϊκών με τη μέθοδο του net metering.

λειτουργικό ή δυσανάλογο φόρτο και κόστος, ούτε αδικαιολόγητες επιβαρύνσεις. Θα πρέπει, αναφέρεται στην οδηγία, να λαμβάνεται υπόψη η συνεισφορά τους στην επίτευξη του στόχου για το κλίμα και την ενέργεια, καθώς και το κόστος

και τα οφέλη που επιφέρουν στο ευρύτερο ενεργειακό σύστημα. Στον βαθμό αυτό τα κράτη-μέλη δεν θα πρέπει γενικά να χρεώνουν για ενέργεια που παράγεται και καταναλώνεται μέσα στον ίδιο χώρο από αυτοκαταναλωτές ενέργειας

από ανανεώσιμες πηγές, όπως επισημαίνεται στο κείμενο της ευρωπαϊκής οδηγίας. Επιπλέον, προκύπτει το εξής: Οι πολίτες που ζουν σε διαμερίσματα, θα πρέπει να μπορούν να επωφελούνται από την ενίσχυση της θέσης

τους ως καταναλωτών, στον ίδιο βαθμό με τα νοικοκυριά σε μονοκατοικίες. Σημειώνεται επίσης ότι μεγάλος αριθμός καταναλωτών είναι ενοικιαστές –σύμφωνα με στοιχεία της Eurostat του 2021, πρόκειται για το 30% του πληθυσμού. Σε αυτή την περίπτωση προσφέρεται η δυνατότητα του virtual net metering, δηλαδή της τοποθέτησης φωτοβολταϊκού συστήματος σε άλλο μέρος για κάλυψη των αναγκών καταναλώσεως. Δεν διευκολύνεται ωστόσο η δυνατότητα της αποθήκευσης.

Αποθήκευση κεντρικά

Τον Ιούλιο ανακοινώθηκε το πλαίσιο πολιτικής για συστήματα αποθήκευσης ενέργειας και η δημόσια διαβούλευση για σχέδιο ενισχύσεων για υβριδικές εγκαταστάσεις, στη βάση του οποίου θα υλοποιηθεί σχέδιο ενισχύσεων για εγκατάσταση συστημάτων αποθήκευσης σε συνδυασμό με μονάδες ΑΠΕ. Στο περιεχόμενο του γενικού πλαισίου πολιτικής περιλαμβάνεται και η προώθηση, αφού ληφθεί η σχετική έγκριση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, της εγκατάστασης κεντρικών συστημάτων Αποθήκευσης Ενέργειας από το κράτος, με ιδιοκτησία την Αρχή Ηλεκτρισμού Κύπρου (Επιχειρηματική Μονάδα Δικτύων) και διαχειριστή τον Διαχειριστή Συστήματος Μεταφοράς Κύπρου. Αναμένεται ωστόσο η σχετική έγκριση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Αν εγκριθεί, το συνολικό ποσό που θα διατεθεί για τα συστήματα αυτά θα είναι τουλάχιστον €40 εκατ. Η ολοκλήρωση του έργου, μετά από τη λήψη όλων των απαιτούμενων εγκρίσεων, αναμένεται να πραγματοποιηθεί εντός περιόδου 18 με 24 μηνών για συστήματα μπαταριών, ενώ σε περίπτωση επιλογής άλλων τεχνολογιών αποθήκευσης, ο χρόνος υλοποίησης αναμένεται να είναι μεγαλύτερος από 24 μήνες.

Αυξήσεις 3% στους λογαριασμούς

Στο μεταξύ, η τιμή του ηλεκτρικού ρεύματος συνεχίζει να αυξάνεται. Και ενώ οι τελευταίες παραδόσεις λογαριασμών ρεύματος προκάλεσαν έντονες αντιδράσεις στους καταναλωτές, οι επόμενοι αναμένεται ότι θα είναι φουσκωμένοι, τουλάχιστον όσον αφορά την τιμή της κιλοβατώρας. Σύμφωνα με την εκπρόσωπο Τύπου της ΑΗΚ Χριστίνα Παπαδοπούλου, η τιμή της κιλοβατώρας ανέρχεται στα 35 σεντ και είναι κατά 3% αυξημένη σε σχέση με τον αντίστοιχο λογαριασμό του προηγούμενου μήνα, ή κατά 16,5% πιο πάνω σε σύγκριση με πέρσι την αντίστοιχη περίοδο. Αυτό σημαίνει ότι σε σύνολο κατανάλωσης 800 κιλοβατώραν, το κόστος θα είναι 279 ευρώ, και κατανάλωση 1.000 κιλοβατώρες θα κοστίσει στον καταναλωτή γύρω στα 350 ευρώ. Εκτιμάται ότι παρά την αύξηση του κόστους της κιλοβατώρας, ο συνολικός λογαριασμός θα είναι αισθητά πιο ξεφουσκωτός από την προηγούμενη διμηνία, λόγω των πιο ήπιων καιρικών συνθηκών.

Υπερισχύει η συμβατική ενέργεια

Σύμφωνα με τις μετρήσεις του Διαχειριστή Συστήματος Μεταφοράς, στις 2 Οκτωβρίου, από τα 735 μεγαβάτ που ήταν η συνολική ζήτηση ηλεκτρικού ρεύματος, τα 387 καλύφθηκαν από συμβατική παραγωγή και τα 355 μεγαβάτ από φωτοβολταϊκά, αιολική ενέργεια και βιομάζα. Η κάλυψη από ηλιακή ενέργεια περιορίζεται στις ώρες ηλιοφάνειας, και ξεπερνά τα 200 μεγαβάτ από τις 9 το πρωί μέχρι τις 3 το απόγευμα. Διάστημα δηλαδή που η πλειοψηφία των καταναλωτών δεν καταναλώνουν ηλεκτρικό ρεύμα στο σπίτι. Κατά τις βραδινές ώρες η συνεισφορά της ηλιακής ενέργειας συρρικνώνεται σε μονοψήφιους αριθμούς, ενώ αξιοποιείται κατά κόρον η συμβατική ενέργεια. Για παράδειγμα, στις 8 το βράδυ της Δευτέρας, από την συνολική ζήτηση των 678 μεγαβάτ, τα 664 καλύφθηκαν από συμβατική παραγωγή. Σημειώνεται ότι, για όλο το 2022 το ποσοστό διείσδυσης Ανανεώσιμων Πηγών στο σύστημα ηλεκτρικής ενέργειας της Κύπρου ήταν στο 17%, και η συνεισφορά της ηλιακής ενέργειας και των φωτοβολταϊκών συστημάτων στο σύνολο της κατανάλωσης, ανήλθε μόλις στο 11,9%.

Των χορηγιών εξαιρούνται οι νέες κατοικίες, οι οποίες θα πρέπει να κατασκευάζονται ώστε να είναι σχεδόν μηδενικής κατανάλωσης ενέργειας.

κόστος για την εγκατάσταση φωτοβολταϊκού και την εγκατάσταση συστήματος αποθήκευσης και του ripple control υπολογίζεται γύρω στις 13 χιλιάδες ευρώ, χωρίς να λαμβάνονται υπόψη οι χορηγίες των σχεδίων που εφαρμόζονται. Σε κάθε περίπτωση, των χορηγιών εξαιρούνται οι νέες κατοικίες, οι οποίες θα πρέπει να κατασκευάζονται ώστε να είναι σχεδόν μηδενικής κατανάλωσης ενέργειας.

Κόστος χρήσης δικτύου

Στο μεταξύ, όσοι έχουν φωτοβολταϊκό στο σπίτι εξακολουθούν να πληρώνουν το κόστος για την χρήση δικτύου, που ανέρχεται στα 2,8 σεντ/κιλοβατώρα. Όπως εξηγεί η εκπρόσωπος Τύπου της ΑΗΚ, τα φωτοβολταϊκά συστήματα παράγουν ρεύμα κατά την περίοδο της ηλιοφάνειας, ως εκ τούτου, το ρεύμα που δεν θα καταναλωθεί, αποθηκεύεται στο δίκτυο της ΑΗΚ, το οποίο λειτουργεί ως μπαταρία αποθήκευσης, και αυτό έχει κόστος. Υπάρχουν επίσης επιπλέον χρεώσεις, με τις οποίες επιβαρύνονται όλοι οι καταναλωτές, όπως είναι το κόστος για τις επικουρικές υπηρεσίες, κοκ. Βεβαίως, οι καταναλωτές οι οποίοι επιλέξουν την οδό της αποθήκευσης και είναι αυτόαρκεις στις ανάγκες ηλεκτρικού ρεύματος που παράγουν, δεν έχουν υποχρέωση να πληρώνουν το κόστος αυτών των υπηρεσιών. Σημειώνεται ότι στο σχέδιο Εξοικονομώ και Αναβαθμίζω είναι ίσως η πρώτη φορά που περιλαμβάνεται το σύστημα αποθήκευσης ενέργειας από τα φωτοβολταϊκά συστήματα στις επιλέξιμες δαπάνες. Εντούτοις, μόλις 8 αιτήσεις έχουν υποβληθεί. Μέχρι τέλος Δεκεμβρίου του 2023 αναμένεται να ανακοινωθεί το σχέδιο Φωτοβολταϊκά για όλους, αν και δεν αναμένεται ότι θα περιλαμβάνει και την κατ' οίκον αποθήκευση της ενέργειας που παράγεται.

Στη βάση του περιεχομένου σχετικής ευρωπαϊκής οδηγίας, 2018/2001, προκύπτει ότι δεν παρέχεται στους καταναλωτές η δυνατότητα να παράγουν, να καταναλώνουν, να αποθηκεύουν και να πωλούν ηλεκτρική ενέργεια χωρίς δυσανάλογες επιβαρύνσεις. Με βάση την ευρωπαϊκή οδηγία 2018/2001, αναφέρονται τα εξής: οι αυτοκαταναλωτές ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές δεν θα πρέπει να αντιμετωπίζουν μερο-

Ηλεκτρονικός Λογαριασμός Quick Account

Εύκολα και γρήγορα

- Άνοιξε εύκολα ηλεκτρονικό λογαριασμό, απ' όπου κι αν βρίσκεσαι μέσω Internet Banking και BoC MobileApp.
- Για καταθέσεις ανεξαρτήτου ύψους.
- Δωρεάν εξερχόμενες πληρωμές μέσω SEPA για ποσά μέχρι €1000.
- Δωρεάν συνδρομή για χρεωστική κάρτα για τον 1ο χρόνο.

Περισσότερα για το προϊόν:

Περισσότερα για το Σύστημα Εγγύησης Καταθέσεων:

Σε κάθε επόμενη κίνηση

Τράπεζα Κύπρου

1. Η Τράπεζα διατηρεί το δικαίωμα να απορρίψει οποιαδήποτε αίτηση κατά την κρίση της και να αποσύρει οποιοδήποτε σχέδιο ανά πάσα στιγμή.
2. Οι καταθέσεις σας στην Τράπεζα Κύπρου Δημόσια Εταιρία Λτδ προστατεύονται από το Σύστημα Εγγύησης των Καταθέσεων και Εξυγίανσης Πιστωτικών και Άλλων Ιδρυμάτων (ΣΕΚ).

Όριο Προστασίας καταθέσεων συνολικού ποσού εκ EUR 100.000 ανά καταθέτη ανά πιστωτικό ίδρυμα.

ΑΝΑΛΥΣΗ / Του ΦΩΝΑΣΙΣΚΟ ΓΚΕΡΕΡΑ / REUTERS BREAKINGVIEWS

Η λιτότητα δεν κάνει πάντα καλό

Ο υπουργός Επιχειρήσεων, Ενέργειας και Βιομηχανικών Στρατηγικής του Ηνωμένου Βασιλείου, Γκραντ Σαπς, δήλωσε την Κυριακή στο Sky News ότι «τα χρήματα δεν είναι άπειρα». Αυτή είναι η κλασική βρετανική υποβάθμιση των πραγμάτων. Στην πραγματικότητα οι αυτοεπιβληθέντες περιορισμοί δημοσίων δαπανών αφήνουν την κυβέρνηση με λίγα έως καθόλου χρήματα για φορολογικές περικοπές ή επενδύσεις, όπως η σιδηροδρομική σύνδεση Βορρά - Νότου HS2. Εάν στις επόμενες εκλογές οι Εργατικοί αναδειχθούν νικητές, τότε θα πρέπει να αλλάξουν τους αντίστοιχους κανόνες, ώστε να εξευρεθούν μετρητά για τις τόσο απαραίτητες δαπάνες.

Η ύπαρξη δημοσιονομικών κανόνων και η τήρηση αυτών είναι ζωτικής σημασίας για τις κυβερνήσεις. Από ισχύει ιδιαίτερα στο Ηνωμένο Βασίλειο, δεδομένου ότι η Συντηρητική πρωθυπουργός Λίζ Τρας προζέγγισε κατάρευση της αγοράς ομολόγων πριν από ένα χρόνο, προτείνοντας μη χρηματο-

δοτούμενες φορολογικές περικοπές. Ωστόσο, οι τρέχοντες δημοσιονομικοί περιορισμοί, που επικεντρώνονται σε μεγάλο βαθμό στο χρέος, δεν αντικατοπτρίζουν την πλήρη οικονομική θέση της Βρετανίας και εμποδίζουν τη διοίκηση να επενδύσει στη μελλοντική της ανάπτυξη. Ο πρωθυπουργός Ρισί Σούνακ επί του παρόντος αναμένεται να διαχειριστεί την οικονομία ούτως ώστε το καθαρό χρέος του δημοσίου τομέα να περισταλεί ως ποσοστό του ΑΕΠ σε μια περίοδο πέντε ετών. Αυτό το αυθαίρετο μέτρο αφήνει στον υπουργό Οικονομικών Τζέρεμι Χαντ μόλις 2,8 δισ. λίρες για δαπάνες που θα δώσουν τη δυνατότητα να εφαρμοστούν φορολογικές περικοπές ή επενδύσεις από τώρα έως το 2028.

Μια τέτοια δημοσιονομική λιτότητα βλάπτει τις οικονομικές προοπτικές της χώρας. Τόσο οι δημόσιες όσο και οι ιδιωτικές επενδύσεις υπολείπονται των απαιτούμενων. Χωρίς επανεξέταση των δεδομένων, η Βρετανία δεν θα ενισχύσει την παραγωγικότητα και η α-

νάπτυξη της θα υστερεί έναντι των άλλων μεγάλων οικονομιών. Η Τράπεζα της Αγγλίας αναμένει αναμικτή αύξηση του ΑΕΠ 0,5% το επόμενο έτος, ρυθμό 0,25% το 2025 και μακροπρόθεσμη ανάπτυξη μόλις 1%. Αυτό θα μπορούσε να αλλάξει εάν οι Εργατικοί, οι οποίοι προηγούνται με 44% έναντι των Συντηρητικών του Σούνακ που συγκεντρώνουν 27% στις δημοσκοπήσεις, κερδίσουν τις εθνικές εκλογές που αναμένονται στα τέλη του 2024. Κατ' αρχάς, ωστόσο, θα χρειαστούν νέους κανόνες. Αντί να έχει εμμονή με το χρέος, μια κυβέρνηση με επικεφαλής τον γένη των Εργατικών Κιρ Στάρμερ θα μπορούσε να εξετάσει ένα μεγαλύτερο εύρος κριτήριο, τη λεγόμενη «καθαρή αξία του δημοσίου τομέα», η οποία μετρά τη συνολική αξία των περιουσιακών στοιχείων που δημοσιεύονται μέσα μερίων της υποχρεώσεώς του. Με τη χρήση μεθόδων εταιρικής λογιστικής, το κριτήριο αναγκάζει τους πολιτικούς να έχουν μια πιο ολιστική άποψη για το τι κατέχουν και τι οφείλουν.

ΑΝΑΛΥΣΗ / Της ΑΝΤΩΝΑΝΕΤ Μ. ΣΑΓΙΕ*

Ευεργετική η ισότητα των δύο φύλων

Ο περιορισμός της διαφοράς ανάμεσα στο ποσοστό των εργαζομένων ανδρών και γυναικών αποτελεί μία από τις σημαντικότερες μεταρρυθμίσεις που μπορούν να εφαρμοσθούν οι πολιτικοί ώστε να αναθερμάνουν τις οικονομίες τους, όταν οι μεσοπρόθεσμες προοπτικές ανάπτυξης είναι οι πιο αδύναμες των τελευταίων 30 ετών και πλέον. Καθώς η παγκόσμια οικονομία αναμένεται να εμφανίσει μόλις 3% ανάπτυξη την προσεχή πενταετία κι ενώ οι παραδοσιακοί κινητήριοι μοχλοί της ανακόπτουν ταχύτητα, πολλές χώρες κάνουν την ευκαιρία να αξιοποιήσουν το γυναικείο δυναμικό και τις ικανότητές του. Στη σύγχρονη αγορά εργασίας μόνο το 47% των γυναικών είναι ενεργό (σ.σ. μιλώντας για αμειβόμενη εργασία) εν συγκρίσει με το 72% των ανδρών. Η μέση παγκόσμια διαφορά, η οποία παραμένει απαράδεκτα ευρεία, ελαττώθηκε μόνο κατά μία ποσοστιαία μονάδα ετησίως τα τελευταία 30 χρόνια. Ως υπεύθυνοι για την υστέρηση αυτή θεωρούνται

οι άδικοι νόμοι, η ανιση πρόσβαση των γυναικών στην παροχή υπηρεσιών, οι διακρίσεις λόγω φύλου κι άλλα εμπόδια που παρακωλύουν τις γυναίκες να αξιοποιήσουν πλήρως τις οικονομικές δυνατότητές τους. Το αποτέλεσμα είναι μια συνταρακτική σπατάλη ταλέντων, που οδηγεί σε απώλειες στη δυναμική ανάπτυξη. Εκτιμάμε ότι οι αναδυόμενες και αναπτυσσόμενες οικονομίες θα μπορούσαν να ενισχύσουν το ΑΕΠ τους κατά περίπου 8% τα επόμενα χρόνια, αυξάνοντας τη συμμετοχή των γυναικών στην απασχόληση κατά 5,9 ποσοστιαίες μονάδες. Πρόκειται για τη μέση ποσότητα, κατά την οποία το 5% των πλουσιότερων χωρών περιορίσε το χάσμα της συμμετοχής των δύο φύλων την περίοδο 2014-2019. Όπως δείχνουν σχετικά στοιχεία, είναι κάτι περισσότερο από τις οικονομικές «ουλές» ή την απώλεια της παραγωγής, που προκαλέσε στις χώρες η πανδημία. Οι αρμόδιοι αξιωματούχοι για τη χάραξη συναφών πολιτικών μπορούν φυσικά

να ωθήσουν με διάφορους τρόπους την ανάπτυξη, από τροποποιήσεις στη διακυβέρνηση με σκοπό την ενίσχυση των θεσμών έως οικονομικές μεταρρυθμίσεις για να αποδωμεύουν επενδυτικά κεφάλαια. Εντούτοις, ο εμπλουτισμός αυτών των μεταρρυθμίσεων με μέτρα για την προώθηση της ισότητας των δύο φύλων θα ενδυναμώσει σημαντικά αυτές τις αποδόσεις. Ωστόσο, το χάσμα μεταξύ των δύο φύλων δεν θα εξαλειφθεί χωρίς νέες πολιτικές, όπως δείχνει η έρευνά μας. Οι χώρες πρέπει να εντείνουν τις προσπάθειές τους για να άρουν τα εμπόδια στη συμμετοχή των γυναικών στην αγορά εργασίας, όπως η περιορισμένη πρόσβαση στην εκπαίδευση, στην υγεία, στα περιουσιακά στοιχεία, στη χρηματοδότηση, στη γη, στα νομικά δικαιώματα και τις υπηρεσίες φροντίδας.

* Η Κ. Αντουανέτ Μ. Σαγιέ είναι αναπληρώτρια γενική διευθύντρια του ΔΝΤ. Το άρθρο δημοσιεύεται στο Ιστολόγιο του ΔΝΤ.

Συνεχίζεται το ρεκόρ στα έσοδα τουρισμού

Πέραν του €1,5 δισ. οι δαπάνες τουριστών στην Κύπρο μέχρι τον Ιούλιο, και γύρω στο 8% πιο πάνω σε σύγκριση με το 2019

Της ΜΑΡΙΑΣ ΗΡΑΚΛΕΟΥΣ

Τα τελευταία στοιχεία της Στατιστικής Υπηρεσίας για τα τουριστικά έσοδα επιβεβαιώνουν επί του παρόντος τις προσδοκίες, (οι οποίες έχουν εκφραστεί και από τον υφυπουργό Τουρισμού Κώστα Κουμύη στην πρόσφατη συνέντευξη του στην «Κ»), ότι η φετινή χρονιά ενδεχομένως να αποτελέσει μία νέα χρονιά ρεκόρ για τα έσοδα στον τουρισμό. Σχεδόν μισό δισ. ευρώ (€454,6 εκατ.) υπολογίζεται ότι άφησαν για διαμονή, διασκέδαση, χώρους εστίασης αγορές και μεταφορές οι του-

Τις υψηλότερες ημερήσιες δαπάνες έκαναν οι τουρίστες από Ισραήλ, Λίβανο και Ελβετία, αν και το αποτύπωμα των αγορών διαμορφώνεται και από τη διάρκεια των διακοπών και το σύνολο των τουριστών.

ρίστες κατά τον μήνα Ιούλιο, δίνοντας θετικό πρόσημο σε σύγκριση με το 2019. Συγκεκριμένα προκύπτει ότι, όλους τους μήνες του 2023 μέχρι τον Ιούλιο, τα έσοδα από τον τουρισμό ήταν πιο πάνω όχι μόνο σε σχέση με τους αντίστοιχους μήνες του 2022, αλλά και του 2019. Για όλη την περίοδο από τον Ιανουάριο 2023 μέχρι τον Ιούλιο, τα τουριστικά έσοδα υπολογίζονται σε €1.544,7 εκατ. και γύρω στο 19% πιο πάνω σε σύγκριση με €1.217,4 εκ. την αντίστοιχη περίοδο του 2022 και κατά 8% (€1.425,2 εκατ.) την αντίστοιχη περίοδο του 2019. Μόνο τον Ιούλιο 2023 τα έσοδα ανήλθαν σε €454,6 εκ. σε σύγκριση με €381,7 εκ. τον αντίστοιχο μήνα του προηγούμενου χρόνου, σημειώνοντας αύξηση 19,1%. Σημειώνεται ότι τον Ιούλιο του 2019 τα τουριστικά

Ικανοποιητικά έκλεισε η επιβατική κίνηση Σεπτεμβρίου η οποία ξεπέρασε το 1,31 εκατ. επιβάτες από και προς τα κυπριακά αεροδρόμια, κάτι που προμηνύει καλές τουριστικές αφίξεις και ως εκ τούτου διατήρηση των υψηλών τουριστικών εσόδων.

έσοδα ήταν 422 εκατ. ευρώ και κατά 7,5% πιο κάτω σε σχέση με τις φετινές επιδόσεις. Προκύπτει λοιπόν μια σταθερή αύξηση των εσόδων, η οποία εκτιμάται ότι θα καταγραφεί και τους μήνες που θα ακολουθήσουν. Υπενθυμίζεται ότι σε παλαιότερο ρεπορτάζ της «Κ» για το θέμα, είχε καταγραφεί η εκτίμηση από οικονομικούς αναλυτές, ότι φέτος τα ετήσια έσοδα του τουρισμού θα ξεπεράσουν αυτά του 2019

γύρω στο 8% και θα πλησιάσουν τα €3 δισ. Σημαντική ώθηση στα έσοδα αναμένεται να δώσει το τρίμηνο Αυγούστου, Σεπτέμβριος, Οκτώβριος, μήνες με καλές τουριστικές επιδόσεις σε επίπεδο αφίξεων. Αν και δεν υπάρχουν επίσημα στατιστικά, είναι ενθαρρυντικό και ενδεικτικό της τουριστικής εικόνας η καλή επιβατική κίνηση από και προς τα αεροδρόμια Λάρνακας και Πάφου –πάνω από 1,5 εκατ. τον Αύγουστο και

1,314 εκατ. επιβάτες (από και προς) κατά τον μήνα Σεπτέμβριο.

Οι δυνατές αγορές

Σημαντικό ρόλο στην άνοδο των εσόδων έχουν αγορές όπως το Ισραήλ, ο Λίβανος, για τις ημερήσιες δαπάνες που είναι ψηλά, και η Ελβετία, το Ηνωμένο Βασίλειο, η Νορβηγία, η Ολλανδία και η Σουηδία από άποψη μέσων κατά κεφαλήν δαπάνης. Γενικά, η

διάρκεια παραμονής τουριστών ανέρχεται στις 9 μέρες, η μέση κατά κεφαλήν δαπάνη στα €867,96 και κατά ημέρα στα €96,44 ξεπερνώντας τον στόχο που περιγράφεται μέσα στην Εθνική Στρατηγική Τουρισμού (όχι την επικαιροποιημένη). Αναλυτικά, ξεκινώντας από τις βασικότερες μας αγορές, €177,3 εκατ. προήλθαν από την αγορά της Βρετανίας, λόγω του μεγάλου αριθμού τουριστών από την χώρα αλλά και της

αύξησης της δαπάνης τους που ήταν περισσότερη από 1.000 ευρώ κατά μέσο όρο. Οι τουρίστες από τη 2η πιο δυνατή αγορά, αυτήν του Ισραήλ, ξεδεψαν γύρω €43 εκατ. κατά την παραμονή τους στην Κύπρο τον μήνα Ιούλιο αν και το αποτύπωμά τους περιορίζεται σημαντικά λόγω της μικρής διάρκειας των διακοπών τους στο νησί που δεν ξεπερνά κατά μέσο όρο τις πέντε μέρες. Γύρω στα €23 εκατ. ήταν τα έσοδα από τη Σουηδία, €18,2 εκατ. υπολογίζονται οι δαπάνες τουριστών από την Πολωνία, και ποσό πέραν των €17 εκατ. προήλθαν από την γερμανική αγορά. Αξιοσημείωτη η παρουσία της Γαλλίας με τον συνδυασμό αφίξεων και δαπανών να διαμορφώνει έσοδα γύρω στα €9,6 εκατ. για τον Ιούλιο, ενώ στα ίδια επίπεδα ανέρχονται και τα έσοδα από την αγορά της Αυστρίας. Στα €13,2 εκατ. ανήλθαν τα έσοδα από την αγορά της Ελβετίας, και γύρω στα €7 εκατ. ευρώ από την αγορά του Λιβάνου.

Οι νέες αγορές

Η αύξηση στις δαπάνες των τουριστών θεωρείται απότοκο –πέραν του πληθωρισμού και των αυξήσεων στο κόστος προϊόντος και υπηρεσιών– λόγω και των νέων αγορών που προστέθηκαν στην τουριστική παλέτα όπως είναι η Γαλλία, αλλά και την αύξηση από υφιστάμενες όπως η Πολωνία και η Γερμανία, η Ελβετία και η Σουηδία. Έχει διπλασιαστεί επίσης σε σύγκριση με πέρσι ο αριθμός αφίξεων από αγορές με μικρότερα μερίδια, ενώ έχει αυξηθεί το μερίδιο των μεμονωμένων τουριστών έναντι όσων έρχονται με οργανωτές ταξιδίων που προπληρώνουν σε πιο ειδικές τιμές και συνήθως επιλέγουν πακέτα all inclusive στα ξενοδοχεία. Συγκρίνοντας επίσης τα στατιστικά στοιχεία, διαπιστώνεται ότι σε αρκετές περιπτώσεις οι οποίες περικοπές των τουριστών στις διακοπές τους δεν αφορούν άμεσα τις δαπάνες τους, αλλά έμμεσα, με τη μείωση της διάρκειας των διακοπών.

Μήνυμα στις διεθνείς αγορές στέλνει η Ελλάδα με τον προϋπολογισμό του 2024

Στο 2,1% του ΑΕΠ ο στόχος για το πλεόνασμα, στο 1,1% θα κλείσει φέτος - Αυξητικά οι επενδύσεις

Της ΕΙΡΗΝΗΣ ΧΡΥΣΟΛΩΡΑ

Με όπλο την υπεραπόδοση των φορολογικών εσόδων, κατά 4,6 δισ. σε σύγκριση με τον προϋπολογισμό του 2023, η κυβέρνηση έπαιξε, καταθέτοντας τον προϋπολογισμό του 2024, το χαρτί της δημοσιονομικής σταθερότητας: προβλέπει πρωτογενές πλεόνασμα για φέτος 1,1% του ΑΕΠ, πάνω από τον στόχο του προϋπολογισμού για 0,7% του ΑΕΠ και συνεπώς με την εκτίμηση του Προγράμματος Σταθερότητας του περασμένου Απριλίου, παρότι μεσολάβησαν οι πλημμύρες της Θεσσαλίας, οι φωτιές και οι εκλογές, που επέβαλαν δύο συμπληρωματικούς προϋπολογισμούς 1,3 δισ. ευρώ.

Για το 2024, διατηρείται επίσης, ο στόχος του Προγράμματος Σταθερότητας για πρωτογενές πλεόνασμα 2,1% του ΑΕΠ.

Το μήνυμα απευθύνεται στις αγορές και ειδικά στους οίκους αξιολόγησης, από τους οποίους αναμένει νέες αναβαθμίσεις το προσεχές διάστημα (Standard & Poor's στις 20 Οκτωβρίου και Fitch την 1η Δεκεμβρίου).

Αλλωστε, η δυναμική των φορολογικών εσόδων αποδεικνύεται επαρκής για να καλυφθούν όχι μόνον οι έκτακτες ανάγκες των φυσικών καταστροφών, αλλά και οι προεκλο-

Η κυβέρνηση αναμένει το επόμενο διάστημα αναβαθμίσεις από Standard & Poor's και Fitch.

γικές παροχές. Οι λεγόμενες δημοσιονομικές παρεμβάσεις για την ενίσχυση του εισοδήματος ανέρχονται σε 1,3 δισ. φέτος και σε 2,1 δισ. ευρώ το 2024. Μόνο για την αναμόρφωση του μισθολογίου των δημοσίων υπαλλήλων, το κόστος ανέρχεται σε 906 εκατ. ευρώ, ενώ μετά την αφαίρεση των αναλογούντων φόρων και εισφορών περιορίζεται στα 580 εκατ. ευρώ (έναντι 500 εκατ. ευρώ που είχε εκτιμηθεί αρχικά). Οι συντάξεις θα αυξηθούν το 2023 κατά 3,1%, με

Ο νέος προϋπολογισμός

ΒΑΣΙΚΑ ΜΕΓΕΘΗ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

% ΕΤΗΣΙΕΣ ΜΕΤΑΒΟΛΕΣ, ΣΤΑΘΕΡΕΣ ΤΙΜΕΣ

	2022	2023*	2024*
ΑΕΠ	5,9	2,3	3,0
Ιδιωτική κατανάλωση	7,8	2,5	1,6
Δημόσια κατανάλωση	-1,6	0,3	-1,3
Ακαθάριστος σχηματισμός παγίου κεφαλαίου	11,7	8,3	12,1
Εξαγωγές αγαθών και υπηρεσιών	4,9	2,7	6,3
Εισαγωγές αγαθών και υπηρεσιών	10,2	2,2	4,5
Εναρμονισμένος δείκτης τιμών καταναλωτή	9,3	4,0	2,4
Ποσοστό ανεργίας (έρευνα εργ. δυναμικού)	12,4	11,2	10,6

* Εκτιμήσεις/προβλέψεις

ΠΗΓΗ: Ετήσια Εθνικοί Λογαριασμοί (Ελληνική Στατιστική Αρχή), εκτιμήσεις/προβλέψεις υπ. Οικονομικών

ΤΙ ΠΡΟΒΛΕΠΕΙ ΤΟ ΠΡΟΣΧΕΔΙΟ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ

Ποσά σε εκατ. ευρώ	2023	2024	
	ΠΡΟΫΠ/ΣΜΟΣ	ΕΚΤΙΜΗΣΗ	ΠΡΟΒΛΕΨΗ
Καθαρά έσοδα κρατικού προϋπολογισμού	62.139	65.184	68.140
Φόροι	56.748	61.325	62.901
Δαπάνες κρατικού προϋπολογισμού	69.945	72.710	74.087
Ισοζύγιο γενικής κυβέρνησης	-4.461	-4.814	-2.443
% ΑΕΠ	-2,0%	-2,1%	-1,0%
Ενοποιημένοι τόκοι γενικής κυβέρνησης	6.129	7.374	7.491
% ΑΕΠ	2,7%	3,3%	3,2%
Πρωτογενές αποτέλεσμα γενικής κυβέρνησης	1.668	2.560	5.048
% ΑΕΠ	0,7%	1,1%	2,1%
ΑΕΠ	224.134	224.102	235.147

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

κόστος 420 εκατ. ευρώ, ενώ η φετινή αύξηση κατά 7,75% κόστισε 904 εκατ. ευρώ.

Επίσης, ο προϋπολογισμός της υγείας είναι αυξημένος κατά 15%, ενώ διπλασιάστηκε από 300 σε 600 εκατ. ευρώ ο προϋπολογισμός των δαπανών κρατικής αρωγής έναντι φυσικών καταστροφών.

Το προσχέδιο του προϋπολογισμού δεν έχει νέες παροχές και υπηλθόβαθμο στέλεχος του οικονομικού επιτελείου τάχθηκε κατά μιας

νέας ρύθμισης οφειλών («είναι κακό για την κουλτούρα πληρωμών», τόνισε) και θύμισε ότι δεν επιτρέπονται πλέον από την Ε.Ε. οριζόντια μέτρα στήριξης. Ωστόσο, στο πλαίσιο του τελικού προϋπολογισμού, που θα κατατεθεί στις 21 Νοεμβρίου, θα αποφασπιστεί αν θα δοθεί παράταση στην εφαρμογή του μειωμένου συντελεστή ΦΠΑ 13% σε μεταφορές, καφέ και αναψυκτικά σε εστίαση, ψυχαγωγία και γυμναστήρια. Η κυβέρνηση εξετάζει, σύμφωνα με πλη-

ροφορίες, να παραταθεί σε ορισμένες μόνο από τις παραπάνω υπηρεσίες.

Για τη φοροδιαφυγή, η κυβέρνηση έθεσε ως στόχο τον περιορισμό του λεγόμενου κενού ΦΠΑ στο μέσο επίπεδο της Ε.Ε., στο 9% το 2026 από περίπου 15% που υπολογίζεται ότι είναι σήμερα.

Αυτό σημαίνει μείωση κατά περίπου 2 δισ. ευρώ, ένα μικρό μέγεθος σε σύγκριση με τον στόχο για ανάπτυξη 4-5 δισ. ευρώ, στον οποίο είχε αναφερθεί ο υφυπουργός Οικονο-

μικών Χάρης Θεοχάρης στο παρελθόν. Ηδη, άλλωστε, σύμφωνα με τα στοιχεία του υπουργείου Οικονομικών έχει «συλληφθεί» φοροδιαφυγή στον ΦΠΑ 2 δισ. ευρώ, περίπου, καθώς μειώθηκε το κενό ΦΠΑ από 23,4% το 2019 σε 15% σήμερα. Άλλα 500 εκατ. ευρώ φοροδιαφυγής έχουν εισπραχθεί από φόρο νομικών προσώπων την ίδια περίοδο.

Στο πλαίσιο των προβλέψεων του Προγράμματος Σταθερότητας εκτιμάται πως θα κινηθεί ο ρυθμός ανάπτυξης (2,3% φέτος και 3% το 2024), με το ΑΕΠ να διαμορφώνεται στα 224 δισ. ευρώ φέτος και 235 δισ. ευρώ το 2024.

Παράλληλα, ο εναρμονισμένος δείκτης τιμών καταναλωτή αναμένεται να διαμορφωθεί στο 4% έναντι 4,5% που προβλεπόταν στο Πρόγραμμα Σταθερότητας για το 2023 και να αποκλιμακωθεί περαιτέρω σε 2,4% για το 2024. Η ανεργία αναμένεται να μειωθεί από 11,2% το 2023 σε 10,6% το 2024.

«Υπάρχει υπεραπόδοση του προϋπολογισμού διότι υπάρχει υπεραπόδοση και της ελληνικής οικονομίας», σχολίασε ο υπουργός Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών Κωστής Χατζηδάκης, ενώ ο υφυπουργός Θάλασσας και Αλιείας πρόσθεσε ότι διανέμονται οι «πεπερασμένοι δημοσιονομικοί πόροι με τη μέγιστη δυνατή οικονομική και κοινωνική αποτελεσματικότητα και δικαιοσύνη».

Οι επενδύσεις δεν πραγματοποιήσαν το άλμα που προέβλεπε πριν από ένα χρόνο ο προϋπολογισμός (16% αύξηση), αλλά κινούνται αυξητικά, με ρυθμό 8,3% φέτος, που προβλέπεται να επιταχυνθεί στο 12,1% το 2024, με τη βοήθεια και των πόρων του Ταμείου Ανάπτυξης. Συνολικά, «επενδυτικοί πόροι 12,1 δισ. ευρώ θα πέσουν στη χώρα», όπως είπε χθες στέλεχος του οικονομικού επιτελείου.

Το χρέος της γενικής κυβέρνησης συνεχίζει, αν και με πολύ επιβραδυνόμενους ρυθμούς, την αυξητική πορεία του σε απόλυτα μεγέθη (356,6 δισ. ευρώ το 2022, 357 δισ. το 2023 και 358 δισ. το 2024), ενώ υποχωρεί σημαντικά ως ποσοστό του ΑΕΠ (171,4% το 2022, 159,3% το 2023, 152,2% το 2024).

ΑΡΘΡΟ

Του ΓΙΑΝΝΗ ΓΕΩΡΓΟΥΛΑ

Νέες Δυνατότητες Χρηματοδότησης

Στην εποχή της τεχνολογίας, του ψηφιακού μετασχηματισμού και της καθολικής επικράτησης του διαδικτύου, η χρηματοδότηση μέσω εναλλακτικών ψηφιακών μέσων αναδεικνύεται ως μια καινοτόμος και αποτελεσματική λύση για επιχειρήσεις και άτομα που αναζητούν χρηματοδότηση και δεν θέλουν ή δεν μπορούν για συγκεκριμένους λόγους να απευθυνθούν στα παραδοσιακά τραπεζικά ιδρύματα. Οι νέες μορφές χρηματοδότησης είναι εύκολες και γρήγορες στη διαδικασία έγκρισης και εκταμίευσης. Το crowdfunding είναι ένα από τα πιο δημοφιλή ψηφιακά εναλλακτικά μέσα χρηματοδότησης. Με αυτή τη μεθοδό, άνθρωποι από όλον τον κόσμο μπορούν να συνεισφέρουν χρήματα για ένα προϊόν ή μια υπηρεσία που τους ενδιαφέρει. Υπάρχουν ειδικές πλατφόρμες που παρουσιάζουν τα προϊόντα ή τις ιδέες, και ο καθένας μπορεί να συνεισφέρει στη χρηματοδότηση με σκοπό να κερδίσει χρήματα ή ακόμα και το ίδιο το προϊόν σε μια προνομιακή τιμή, με το αντίλλαγμα όμως να μπορεί να είναι ακόμα και μερίδια στην επιχείρηση. Αυτό δίνει τη δυνατότητα σε νέους επιχειρηματίες και δημιουργούς να αναπτύξουν τις επιχειρηματικές τους ιδέες χωρίς να χρειάζεται να πάρουν δάνειο από κάποια τράπεζα. Επιπλέον, τα κρυπτονομίσματα και η τεχνολογία blockchain που χρησιμοποιούν, έχουν ανοίξει νέους δρόμους χρηματοδότησης. Τα ICOs (Initial Coin Offerings) και τα STOs (Security Token Offerings) επιτρέπουν σε επιχειρήσεις να συγκεντρώσουν κεφάλαια πουλώντας κρυπτονομίσματα ή προσφέροντας στους επενδυτές μετοχές στην εταιρεία. Ένα άλλο νέο κανάλι χρηματοδότησης είναι οι online πλατφόρμες δανεισμού (peer-to-peer) οι οποίες προσφέρουν εύκολη πρόσβαση σε χρηματοδότηση για άτομα και επιχειρήσεις. Οι δανειστικές πλατφόρμες λειτουργούν φέρνοντας σε επαφή απευθείας τους δανειολήπτες με τους δανειστές μέσω του διαδικτύου παρακάμπτοντας τις παραδοσιακές τράπεζες, προσφέροντας ταχύτητα και ευκολία. Το ψηφιακό μέλλον της χρηματοδότησης έχει ήδη ξεκινήσει να προσφέρει αμέτρητες ευκαιρίες σε επιχειρηματίες και επενδυτές. Με τη συνεχή εξέλιξη της τεχνολογίας, το τοπίο της χρηματοδότησης αναμένεται να συνεχίσει να αλλάζει και να εξελίσσεται. Είναι σημαντικό για τους ενδιαφερόμενους, πριν αποφασίσουν να απευθυνθούν στις παραδοσιακές τράπεζες για κάποιο δάνειο, να εξερευνήσουν αυτές τις νέες δυνατότητες και να τις χρησιμοποιήσουν για να αναπτύξουν τα έργα και τις ιδέες τους.

Ο κ. Γιάννης Γεωργούλας είναι σύμβουλος Στρατηγικής και Επιχειρήσεων.

ΕΝΔΙΑΜΕΣΗ ΕΚΘΕΣΗ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Για την περίοδο που έληξε στις 30 Ιουνίου 2023

1. Το Διοικητικό Συμβούλιο της Μινέρβα Ασφαλιστική Εταιρεία Δημόσια Λίμιτεδ σε συνεδρία που έγινε στις 29 Σεπτεμβρίου 2023 μελέτησε και ενέκρινε τα ενοποιημένα οικονομικά αποτελέσματα για την περίοδο που έληξε στις 30 Ιουνίου 2023 τα οποία δεν έχουν ελεγχθεί από τους εξωτερικούς ελεγκτές του Συγκροτήματος.

2. Οι συνοπτικές ενδιάμεσες ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις για την περίοδο που έληξε στις 30 Ιουνίου 2023 ετοιμάστηκαν με βάση το Διεθνές Λογιστικό Αρ. 34 "Ενδιάμεση Οικονομική Έκθεση".

3. Τα αποτελέσματα του Συγκροτήματος για την περίοδο από 1 Ιανουαρίου 2023 μέχρι 30 Ιουνίου 2023 παρουσιάζονται στη σελίδα 5 των συνοπτικών ενδιάμεσων οικονομικών καταστάσεων. Για την πρώτη εξαμηνία του 2023 το Συγκρότημα είχε ασφαλιστικά έσοδα ύψους €9,3εκ σε σύγκριση με €8,8εκ την αντίστοιχη περσινή περίοδο. Η καθαρή ζημία για την περίοδο ανήλθε στις €457χιλ σε σύγκριση με κέρδος €647χιλ την πρώτη εξαμηνία του 2022.

Τα αποτελέσματα κατά δραστηριότητα του Συγκροτήματος είναι:

Αποτελέσματα ασφαλιστικών υπηρεσιών και χρηματοδότησης από συμβόλαια

Οι ασφαλιστικές εργασίες για την πρώτη εξαμηνία του 2023 παρουσιάζουν ζημία που ανήλθε στις €874χιλ σε σχέση με κέρδος €205χιλ την αντίστοιχη εξαμηνία του 2022.

Συγκεκριμένα:

Ο Κλάδος Γενικής Φύσεως για την πρώτη εξαμηνία του 2023 παρουσιάζει ζημία που ανήλθε στις €844χιλ σε σχέση με κέρδος €210χιλ την αντίστοιχη εξαμηνία του 2022.

(i) Τα αποτελέσματα ασφαλιστικών υπηρεσιών παρουσίασαν ζημία €815χιλ σε σύγκριση με ζημία €248χιλ την αντίστοιχη εξαμηνία του 2022. Η αύξηση της ζημίας οφείλεται λόγω αυξημένων προβλέψεων των τεχνικών αποθεμάτων του κλάδου οχημάτων. Τα ασφαλιστικά έσοδα ανήλθαν στα €9.2εκ σε σύγκριση με €8.7εκ την πρώτη εξαμηνία του 2022 παρουσιάζοντας αύξηση 5,75% η οποία οφείλεται στην αύξηση των μεικτών δεδουλευμένων ασφαλιστρων.

(ii) Τα αποτελέσματα χρηματοδότησης από συμβόλαια παρουσιάζουν ζημία €29χιλ σε σχέση με κέρδος €458χιλ την αντίστοιχη εξαμηνία του 2022. Αυτό οφείλεται στο γεγονός ότι το 2022 τα επιτόκια παρουσίασαν μεγάλη αύξηση.

Ο Κλάδος Ζωής για την πρώτη εξαμηνία του 2023 παρουσιάζει ζημία που ανήλθε στις €30χιλ σε σχέση με ζημία €5χιλ την αντίστοιχη εξαμηνία του 2022.

(i) Τα αποτελέσματα ασφαλιστικών υπηρεσιών παρουσίασαν ζημία €48χιλ σε σύγκριση με ζημία €118χιλ την αντίστοιχη εξαμηνία του 2022. Οι διακυμάνσεις στην κερδοφορία είναι αναμενόμενες λόγω του μικρού μεγέθους του χαρτοφυλακίου.

(ii) Τα αποτελέσματα χρηματοδότησης από συμβόλαια παρουσιάζουν κέρδος €18χιλ σε σχέση με κέρδος €113χιλ την αντίστοιχη εξαμηνία του 2022. Αυτό οφείλεται στο γεγονός ότι το 2022 τα επιτόκια παρουσίασαν μεγάλη αύξηση.

Χρηματοοικονομικές, επενδυτικές και κτηματικές εργασίες

Τα αποτελέσματα από τις χρηματοοικονομικές, επενδυτικές και κτηματικές εργασίες του Συγκροτήματος παρουσίασαν κέρδος ύψους €423χιλ σε σχέση με €446χιλ την αντίστοιχη εξαμηνία του 2022. Αυτό οφείλεται κυρίως στο ότι το κέρδος από επενδύσεις ανήλθε στις 294χιλ την πρώτη εξαμηνία του 2023 σε σύγκριση με ζημία €52χιλ την αντίστοιχη εξαμηνία του 2022. Η αντιστροφή πρόβλεψης επισφαλών απαιτήσεων ανήλθε στις €275χιλ σε σύγκριση με €701χιλ την αντίστοιχη εξαμηνία του 2022.

Αναλυτικές πληροφορίες ως προς τα αποτελέσματα κατά δραστηριότητα του Συγκροτήματος παρουσιάζονται στη σημείωση 5 των συνοπτικών ενδιάμεσων ενοποιημένων οικονομικών καταστάσεων.

Ορισμοί και χρήση Εναλλακτικών Δεικτών Μέτρησης Απόδοσης

Αποτελέσματα από ασφαλιστικές εργασίες:

Η ζημία ή κέρδος που προκύπτει από τις ασφαλιστικές δραστηριότητες των εταιρειών του Συγκροτήματος , παρουσιάζεται στη σημείωση 5 των συνοπτικών ενδιάμεσων ενοποιημένων οικονομικών καταστάσεων.

Ίδια Κεφάλαια:

Το μετοχικό κεφάλαιο και τα αποθεματικά που αναλογούν στους μετόχους.

Αποτελέσματα από τις χρηματοοικονομικές, επενδυτικές και κτηματικές εργασίες:

Το κέρδος ή ζημία που προκύπτει από τις χρηματοοικονομικές δραστηριότητες των εταιρειών του Συγκροτήματος, των καθαρών χρηματοδοτικών εισοδημάτων, των εσόδων από επενδύσεις και του κέρδους/ζημίας από την πώληση και επανεκτίμηση επενδύσεων και ακινήτων, παρουσιάζεται στη σημείωση 5 των συνοπτικών ενδιάμεσων ενοποιημένων οικονομικών καταστάσεων.

Έξοδα διαχείρισης:

Όλα τα έξοδα διοίκησης και λειτουργίας των εταιρειών του Συγκροτήματος εξαιρουμένων των πληρωτέων προμηθειών, ασφαλιστικών απαιτήσεων και εξόδων χρηματοδότησης και επενδύσεων.

Η χρήση των πιο πάνω εναλλακτικών δεικτών μέτρησης απόδοσης γίνεται με στόχο την επαρκή αιτιολόγηση στην Έκθεση Διαχείρισης της διαμόρφωσης των αποτελεσμάτων κατά τη διάρκεια της περιόδου καθώς και των μεταβολών των αποτελεσμάτων σε σχέση με την αντίστοιχη προηγούμενη περίοδο.

4. Η (ζημία)/κέρδος ανά μετοχή υπολογίστηκε με βάση το κέρδος για την περίοδο που αναλογεί στους ιδιοκτήτες της ιθύνουσας εταιρείας και το μεσοσταθμικό αριθμό των μετοχών που ήταν εκδομένες κατά τη διάρκεια της περιόδου.

5. Στα πλαίσια της ικανοποίησης των κεφαλαιακών απαιτήσεων φερεγγυότητας και θεσμικού πλαισίου Φερεγγυότητα II, στις 30 Ιουνίου 2023, ο δείκτης επιλέξιμων κεφαλαίων προς κεφαλαιακή απαίτηση φερεγγυότητας ήταν 150,15% (31/12/2022: 154,07%) και ο δείκτης επιλέξιμων ιδίων κεφαλαίων προς ελάχιστη κεφαλαιακή απαίτηση ήταν 269,90% (31/12/2022: 288,20%).

Σημειώνεται ότι το ελάχιστο επιτρεπόμενο όριο βάσει των οδηγιών της Φερεγγυότητας II (Νομοθεσία) ανέρχεται στο 100% και 115% με βάση τους δείκτες ανοχής κινδύνου όπως αυτοί καθορίζονται από το Διοικητικό Συμβούλιο.

6. Αναλυτικές πληροφορίες ως προς το μετοχικό κεφάλαιο της Εταιρείας παρουσιάζονται στη σημείωση 14 των συνοπτικών ενδιάμεσων ενοποιημένων οικονομικών καταστάσεων.

Δεν υπήρξαν οποιαδήποτε άλλα σημαντικά γεγονότα κατά τη διάρκεια της υπό αναφορά περιόδου πέραν των συνήθων εργασιών του Συγκροτήματος.

7. Το μέλος του Διοικητικού Συμβουλίου κ. Πανίκος Ν. Τσιailής απεβίωσε στις 11/05/2023. Στις 08/06/2023 διορίστηκε νέο μέλος του Διοικητικού Συμβουλίου ο κ. Κωνσταντίνος Αντώνιου. Τα μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου κατά την ημερομηνία της παρούσας έκθεσης παρουσιάζονται στη σελίδα 1.

8. Οι κυριότεροι κίνδυνοι που αντιμετωπίζει το Συγκρότημα αναφέρονται στη σημείωση 20 των συνοπτικών ενδιάμεσων ενοποιημένων οικονομικών καταστάσεων.

9. Οι συναλλαγές με συνδεδεμένα πρόσωπα παρουσιάζονται στη σημείωση 19 των συνοπτικών ενδιάμεσων ενοποιημένων οικονομικών καταστάσεων.

10. Τα πρόσωπα τα οποία κατέχουν άμεσα ή έμμεσα σημαντική συμμετοχή (πέραν του 5%) στο μετοχικό κεφάλαιο παρουσιάζονται στη σημείωση 21 των συνοπτικών ενδιάμεσων ενοποιημένων οικονομικών καταστάσεων.

11. Τα γεγονότα μεταγενέστερα της περιόδου αναφοράς παρουσιάζονται στη σημείωση 23 των συνοπτικών ενδιάμεσων ενοποιημένων οικονομικών καταστάσεων.

12. Το Διοικητικό Συμβούλιο της Εταιρείας παρακολουθεί τις οικονομικές εξελίξεις τόσο στην Κύπρο όσο και στο εξωτερικό. Στόχος του είναι να αναγνωρίζει και να προσαρμόζεται έγκαιρα στις αλλαγές και τις τρέχουσες απαιτήσεις. Επιδίωξη του είναι η διατήρηση και ενδυνάμωση των εργασιών και κεφαλαίων του Συγκροτήματος σε βαθμό που να προσθέτει στη φερεγγυότητα του αλλά και να συνεχίζει να εμπνέει εμπιστοσύνη στους πελάτες και στους ιδιοκτήτες του.

Η Εταιρεία ακολουθεί ποιοτική αξιολόγηση στην αποδοχή κινδύνων και η αύξηση του κύκλου εργασιών δεν αποτελεί αυτοσκοπό. Επίσης η Εταιρεία αξιοποιεί τεχνολογία η οποία απλοποιεί διαδικασίες με στόχο τη μείωση κόστους εξυπηρέτησης των συμβολαίων της. Απώτερος σκοπός είναι η συνεχής βελτίωση του επιπέδου εξυπηρέτησης που προσφέρει.

Αναφορικά με τον πόλεμο στην Ουκρανία το Συγκρότημα με βάση τα σημερινά δεδομένα, δεν προβλέπει αρνητικές επιπτώσεις βραχυπρόθεσμα στη φερεγγυότητα και τα αποτελέσματα του.

Οι Επιτροπές του Διοικητικού Συμβουλίου αλλά και το Διοικητικό Συμβούλιο ως σώμα παρακολουθεί τις εξελίξεις της στρατιωτικής επέμβασης της Ρωσίας στην Ουκρανία και λαμβάνουν όλα τα αναγκαία μέτρα για τη διατήρηση τόσο της φερεγγυότητας του Συγκροτήματος σε σταθερά επίπεδα όσο και των επιχειρησιακών του σχεδίων.

13. Αποσπάσματα των αποτελεσμάτων της πρώτης εξαμηνίας του 2023 θα δημοσιευθούν στις 4 Οκτωβρίου 2023 στην εφημερίδα «Καθημερινή». Αντίγραφα ολόκληρου του κειμένου των συνοπτικών ενδιάμεσων ενοποιημένων οικονομικών καταστάσεων θα διατίθενται προς το κοινό, χωρίς οποιαδήποτε επιβάρυνση, στα γραφεία της Εταιρείας, στο Anna Maria Court, Λεωφόρος Αθαλάσσας 165, Λευκωσία.

Με εντολή του Διοικητικού Συμβουλίου,

Μάριος Κουτσοκούμης
Εκτελεστικός Πρόεδρος

Λευκωσία, 29 Σεπτεμβρίου 2023

ΣΥΝΟΠΤΙΚΗ ΕΝΟΠΟΙΗΜΕΝΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ
ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΛΟΙΠΩΝ ΣΥΝΟΛΙΚΩΝ ΕΣΟΔΩΝ
Για την περίοδο που έληξε στις 30 Ιουνίου 2023

		1/1/2023 - 30/06/2023	1/1/2022 - 30/06/2022
	Σημ.	€	Όπως αναπροσαρ μόστηκε €
Ασφαλιστικά έσοδα	5,10	9.279.646	8.777.906
Έξοδα ασφαλιστικών υπηρεσιών	5,10	(8.826.021)	(9.178.884)
Αποτελέσματα ασφαλιστικών υπηρεσιών από ασφαλιστικά συμβόλαια		453.625	(400.978)
Κατανομή των ασφαλιστρων αντασφάλισης	5,10	(2.276.961)	(979.358)
Ανακτήσιμα ποσά από αντασφαλιστές	5,10	959.801	1.015.099
Καθαρά αποτελέσματα αντασφαλιστικών συμβολαίων που κατέχονται		(1.317.160)	35.740
Αποτελέσματα ασφαλιστικών υπηρεσιών		(863.535)	(365.237)
(Έξοδα)/έσοδα χρηματοδότησης από ασφαλιστικά συμβόλαια	5,10	(25.928)	637.826
Έσοδα/(έξοδα) χρηματοδότησης από αντασφαλιστήρια συμβόλαια	5,10	15.635	(67.970)
Καθαρά έξοδα χρηματοδότησης από συμβόλαια		(10.292)	569.857
Άλλα έξοδα χρηματοδότησης	5	(93.690)	(99.957)
Κέρδος από επενδύσεις	5	293.586	(52.252)
Άλλα έσοδα	5	260.116	170.329
Έξοδα διαχείρισης	5	(311.952)	(273.117)
Αντιστροφή προβλέψης επισφαλών απαιτήσεων	5	274.971	701.370
Σύνολο άλλων εσόδων		423.031	446.373
(Ζημία)/κέρδος πριν τη φορολογία		(450.797)	650.992
Φορολογία		(5.873)	(4.066)
(Ζημία)/κέρδος για την περίοδο		(456.670)	646.926
Λοιπά Συνολικά Έσοδα			
Ποσά που δεν θα αναταξινομηθούν στα αποτελέσματα σε μεταγενέστερες περιόδους:			
Κέρδος/(ζημία) από επανεκτίμηση χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων μέσω των Λοιπών Συνολικών Εσόδων		48.567	(200.386)
Λοιπά Συνολικά Έσοδα/(Έξοδα) για την περίοδο		48.567	(200.386)
Συνολικά (Έξοδα)/Εσοδα για την περίοδο		(408.103)	446.540
(Ζημία)/κέρδος ανά μετοχή που κατανέμεται στους ιδιοκτήτες της μητρικής εταιρείας (σεντ)	6	(0,14)	0,20

Εκτόξευση του αριθμού των απεργιών στις ΗΠΑ

Μετά το Χόλιγουντ και τις βιομηχανίες αυτοκινήτου, σειρά έχουν οι υγειονομικοί

Ο **Τζο Μπλάντιν** έγινε την περασμένη εβδομάδα ο πρώτος εν ενεργεία πρόεδρος των ΗΠΑ που «συμμετείχε» σε απεργιακή κινητοποίηση, καθώς συναντήθηκε με εργαζομένους στις αυτοκινητοβιομηχανίες που απεργούν στο Μίσιγκαν. Η άνευ προηγουμένου επίσκεψη στους απεργούς του σωματείου United Auto Workers (UAW) ενίσχυσε τους σκοπούς των εργαζομένων ενάντια στους κολοσσούς General Motors, Ford και Stellantis, με τον Αμερικανό πρόεδρο να καλεί τους απεργούς να πιέσουν για καλύτερα συμβόλαια. «Εσείς σώσατε την αυτοκινητοβιομηχανία. Κάνετε πολλές θυσίες όταν οι εταιρείες είχαν πρόβλημα. Τώρα τα πάνε άριστα καλά. Και το ίδιο θα πρέπει να κάνετε και εσείς», διεμήνυσε.

Οι δηλώσεις του Μπλάντιν απηχούν το αίσθημα απογοήτευσης που νιώθουν πολλοί εργαζόμενοι τα τελευταία χρόνια, καθώς η πανδημία οδήγησε σε μαζικές επαναδιοργανώσεις της επαγγελματικής πορείας και της ισορροπίας μεταξύ επαγγελματικής και προσωπικής ζωής. Η «σφικτή» αγορά εργασίας έδωσε σε πολλούς το θάρρος να φύγουν και να αναζητήσουν άλλες ευκαιρίες. Το 6% των εργαζομένων στις ΗΠΑ, ωστόσο, που εκπροσωπείται από συνδικάτο, είχε άλλη διέξοδο: να διαπραγματευθεί δηλαδή μια καλύτερη σύμβαση και αν αποτύχει η διαπραγμάτευση να προχω-

ρήσει σε απεργία. Ακόμη και πριν από την εμφάνιση του Μπλάντιν, η απεργία της UAW ήταν ιστορική επειδή είναι η πρώτη φορά που οι εργαζόμενοι αποχώρησαν και από τις τρεις αυτοκινητοβιομηχανίες ταυτόχρονα. Μέχρι στιγμής, το συνδικάτο έχει απορρίψει τις προσφορές των αυτοκινητοβιομηχανιών για άμεσες αυξήσεις μισθών τουλάχιστον 10% για τα 145.000 μέλη της UAW.

Τα συνδικάτα δείχνουν την ισχύ τους

Τα συνδικάτα δεν επιδιώκουν μόνο βελτιώσεις μισθών και παροχών, απαιτούν περισσότερο χρόνο αδειας και προστασία από τις αναγκαστικές υπερωρίες.

με τρόπο πρωτοφανή εδώ και δεκαετίες, σε κλάδους όπως η βιομηχανία του θεάματος, αλλά και ο υγειονομικός κλάδος, που ενδέχεται να παραλάβει τη σκυτάλη των κινητοποιήσεων το επόμενο διάστημα. Το σωματείο Writers Guild of America, με περισσότερα από 11.000 μέλη, που εκπροσωπεί συγγραφείς στον κινηματογράφο, στην τηλεόραση, στο ραδιόφωνο και στα διαδικτυακά μέσα ενημέρωσης, και το SAG-AFTRA, το ο-

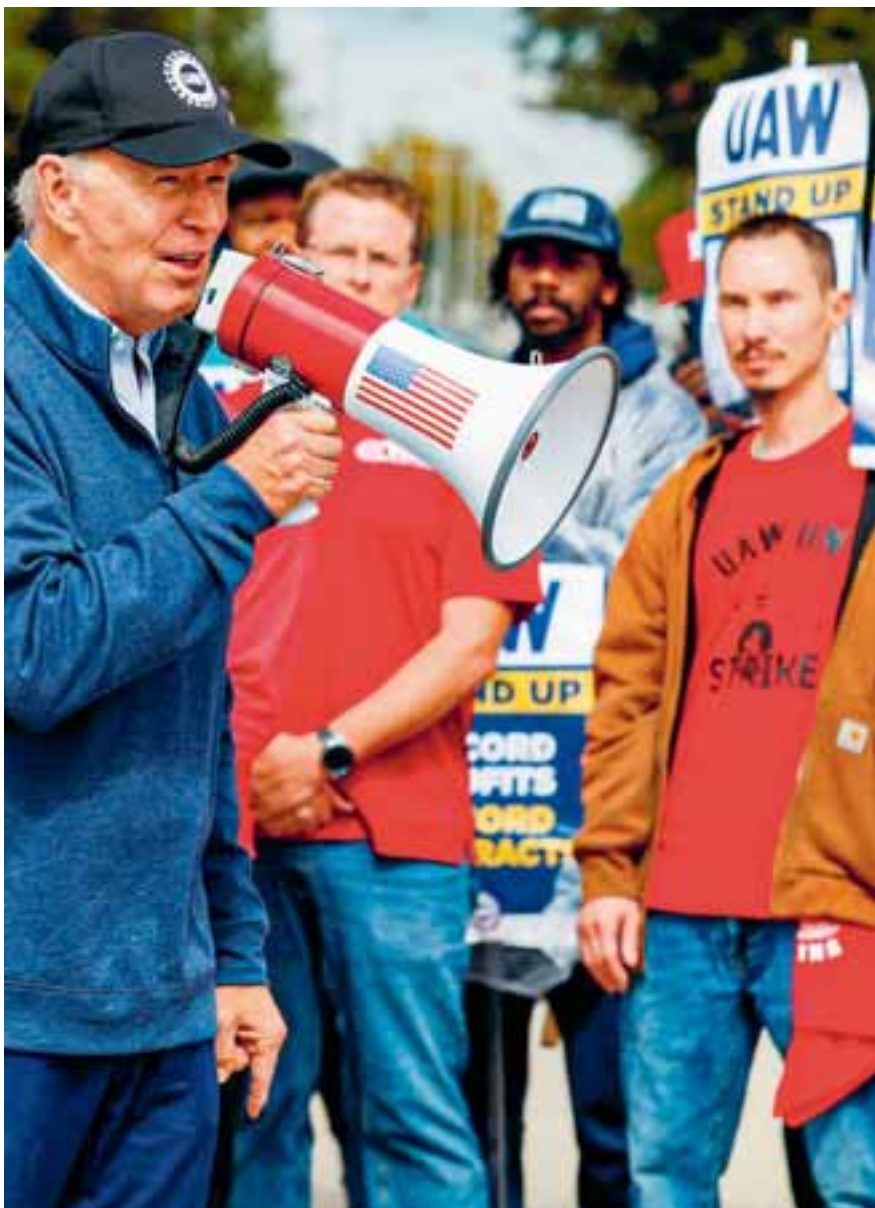
ποίο εκπροσωπεί 160.000 ηθοποιούς του κινηματογράφου και της τηλεόρασης, προχώρησαν σε απεργία στις αρχές του καλοκαιριού ενάντια στα στούντιο του Χόλιγουντ, «παγώνοντας» μεγάλες παραγωγές. Είναι η πρώτη φορά που και τα δύο συνδικάτα απεργούν ταυτόχρονα από το 1960, με τη WGA να τερματίζει πρόσφατα την απεργία της, κερδίζοντας βελτιωμένους μισθούς και προστασία θέσεων εργασίας, τη SAG-AFTRA ωστόσο να συνεχίζει την κινητοποίηση.

Την επόμενη εβδομάδα, 75.000 εργαζόμενοι στην κοινοπραξία διαχείρισης φροντίδας Kaiser Permanente (νοσοκόμοι, θεραπευτές, διατροφολόγοι και προσωπικό φύλαξης) ενδέχεται να προχωρήσουν σε απεργία εάν δεν καταλήξουν σε συμφωνία με το μεγαθήριο της υγειονομικής περίθαλψης. Η απεργία θα επηρεάσει δεκάδες εγκαταστάσεις από την Καλιφόρνια και το Ορεγκόν μέχρι την Ουάσιγκτον, το Κολοράντο και τη Βιρτζίνια και θα διαρκέσει τρεις ημέρες.

Ο αριθμός των απεργιών με 100 ή περισσότερους απεργούς που διήρκεσαν μία εβδομάδα ή περισσότερο έχει εκτοξευθεί σε 56 τους πρώτους εννέα μήνες του τρέχοντος έτους, σύμφωνα με μια βάση δεδομένων που διατηρεί η Σχολή Βιομηχανικών και Εργασιακών Σχέσεων του πανεπιστημίου Κορνέλ, σε μια αύξηση της τάξης του 65% σε σχέση με

την ίδια περίοδο του 2022. Δεν είχαν όλες οι απεργίες αίσιο τέλος για τα αιτήματα των εργαζομένων. Σχεδόν 1.000 ανθρακωρύχοι στην Αλαμπάμα επέστρεψαν στη δουλειά τους στο Warrior Met Coal τον Μάρτιο ύστερα από απεργία σχεδόν δύο ετών, μία από τις μεγαλύτερες στις ΗΠΑ τα τελευταία χρόνια. Το σωματείο United Mine Workers δεν κατέληξε ποτέ σε συμφωνία για νέο συμβόλαιο.

Επίσης τα συνδικάτα δεν επιδιώκουν μόνο βελτιώσεις μισθών και παροχών. Απαιτούν επίσης βελτίωση της ποιότητας ζωής, με καλύτερο προσωπικό, περισσότερο χρόνο αδειας και προστασία από τις αναγκαστικές υπερωρίες. Το κοινό, τέλος, φαίνεται πως τάσσεται στο πλευρό των συνδικάτων σε αυτές τις διαμάχες. Μια δημοσκόπηση της Gallup στο τέλος Αυγούστου έδειξε ότι οι Αμερικανοί συμπαθούν περισσότερο με τους σεναριογράφους παρά με τα στούντιο παραγωγής, με το 72% να στηρίζει τους συγγραφείς και το 67% τους ηθοποιούς. Το κοινό βλέπει επίσης τα συνδικάτα να έχουν μεγαλύτερη δύναμη από ό,τι στο παρελθόν, και το επιδοκμάζει σύμφωνα με τη δημοσκόπηση. Το 61% πιστεύει ότι τα συνδικάτα βοηθούν αντί να βλάψουν την οικονομία των ΗΠΑ, ξεπερνώντας το προηγούμενο ρεκόρ που σημειώθηκε σε έρευνα του 1999 κατά έξι μονάδες.

Ο **Τζο Μπλάντιν** την περασμένη εβδομάδα συναντήθηκε με εργαζομένους στις αυτοκινητοβιομηχανίες που απεργούν στο Μίσιγκαν. Η επίσκεψη ενίσχυσε τους σκοπούς των εργαζομένων ενάντια στους κολοσσούς General Motors, Ford και Stellantis, με τον Αμερικανό πρόεδρο να καλεί τους απεργούς να πιέσουν για καλύτερα συμβόλαια.

Η αύξηση διεθνών εμπορικών συναλλαγών με γουάν υπονομεύει το δολάριο

Οι **κυρώσεις** που έχει επιβάλει η Δύση στη Ρωσία έχουν ως άμεσο αποτέλεσμα να αυξάνει τις εμπορικές της συναλλαγές σε γουάν, κάτι που θα μπορούσε να αποβεί επζήμιο για την υπερδύναμη, καθώς ενδέχεται η εκτεταμένη χρήση του κινεζικού νομίσματος να υπονομεύσει το δολάριο και την παντοδυναμία του. Στην προεξοφλημένη αυτή προέβηχες η Ευρωπαϊκή Τράπεζα Ανασυγκρότησης και Ανάπτυξης (EBRD) διά στόματος της κορυφαίας οικονομολόγου της, Μπεάτα Γιαβόρσκι.

Η εν λόγω οικονομολόγος επισημαίνει, παράλληλα, πως οι κυρώσεις έχουν θορυβήσει πολλές χώρες, που εξωθούνται στο να διαφοροποιήσουν το μείγμα νομισμάτων στο οποίο θα κάνουν τις πληρωμές τους.

Κάτι τέτοιο όμως μπορεί «μεσομακροπρόθεσμα να υπονομεύσει την κυριαρχία του δολαρίου». Ηδη η Ρωσία χρησιμοποιεί το κινεζικό νόμισμα για την πληρωμή τουλάχιστον του 20% των εισαγωγών της, σύμφωνα με νέα μελέτη, που παράλληλα υπογραμμίζει την αυ-

«Καμπανάκι» από Ευρωπαϊκή Τράπεζα Ανασυγκρότησης και Ανάπτυξης για μεσομακροπρόθεσμες επιπτώσεις στο αμερικανικό νόμισμα.

ξανόμενη εξάρτηση της Μόσχας από το Πεκίνο και τις προσπάθειές της να ξεφύγει από τις κυρώσεις της Δύσης.

Σύμφωνα με σχετική έκθεση της EBRD πουδόθηκε στη δημοσιότητα, στο τέλος του περασμένου έτους το 20% των εισαγωγών της Ρωσίας πληρωνόταν σε γουάν, όταν το αντίστοιχο ποσοστό έναν χρόνο νωρίτερα δεν υπερέβαινε το 3%. Η μεγάλη αυτή αύξηση οφείλεται εν μέρει στο γεγονός ότι έχουν αυξηθεί σημαντικά οι εισαγωγές της Ρωσίας από την Κίνα. Σύμφωνα, άλλωστε, με στοιχεία της Τράπεζας της Ρωσίας, τον Ιούλιο το 34% των εισαγωγών της χώρας και περίπου το 25% των εξαγωγών της πλη-

Η **Ρωσία** χρησιμοποιεί γουάν για την πληρωμή τουλάχιστον του 20% των εισαγωγών της, σύμφωνα με νέα μελέτη, ενώ η ενίσχυση του διεθνούς ρόλου του κινεζικού νομίσματος ενθαρρύνει και τρίτες χώρες να το χρησιμοποιήσουν.

ρώθηκε σε γουάν. Και η Ρωσία είναι σήμερα το τρίτο μεγαλύτερο κέντρο εκκαθάρισης διασυνοριακών συναλλαγών στο κινεζικό νόμισμα.

Παράλληλα, όμως, η εκτεταμένη χρήση του γουάν δεν περιορίζεται στις συναλλαγές της Ρωσίας, καθώς η ενίσχυση του διεθνούς ρόλου του κινεζικού νομίσματος ενθαρρύνει και τρίτες χώρες να το χρησιμοποιήσουν.

Πολλές από αυτές έχουν προχωρήσει στη σύναψη συμφωνιών swap νομισμάτων, κοινώς ανταλλαγής νομισμάτων και έχουν ανοίξει γραμμές swap με τη Λαϊκή Τράπεζα της Κίνας. Έτσι η χρήση του γουάν από τρίτες χώρες έχει αυξηθεί, φθάνοντας στο 5% των διεθνών συναλλαγών από το μόλις 1% στο οποίο περιοριζόταν πριν από τη ρωσική εισβολή στην Ουκρανία τον Φεβρουάριο του 2022.

Εν ολίγοις, το εμπόριο σε δολάρια ή σε ευρώ είναι πλέον πολύ δύσκολο και πολύ ακριβό για τη Μόσχα, που στρέφεται στο κινεζικό νόμισμα. Έτσι, η μεν Ρωσία διαφεύγει τις κυρώσεις, η δε Κίνα

ενισχύει τη διεθνή χρήση και παρουσία του νομίσματός της, κάτι που αποτελεί στρατηγικό σχέδιό της εδώ και περίπου δύο δεκαετίες.

Σημειωτέον δε ότι η αύξηση της χρήσης του γουάν στις συναλλαγές της Ρωσίας είναι σαφώς μεγαλύτερη όταν πρόκειται για εισαγωγές προϊόντων ή εξοπλισμού που μπορούν να έχουν διπλή χρήση, δηλαδή είτε να χρησιμοποιηθούν για εμπορικούς και εμπορικούς σκοπούς είτε, όμως, να αξιοποιηθούν και για την κατασκευή οπλικών συστημάτων. Το αίτημα προς τους εμπορικούς της εταιρείες να εκδώσουν τα τιμολόγια τους σε γουάν δεν είναι παρά μόνον ένας από τους τρόπους που χρησιμοποιεί η Μόσχα για να διαφεύγει από τις κυρώσεις της Δύσης. Παράλληλα, εισάγει προϊόντα μέσω φιλικών σε αυτήν χωρών, που λειτουργούν ως μεσάζοντες, είτε για τις εισαγωγές είτε για τις εξαγωγές του πετρελαίου της σε δεξαμενόπλοια, που πλέον χωρίς ασφάλιση αποδεκτά από τις χώρες της Δύσης.

BLOOMBERG, FINANCIAL TIMES

Εκρηκτική ανάπτυξη λόγω πετρελαίου στη Γουιάνα

Είναι μια μικρή χώρα της Νότιας Αμερικής με πληθυσμό μόλις 800.000 κατοίκων, αλλά σημειώνει την υψηλότερη ανάπτυξη από όλες τις χώρες του κόσμου, μια «εκρηκτική» ανάπτυξη που σύντομα θα φτάσει σε ασύλληπτα ποσοστά ανόδου του ΑΕΠ της. Ο λόγος για τη Γουιάνα, που αναμένεται να παρουσιάσει συνολική αύξηση του ΑΕΠ της 38% μέσα στο 2023, όπως προκύπτει από τις τελευταίες προβλέψεις του ΔΝΤ. Πρόκειται για έναν «ακραία υψηλό ρυθμό ανάπτυξης», τονίζει το ΔΝΤ, ενώ η μονάδα BMI της Fitch Solutions προβλέπει πως μέσα στα επόμενα πέντε χρόνια ο ρυθμός ανάπτυξης της θα έχει φτάσει περίπου στο 115%.

Ατία αυτής της ανάπτυξης είναι η ραγδαία αύξηση της παραγωγής πετρελαίου στη χώρα. Σύμφωνα με την BMI, από 390.000 βαρέλια πετρελαίου την ημέρα που παράγει σήμερα, η Γουιάνα αναμένεται να φτάσει στο

Αναμένεται να σημειώσει συνολική αύξηση του ΑΕΠ της 38% μέσα στο 2023.

ένα εκατ. βαρέλια την ημέρα μέχρι το 2027. Αυτό θα το οφείλει σε κοινοπραξία της οποίας ηγείται η ExxonMobil και η οποία ανοίγει πολλές νέες πετρελαιοπηγές στο κοιτάσμα Στάμπροκ Μπλοκ. Το εν λόγω κοιτάσμα αποτελεί μια δεξαμενή πετρελαίου έκτασης 6,6 εκατ. στρεμμάτων λίγο έξω από τις ακτές της χώρας στον Ατλαντικό. Εκτιμάται πως εκεί βρίσκονται περίπου 11 δισ. βαρέλια πετρελαίου.

Ο Αντρίου Τράχαν, στέλεχος της BMI, τονίζει πως «η εντυπωσιακή ανάπτυξη της Γουιάνας ήταν και Ιούλιου το 34% των εισαγωγών της χώρας και περίπου το 25% των εξαγωγών της πλη-

η παραγωγή πετρελαίου στη χώρα μετά μια σειρά ανακαλύψεων. Ηδη στη διάρκεια του περασμένου έτους η μικρή χώρα της Νότιας Αμερικής γνώρισε αύξηση του ΑΕΠ της κατά 62,3%, που ήταν και η μεγαλύτερη σε όλο τον κόσμο σύμφωνα, πάντα, με στοιχεία του ΔΝΤ.

Πέραν της παραγωγής πετρελαίου, πάντως, η αύξηση του ΑΕΠ της Γουιάνας οφείλεται στη σημαντική ενίσχυση των επενδύσεων στις μεταφορές της, στη στέγη και άντληση ανθρώπινων πόρων. Σύμφωνα με το ΔΝΤ, ο αγροτικός τομέας της, τα ορυχεία της, αλλά και τα λατομεία της επιδεικνύουν ισχυρή οικονομική δραστηριότητα και οδεύουν καλά. Σύμφωνα με τον Τράχαν, η Γουιάνα θα παραμείνει και το 2023 η ταχύτερα αναπτυσσόμενη οικονομία στον κόσμο και μάλλον θα διατηρήσει αυτόν τον τίτλο για άλλα δύο χρόνια.

BLOOMBERG

Από 390.000 βαρέλια πετρελαίου την ημέρα που παράγει σήμερα, η Γουιάνα αναμένεται να φτάσει στο ένα εκατ. βαρέλια την ημέρα μέχρι το 2027. Αυτό θα το οφείλει σε κοινοπραξία όπου ηγείται η ExxonMobil και η οποία ανοίγει πολλές νέες πετρελαιοπηγές στο κοιτάσμα Στάμροκ Μπλοκ.

Ελλείμματα έως και το 2026 στη Σαουδική Αραβία

Έχοντας επιδοθεί σε μια πυρετώδη κατασκευαστική δραστηριότητα στην προσπάθειά της να απεξαρτήσει την οικονομία της από το πετρέλαιο, η Σαουδική Αραβία αναθεωρεί τώρα τις προβλέψεις της για τα επόμενα χρόνια και εκτιμά πως θα παρουσιάσει δημοσιονομικά ελλείμματα από φέτος μέχρι και το 2026. Στο προκαταρκτικό σχέδιο προϋπολογισμού της για το 2024, που παρουσίασε μέσα στο Σαββατοκυριακό, το βασίλειο υποβάθμισε επίσης τις προβλέψεις του για το τρέχον έτος και την ανάπτυξη. Προβλέπει πως συνολικά η οικονομία του θα σημειώσει ανάπτυξη μόλις 0,03% μετά την ανάπτυξη 9% που κατέγραψε το περασμένο έτος εξαιτίας της εκτόξευσης των εσόδων του από το πετρέλαιο. Παρά τη θεαματική επιβράδυνση που προβλέπει, το σύνολο της οικονομίας του, εξαιρουμένου του κλάδου πετρελαίου, αναμένεται να σημειώσει και φέτος ανάπτυξη και συγκεκριμένα 5,9%.

Για το επόμενο έτος εκτιμά ανάπτυξη 4,4%. Σε ανακοίνωση της ηγεσίας του βασιλείου τονίζεται πως η ανάπτυξη έχει πληγεί εξαιτίας του πληθωρισμού και των προβλημάτων στις εφοδιαστικές αλυσίδες, αλλά «η κυβέρνηση αυξάνει τις δαπάνες και εργάζεται για να επιτύχει τον μετασχηματισμό της οικονομίας και παράλληλα να διασφαλίσει βιώσιμη δημοσιονομική εικόνα μεσοπρόθεσμα και μακροπρόθεσμα». Έως τώρα η οικονομία του βασιλείου παραμένει εξαρτημένη από το πετρέλαιο, τα έσοδα από το οποίο διοχετεύονται σε όλο και μεγαλύτερο ποσοστό στο κρατικό επενδυτικό ταμείο, που με τη σειρά του χρηματοδοτεί έργα για τον μετασχηματισμό της οικονομίας. Ανάμεσά τους, η κατασκευή της φουτουριστικής πόλης Νεόμ, σειρά από τουριστικές εγκαταστάσεις αλλά και έργα για την ανάπτυξη του μεταποιητικού τομέα και της παραγωγής ηλεκτροκίνητων οχημάτων.

Ricoh RansomCare:
Προστατεύετε
από τις Κυβερνοεπιθέσεις

Tsiakkastel
OFFICE LINE

Επικοινωνήστε μαζί μας στο 22862700 ή στο info@tsiakkastel.com.cy

ΑΝΑΛΥΣΗ

Ελλειμμα παραγωγικότητας στις αμυντικές δαπάνες

Του ΣΕΡΑΦΕΙΜ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΗ

Η ένταση των γεωπολιτικών κρίσεων και κυρίως η εισβολή της Ρωσίας στην Ουκρανία άλλαξε την πραγματικότητα και πολλές χώρες ανακοινώνουν σημαντική άνοδο στρατιωτικών δαπανών. Στις χώρες που ανήκουν στο G20, οι στρατιωτικές δαπάνες συνολικά ήταν περίπου 3,8% του ΑΕΠ στη δεκαετία του '70, για να περιοριστούν σε 2,4% του ΑΕΠ το 2000. Ακόμα και στις ΗΠΑ οι δαπάνες για την άμυνα περιορίστηκαν από 6% του ΑΕΠ το 1980, σε 3,9% το 2000. Οι στρατιωτικές δαπάνες της Κίνας είναι πλέον οι δεύτερες μεγαλύτερες στον κόσμο, αλλά ως ποσοστό του ΑΕΠ βρίσκονται στον μέσο όρο, ενώ οι δαπάνες της Ρωσίας είναι και ως ποσοστό του ΑΕΠ πάνω από τον μέσο όρο από τη δεκαετία '90. Το 2022 οι αμυντικές δαπάνες της Ελλάδας είναι περίπου 3,7% του ΑΕΠ.

Υπάρχει μεγάλο περιθώριο εξορθολογισμού, αλλά και ενίσχυση επενδύσεων σε τεχνολογία.

Δεν είναι όμως αυτή η ουσία της υπόθεσης, καθώς είναι μάλλον δευτερεύουσα η σημασία του συνόλου των δαπανών στον κρατικό προϋπολογισμό. Σε πρόσφατη έκθεση του ΟΟΣΑ υπάρχει ανάλυση των στρατιωτικών δαπανών, την περίοδο 2012-2021. Τη δεκαετία αυτή από το σύνολο των αμυντικών δαπανών της Ελλάδας, το 18,4% αφορά συντήρηση συστημάτων και «εξοπλισμό μιας χρήσης», όπως περιγράφονται πυρομαχικά, πύραυλοι κ.λπ., ενώ το 10% των δαπανών αφορά αγορά στρατιωτικού εξοπλισμού. Το υπόλοιπο 71% των στρατιωτικών δαπανών είναι έξοδα προσωπικού. Δεν είμαστε μόνοι στην... επίδοση αυτή. Τα έξοδα προσωπικού είναι το 71,8% των αμυντικών δαπανών της Ιρλανδίας, το 72,5% του Βελγίου, το 71,3% της Πορτογαλίας, το 66,9% της Ιταλίας. Το Ισραήλ που έκανε μερικούς πολέμους τη δεκαετία αυτή, ξοδεύει για συντήρηση και πυρομαχικά το 25,7% του αμυντικού προϋπολογισμού, για αγορές οπλικών συστημάτων το 29,8% και για

έξοδα προσωπικού το 40,7%. Η Κόρεα που απειλείται από μια επιθετική δύναμη, δαπανά για συντήρηση και πυρομαχικά το 25,9% των αμυντικών δαπανών, για αγορές το 36,5% και τα έξοδα προσωπικού είναι 32,8%. Μάλλον κάνουν κάτι σωστό οι Κορεάτες. Φαίνεται ότι και στις αμυντικές δαπάνες υπάρχει μεγάλο περιθώριο εξορθολογισμού, αλλά και ενίσχυση δεξιοτήτων και παραγωγικότητας καθώς και επενδύσεων σε τεχνολογία και παραγωγή. Όπως και στην οικονομία συνολικά.

Βουτηγμένοι στον μικρόκοσμο μας συχνά μας ξεφεύγει η μεγάλη εικόνα για τη διεθνή οικονομία, όπως περιγράφεται και από την ενδιάμεση έκθεση του ΟΟΣΑ (Σεπτέμβριος 2023) με τον τίτλο «Αντιμετωπίζοντας τον πληθωρισμό και τη χαμηλή ανάπτυξη».

Ο τίτλος θα μπορούσε να περιγράφει και την ελληνική οικονομία, καθώς τα βασικά συμπεράσματα της διεθνούς μελέτης δεν είναι πολύ μακριά από όσα ζούμε. Οι κυβερνήσεις αντιμετωπίζουν, σημειώνεται στην έκθεση, οικονομική πίεση που εντείνεται εξαιτίας της αύξησης του χρέους (κρατικού και ιδιωτικού), την ανάγκη δαπανών εξαιτίας της γήρανσης του πληθυσμού, την κλιματική μετάβαση αλλά και τις αμυντικές δαπάνες. Απαιτούνται στο προσεχές διάστημα προσπάθειες οικοδόμησης νέων δυνατοτήτων ώστε να επιτευχθεί η ευθυγράμμιση των μακροοικονομικών πολιτικών που εξασφαλίζουν ανθεκτικότητα.

Είναι ενδιαφέρον ότι μετά τον πόλεμο στην Ουκρανία και άλλες γεωπολιτικές εξελίξεις οι αμυντικές δαπάνες αυξάνονται παντού και αποτελούν για πολλές χώρες αντικείμενο συζητήσεων. Για την ελληνική πραγματικότητα, το θέμα θεωρείται μάλλον τετριμμένο γιατί μάθαμε να ζούμε με υψηλές αμυντικές δαπάνες, οι οποίες συνήθως ψηφίζονται με αυξημένη πλειοψηφία. Αντίθετα, σε πολλές χώρες έζησαν μερικές δεκαετίες αυτό που ονομάζεται «μέρισμα ειρήνης», που σημαίνει ότι το ποσοστό των αμυντικών δαπανών στο σύνολο των κρατικών δαπανών μειωνόταν αφήνοντας περιθώρια για κάλυψη άλλων αναγκών όπως κοινωνική προστασία, υγεία. Ίσως αλλάζουν οι προτεραιότητες.

Αναταραχή στην ευρωπαϊκή αγορά ομολόγων λόγω Ιταλίας

Ανοδος στις αποδόσεις μετά την απόφαση της Ρώμης να αυξήσει το έλλειμμα

Νέους κραδασμούς παρουσιάζει η αγορά ευρωπαϊκών ομολόγων καθώς στις πιέσεις από τα διαρκώς αυξανόμενα επιτόκια και τις υψηλές τιμές του πετρελαίου προστίθεται τώρα η αβεβαιότητα ως προς τη δημοσιονομική πειθαρχία της Ιταλίας και δευτερευόντως της Γαλλίας. Αιτία, η απόφαση της ιταλικής κυβέρνησης να αυξήσει το έλλειμμα τόσο για το τρέχον όσο και για το επόμενο έτος, αλλά και η άρνηση της γαλλικής κυβέρνησης να περικόψει δραστικά τις δαπάνες.

Ειδικότερα, ο προϋπολογισμός της κυβέρνησης της Τζόρτζια Μελόνι προβλέπει δημοσιονομικό έλλειμμα 5,3% για φέτος, σαφώς μεγαλύτερο από τον στόχο που είχε θέσει προ εξαμήνου για έλλειμμα 4,5% όπως και δημοσιονομικό έλλειμμα 4,3% για το επόμενο έτος, επίσης σαφώς μεγαλύτερο από τον στόχο

Στο υψηλότερο επίπεδο της τελευταίας δεκαετίας τα δεκαετή ομόλογα του ιταλικού δημοσίου, έντονες πιέσεις και στους γερμανικούς και γαλλικούς τίτλους.

για 3,7%. Ο υπουργός Οικονομικών Τζανκάρλο Τζορτζέτι υπεραμύνθηκε των αυξημένων στόχων για το έλλειμμα, υποστηρίζοντας πως είναι αναγκαίο για τη στήριξη των νοικοκυριών χαμηλού εισοδήματος και των πολυτεκών οικογενειών αλλά και για την αύξηση των μισθών στον δημόσιο τομέα. Η αντίδραση της αγοράς όμως ήταν ακαριαία με τις αποδόσεις των δεκαετών ομολόγων του ιταλικού δημοσίου να σημειώνουν άνοδο 0,17 εκατοστιαίων μονάδων και να φτάνουν στο 4,9%, καταγράφοντας το υψηλότερο επίπεδο της τελευταίας δεκαετίας. Αν και αργότερα υποχώρησαν στο 4,88%, οι αποδόσεις των ιταλικών ομολόγων συμπαρέσυραν εκείνες των δεκαετών του βρετανικού δημοσίου που σημείωσαν άνοδο 0,2 εκατοστιαίων μονάδων στο 4,57%, καταγράφοντας τα υψηλότερα επίπεδα από τον Φεβρουάριο. Και το spread των ιταλικών ομολόγων διευρύνθηκε, σημειώνοντας το υψηλότερο επίπεδο από τον Μάρτιο και την τραπεζική κρίση

Ο προϋπολογισμός της κυβέρνησης της Τζόρτζια Μελόνι προβλέπει δημοσιονομικό έλλειμμα 5,3% για φέτος, σαφώς μεγαλύτερο από τον στόχο που είχε θέσει προ εξαμήνου για έλλειμμα 4,5%, όπως και δημοσιονομικό έλλειμμα 4,3% για το επόμενο έτος, επίσης σαφώς μεγαλύτερο από τον στόχο για 3,7%. Ανησυχία στις αγορές προκαλεί και η άρνηση της γαλλικής κυβέρνησης να περικόψει δραστικά τις δαπάνες προκειμένου να μην υπερβεί τα όρια για το δημοσιονομικό έλλειμμα εντός του έτους.

στις ΗΠΑ. Είχαν προηγηθεί οι επικρίσεις που είχε δεχθεί η κυβέρνηση Μακρόν στη Γαλλία για το γεγονός ότι δεν προχωράει στις απαιτούμενες περικοπές δαπανών προκειμένου να μην υπερβεί τα όρια για το δημοσιονομικό έλλειμμα εντός του έτους. Πήραν, έτσι, την ανησυχία και οι αποδόσεις των δεκαετών ομολόγων του γαλλικού δημοσίου που έφτασαν στο 3,5% καταγράφοντας το υψηλότερο επίπεδο από το 2011. Η ανησυχία που επικρατεί στην αγορά ομολόγων έχει, άλλωστε, συμπαράσχει και τις αποδόσεις των δεκαετιών των γερμανικού δημοσίου, που έφτασαν στο 2,98% καταγράφοντας τα υψηλότερα επίπεδα τους εδώ και πάνω από μια δεκαετία. Μιλώντας για το θέμα στους Financial Times, ο Μάικ Ριντέλ, διαχει-

ριστής επενδύσεων χαρτοφυλακίου στην Allianz Global Investors, τόνισε πως «τα δημοσιονομικά ελλείμματα θα είναι τελικά υψηλότερα από όσο αναμενόταν γι' αυτό και επανεμφανίζονται οι επιθέσεις των αγορών». Παράλληλα ο Τζιμ Λίβς, διαχειριστής κεφαλαίων στην M&G Investments, τόνισε παραστατικά πως «ένα τείχος φόβου έχει πέσει πάνω στις αγορές ομολόγων». Ο ίδιος διευκρίνισε πως η πρόσφατη άνοδος των τιμών του πετρελαίου και οι εκτιμήσεις για εκτόξευσή του στα 100 δολ. δολάρια έχει ανησυχήσει έντονα τους επενδυτές που διερωτώνται τι θα γίνει «αν δεν υποχωρήσει ο πληθωρισμός». Κι αυτό γιατί οι κεντρικές τράπεζες έχουν ήδη προειδεάσει τις αγορές ότι θα διατηρήσουν τα επιτόκια σε υψηλά ε-

πίπεδα για αρκετό καιρό. Οι αλληπάλληλες αυξήσεις των επιτοκίων που άρχισαν εδώ και περισσότερο από ενάμιση χρόνο η Federal Reserve, η ΕΚΤ και η Τράπεζα της Αγγλίας και τις ακολούθησαν οι κεντρικές τράπεζες μεγάλων και μικρών οικονομιών, έχουν οδηγήσει σε άνοδο τις αποδόσεις των ομολόγων στις δύο πλευρές του Ατλαντικού. Οι αποδόσεις των ομολόγων του αμερικανικού δημοσίου και του γερμανικού δημοσίου κλείνουν τον Σεπτέμβριο με τη μεγαλύτερη άνοδο που έχει καταγραφεί σε χρονικό διάστημα τριμήνου εδώ και περισσότερο από ένα χρόνο. Απογοητεύουν, έτσι, τους επενδυτές που έχουν υποστεί σημαντικές ζημιές στη διάρκεια του περασμένου έτους.

REUTERS, FINANCIAL TIMES

Ακριβά αεροπορικά καύσιμα, ακριβότερα και τα εισιτήρια

Το ακριβότερο πετρέλαιο δεν αποτελεί πονοκέφαλο μόνο για τις μεγάλες κεντρικές τράπεζες του κόσμου εξαιτίας της επίδρασής του στον πληθωρισμό, αλλά και για τις αεροπορικές εταιρείες. Στην Ευρώπη όσοι ταξιδεύουν με αεροπλάνο μπορεί να κληθούν να καταβάλουν υψηλότερο τίμημα για τα εισιτήριά τους λόγω του ακριβού καυσίμου – συν τοις άλλοις αυτή η εξέλιξη οδηγεί σε περιοσμό των διογκωμένων κερδών των αερομεταφορέων, ειδικά

Εκτός από τις αυξήσεις στα εισιτήρια, πολλές αεροπορικές περικόπτουν γραμμές για να περιορίσουν το λειτουργικό κόστος.

εάν το αργό φθάσει στα 95 δολάρια το βαρέλι, στα υψηλότερα επίπεδα για το 2023, όπως αναφέρει σε σχετικό δημοσίευμά της η εφημερίδα των Financial Times. Αιτία θεωρείται η μείωση της παραγωγής και των εξαγωγών από τις μεγάλες πετρελαιοπαραγωγές χώρες, ήτοι τη Σαουδική Αραβία και τη Ρωσία. Μια σειρά αεροπορικών εταιρειών από τις Ηνωμένες Πολιτείες υποχρεώθηκαν ακριβώς εξαιτίας αυτής της κατάστασης να προειδοποιήσουν μαζικά για τον αντικτυπό της στην κερδοφορία τους, ενώ οι τιμές των μετοχών τους υποχώρησαν. Το ίδιο συνέβη και με τις αεροπορικές στη Γηραιά Ηπειρο και παρά το γεγονός ότι ο κλάδος ολοκλήρωσε ένα πολύ δυναμικό καλοκαίρι, το οποίο και απέφερε υψηλότερα κέρδη. Εν τω μεταξύ, τα αεροπορικά εισιτήρια είχαν ήδη σημειώσει άνοδο από τις αρχές του τρέχοντος έτους, διότι εκδηλώθηκε ζωνή ζήτησης για μετακινήσεις σε μια περίοδο κατά την οποία η προσφορά αεροσκαφών είχε περιοριστεί λόγω των συνεχιζομένων πολέμων κατά τη διάρκεια της πανδημίας και των ελλείψεων στην τροφοδοτική α-

Οι τιμές των αεροπορικών καυσίμων έχουν αυξηθεί διότι η ζήτηση για ταξίδια είναι μεγάλη και παρατηρείται δομικό έλλειμμα κηροζίνης στην Ευρώπη.

λουσιδα. Ειδικότερα, ο Τόμπ Μάνερ, διευθύνων σύμβουλος της φινλανδικής αεροπορικής Finnair, τόνισε ότι αναμένει οι τιμές των ναύλων να αυξηθούν περαιτέρω ως απάντηση στο ότι οι εταιρείες αντιμετωπίζουν πρωτοφανείς υψηλές τιμές όταν προμηθεύονται κηροζίνη. «Σε ένα περιβάλλον όπου τα καύσιμα έχουν υψηλό τίμημα, προφανώς πρέπει να αποτυπωθεί αυτή η κατάσταση και στα εισιτήρια», είπε. Από την πλευρά του ο αναλυτής του κλάδου της αεροναυπηγικής στην Barclays, Αντριου Λόμπενμπεργκ, προσέθεσε ότι αναμένει αύξηση ναύλων από τις αεροπορικές εταιρείες στη Γηραιά Ηπειρο, καθώς αυτές μειώνουν τα παρεχόμενα δρομολόγια λόγω υψηλότερων δαπανών. Το χειρότερο όλων είναι ότι οι αερομεταφορείς καταβάλουν προσαύξηση για τα καύσιμά τους, τα οποία εκτινάχθηκαν στα 130 δολάρια το βαρέλι, όπως επισημαίνουν οι Financial Times. Ο Φρανσέσκο νι Σάλβι, στελέχος της S&P Global Platts, εταιρείας η οποία ασχολείται με την καταγραφή και παρακολούθηση των τιμών στην αγορά εμπορευμάτων, το-

νίζει ότι οι τιμές καυσίμων των αεροσκαφών έχουν ζωνή εκτίναξη διότι η ζήτηση για ταξίδια είναι μεγάλη και παρατηρείται δομικό έλλειμμα κηροζίνης στην Ευρώπη εξαιτίας της μείωσης στην παραγωγή του ΟΠΕΚ, των κυρώσεων της Δύσης εις βάρος της Ρωσίας, καθώς και της δυναμικής ζήτησης για άλλα προϊόντα διύλισης, όπως είναι το ντιζέλ. Ωστόσο, ο κ. Λόμπενμπεργκ διασαφηνισε πως οι ευρωπαϊκοί αερομεταφορές έχουν ένα σημαντικότατο πλεονέκτημα εν συγκρίσει με άλλους ανταγωνιστές τους σε διεθνή κλίμακα, διότι αγοράζουν με τέτοιον τρόπο το καύσιμό τους ώστε να θωρακιστούν από άγριες διακυμάνσεις τιμών. Συν τους άλλους, υπάρχουν ενδείξεις ότι η ακόμη υφιστάμενη υψηλή ζήτηση για μετακινήσεις θα στριζίξει τα ακριβότερα εισιτήρια. Λόγου χάριν, οι αερομεταφορείς στην Ευρώπη «αγοράζουν προστασία» και κάνουν πρόβλεψη για το 60%-80% των αναμενόμενων αναγκών τους σε καύσιμα για το τελευταίο τρίμηνο του 2023 και για το 16%-45% του 2024, όπως υπολογίζουν αναλυτές της Barclays.

Σε άνοδο η ευρωπαϊκή αγορά αυτοκινήτου για 13ο μήνα

Χαράς ευαγγέλια για τους κατασκευαστές αυτοκινήτων ήταν τα τελευταία στοιχεία από την Ένωση Ευρωπαϊκών Αυτοκινητοβιομηχανιών, διότι καταγράφουν αξιοσημείωτη άνοδο στις πωλήσεις οχημάτων για 13ο μήνα διαδοχικά στη Γηραιά Ηπειρο. Οι πωλήσεις αυτές ενισχύθηκαν κατά 21% τον Αύγουστο, φθάνοντας τις 904.509 μονάδες. Σοβαρά είναι η ώθηση την οποία έδωσαν τα ηλεκτροκίνητα οχήματα. Ειδικότερα, οι πωλήσεις τους είχαν ήδη διπλασιαστεί πριν από την έναρξη της διενέργειας έρευνας εκ μέρους της Κομισιόν για τις επιδοτήσεις που παρέχονται από το Πεκίνο στα ηλεκτρικά αμάξια. Η έρευνα ξεκίνησε προ ολίγων ημερών, όπως αναφέρεται σε σχετικό δημοσίευμα του ειδησιογραφικού πρακτορείου Bloomberg. Τα δεδομένα για την αγορά οχημάτων του Αυγούστου

Το μερίδιο των ηλεκτρικών οχημάτων στις συνολικές πωλήσεις ξεπέρασε το 20%.

δίνουν μια εικόνα για τους λόγους που οδήγησαν την Ευρωπαϊκή Επιτροπή να ανοίξει την έρευνα. Ειδικότερα, δεν πρόκειται να αναλύσει τις τοπικές πωλήσεις ανά χώρα προέλευσης, ούτε να αναφέρει λεπτομερώς τις πωλήσεις κάθε αυτοκινητοβιομηχανίας ανά σύστημα κίνησης. Ωστόσο, η ζωνηρότατη ζήτηση για ηλεκτρικά οχήματα, η οποία υπερβήν το 20% των συνολικών πωλήσεων στην Ε.Ε. πρώτη φορά, δείχνει γιατί οι κινεζικές εταιρείες επιθυμούν ολοένα και περισσότερο να εδραιώσουν μια θέση στην αγορά.

Παρ' όλα αυτά, η ζήτηση δεν έχει ακόμη ανακάμψει στα προ πανδημίας επίπεδα, ενώ ειδικά η ζήτηση για ηλεκτροκίνητα οχήματα εξακολουθεί να εξαρτάται από τις κρατικές επιδοτήσεις, όπως σε συναφή ανάλυσή της ανέφερε η Ernst & Young. «Η αγορά εξακολουθεί να μην μπορεί να σταθεί στα πόδια

Οι πωλήσεις ενισχύθηκαν τον Αύγουστο, φθάνοντας στις 904.509 μονάδες, παρ' όλα αυτά, η ζήτηση δεν έχει ακόμη ανακάμψει στα προ πανδημίας επίπεδα.

της», δήλωσε η E&Y. Οι αυτοκινητοβιομηχανίες στη Γηραιά Ηπειρο με επικεφαλής τον γερμανικό όμιλο της Volkswagen και τον ιταλοαμερικανικό της Stellantis συνεχίζουν να επωφελούνται από τις παραγγελίες που συσσωρεύτηκαν κατά τη διάρκεια μιας παραπεταμένης έλλειψης ανταλλακτικών, λόγω διαταραχών στο σύστημα εφοδιασμού εξαιτίας της πανδημίας. Αυτή η δυναμική θα δοκιμαστεί από τις κεντρικές τράπεζες που αυξάνουν το κόστος δανεισμού για να τιθασεύσουν τον πληθωρισμό. Πάντως, η ζήτηση, που υπερβαίνει την προσφορά, «θα μπορούσε να αντιστραφεί στο δεύτερο εξάμηνο, επειδή η παραγωγή οχημάτων εξομαλύνεται και οι παραγγελίες μειώνονται», ανέφεραν οι αναλυτές της Bloomberg Intelligence, Τζιλιαν Ντέιβις και Μάικλ Ντιν. Αξίζει να σημειωθεί πως οι πωλήσεις αυτοκινήτων εξακο-

λουθούν να είναι μειωμένες σχεδόν κατά ένα τέταρτο σε σχέση με τα προ πανδημίας επίπεδα. Η καλιφορνέζικη Tesla, η οποία εισάγει το μοντέλο της, Model 3, από το εργοστάσιό της στη Σαγκάη, έχει μειώσει επανεπιλημμένως τις τιμές φέτος, ενώ κινεζικές εταιρείες, συμπεριλαμβανομένων των BYD και Nio, ασκούν πιέσεις για να διεισδύσουν με τα προϊόντα τους στη Γηραιά Ηπειρο. Ακόμα κι έτσι, στελέχη, συμπεριλαμβανομένου του διευθύνοντος συμβούλου της Mercedes-Benz, Ολα Καλένιους, έχουν ταχθεί υπέρ του ανοιχτού εμπορίου. Η έρευνα της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την Κίνα ανοίγει την πόρτα σε πιθανά αντίποινα από το Πεκίνο, που θα μπορούσαν να πλήξουν δραστικά τις αυτοκινητοβιομηχανίες και να επιβραδύνουν την υιοθέτηση των ηλεκτρικών αυτοκινήτων.

Γεμάτος εμπόδια ο νέος Δρόμος του Μεταξιού

Επειτα από μία 10ετία, το έργο δεν έχει αποδώσει την αναμενόμενη ανάπτυξη και έχει δημιουργήσει νέα χρέη σε πολλές χώρες

Της ΡΟΥΜΠΙΝΑΣ ΣΠΑΘΗ

Όταν πριν από 10 χρόνια ο Κινέζος πρόεδρος Σι Τζινπίνγκ παρουσίαζε το γιγάντιο πλέγμα υποδομών και εφοδιαστικών αλυσίδων που έγινε γνωστό ως ο νέος Δρόμος του Μεταξιού, αναφέρθηκε σε αυτό ως «το σχέδιο του αιώνα». Ενα σχέδιο που επρόκειτο να συνδέσει με οδικές αρτηρίες και σιδηροδρομικές συνδέσεις αναπτυσσόμενες χώρες της Αφρικής και της Ασίας με την Ευρώπη, να χρηματοδοτήσει την κατασκευή λιμένων και υποδομών κάθε είδους και θεωρητικά να επηρεάσει ευεργετικά τη ζωή λαών αναπτυσσόμενων χωρών.

Στα 10 χρόνια που μεσολάβησαν από την ανακοίνωση του Κινέζου προέδρου, το σχέδιο έχει όντως απορροφήσει επενδύσεις 1 τρις. δολ., έχει συμπεριλάβει περίπου το 80% των 193 χωρών-μελών των Ηνωμένων Εθνών και έχει δεσμεύσει 152 χώρες μέσω 200 τουλάχιστον συμφωνιών που υπέγραψαν με την Κίνα. Πρωτίστως έχει δώσει στην Κίνα τη δυνατότητα να διευρύνει τη σφαίρα επιρροής της μέσα από τις τουλάχιστον 200 συμφωνίες που έχει υπογράψει με 152 χώρες και 32 διεθνείς οργανισμούς.

Της έχει δώσει τη δυνατότητα να διαθέσει τα συναλλαγματικά της δια-

Το κινεζικό δορυφορικό σύστημα Beidou έχει επεκταθεί σε 165 μητροπόλεις, ενώ η Huawei έχει κατασκευάσει το 70% των δικτύων 4G στην Αφρική.

Ηδη είναι ορατή η αλλαγή στάσης από πλευράς της Κίνας, που έχει περιορίσει δραματικά τις επενδύσεις.

θέσιμα κορηνώντας πιστώσεις σε τέτοια κλίμακα, που μπροστά τους ωχρά η Δύση και το παρελθόν της ως πιστωτής του αναπτυσσόμενου κόσμου. Έχει προσφέρει στις κινεζικές κατασκευαστικές πεδίο δόξης λαμπρό εν μέσω κορεσμού της εγχώριας αγοράς και έχει διασφαλίσει τις θέσεις εργασίας εκατομμυρίων Κινέζων εργατών.

Παράλληλα, το τιτάνιο έργο του Πεκίνου έχει κατηγορηθεί από αναλυτές του δυτικού κόσμου πως έχει εγκλωβίσει πολλές από τις εμπλεκόμενες χώρες σε αυτό που έχουν χαρακτηρίσει «παγίδα χρέους», μια παγίδα που απειλεί να αποσταθεροποιήσει τις οικονομίες του αναπτυσσόμενου κόσμου. Έχει, άλλωστε, αναγκάσει ορισμένες από τις εμπλεκόμενες χώρες να προσφύγουν στον δανεισμό από το ΔΝΤ ή και από την Ευρωπαϊκή Τράπεζα Ανασυγκρότησης και Ανάπτυξης.

Πολλές από τις επενδύσεις του Δρόμου του Μεταξιού δεν έχουν αποδώσει τα αναμενόμενα κέρδη, ούτε έδωσαν στις οικονομίες των εμπλεκόμενων χωρών την ώθηση για ανάπτυξη που τους είχαν υποσχεθεί. Δεν έλειψαν, άλλωστε, και

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

οι περιπτώσεις επενδύσεων που προσέκρουσαν σε αντιδράσεις τοπικών κοινοτήτων, όπως και οι γνώριμες κατηγορίες κατά των κινεζικών κατασκευαστικών ότι χρησιμοποιούσαν μόνον δικό τους προσωπικό χωρίς να προσφέρουν εργασία στον εγχώριο πληθυσμό. Σήμερα, ο νέος Δρόμος του Μεταξιού εισέρχεται στη δεύτερη δεκαετία του, αλλά έρχεται αντιμέτωπος με μια ραγδαία αλλαγή των συνθηκών.

Ο κόσμος στον οποίο εγκαινιάστηκε ήταν εντελώς διαφορετικός από τον σημερινό. Η Κίνα αντιμετωπίζει τις παθογένειες της οικονομίας της, μια τεράστια κρίση της αγοράς ακινήτων και μια παρατεταμένη επιβράδυνση.

Πολλές από τις εμπλεκόμενες χώρες αγωνίζονται ακόμη να ανακάμψουν από την ύφεση της πανδημίας, ενώ πλάττονται από τις αυξήσεις των επιτοκίων αλλά και από την εκτόξευση των τιμών της ενέργειας και των εμπορευμάτων που προκάλεσε ο πόλεμος στην Ουκρανία.

Ηδη είναι ορατή η αλλαγή στάσης από πλευράς της Κίνας, που έχει περιορίσει δραματικά τις επενδύσεις για έργα του Δρόμου του Μεταξιού και έως ένα

βαθμό τις έχει υποκαταστήσει με δάνεια έκτακτης ανάγκης σε υπερχρεωμένες χώρες εμπλεκόμενες στο τιτάνιο έργο.

Μάχη ψηφιακών υποδομών

Δεν ήταν βέβαια απογοητευτικά όλα τα έργα του Δρόμου του Μεταξιού, όπως τονίζει σε σχετικό εκτενές ρεπορτάζ το αμερικανικό περιοδικό Foreign Affairs, που ξεχωρίζει την κινεζική επένδυση στο λιμάνι του Πειραιά ως επιτυχή και για τις δύο συμβαλλόμενες πλευρές. Είναι αρκετές, πάντως, οι χώρες που γνώρισαν το τίμημα της υπερχρέωσης και την αγωνία της εξάρτησής από την Κίνα, ενώ σε κάποιες περιπτώσεις ωφελήθηκαν μεν οι πολιτικές και οικονομικές ελίτ που διαπραγματεύθηκαν τα δάνεια και τα έργα με το Πεκίνο, αλλά όχι και οι λαοί. Σύμφωνα με το δίκτυο Benar News, που καλύπτει θέματα της ευρύτερης περιοχής της Ασίας, η Κίνα έχει μειώσει τις επενδύσεις σε έργα υποδομής τα τελευταία χρόνια, αλλά δαπανά πολύ περισσότερα για τον ψηφιακό τομέα. Το κινεζικό δορυφορικό σύστημα Beidou έχει επεκταθεί σε 165 μητροπόλεις ανά τον κόσμο και προσφέρει πολύ μεγαλύ-

τερη κάλυψη από το γνωστό σε όλους μας αμερικανικό GPS. Παράλληλα, η πολυθρύλητη πλέον Huawei, που βρέθηκε στο στόχαστρο των ΗΠΑ και στη συνέχεια της Ευρώπης, απομονώθηκε και οδηγήθηκε σε αναγκαστική συρρίκνωση, πήρε την εκδίωξή της με την επέκτασή της στην Αφρική, όπου έχει κατασκευάσει το 70% των δικτύων τηλεπικοινωνιών τέταρτης γενιάς. Σε ό,τι αφορά το ακανθώδες θέμα του εξοπλισμού παρακολούθησών, η Κίνα εξακολουθεί να εξαγεί τις πλατφόρμες της για αστυνόμευση και εγχώρια ασφάλεια σε τουλάχιστον 80 χώρες ανά τον κόσμο. Ο τεχνολογικός της τομέας βρίσκεται στο επίκεντρο του στρατηγικού της τομέα και η Κίνα είναι έτοιμη να εκμεταλλευτεί και να αξιοποιήσει κάθε σχετική ανάγκη που δεν έχει καλυφθεί.

Εχει ήδη πραγματοποιήσει επαφές στις αναδυόμενες αγορές προκειμένου να διασφαλίσει την απαιτούμενη στήριξη και να είναι εκείνη που θα καθορίσει τις προδιαγραφές και να παρέχει πρόσβαση στο Ιντερνετ σε περίπου 2,9 δισ. άτομα παγκοσμίως. Μια από αυτές τις αγορές είναι η Ινδονησία, η τέταρτη στον κόσμο

χώρα σε πληθυσμό, με σχεδόν τους μισούς κατοίκους να είναι κάτω των 30 ετών και να αποτελούν ένα είδος ακατογράφητου εδάφους για την ψηφιακή οικονομία. Η Huawei χαρτογραφεί ήδη την περιοχή, προσφέρεται να κατασκευάσει τις αναγκαίες υποδομές με χαμηλό κόστος, ενώ προσφέρεται επίσης να εκπαιδεύσει προσωπικό και να διαφημίσει τις κρατικές υπηρεσίες. Και η ψηφιακή της παρουσία γίνεται αισθητή σε μεγάλο αριθμό έργων υποδομής μεγάλης κλίμακας. Ενδεικτική περίπτωση η σιδηροδρομική γραμμή-εξπρές που συνδέει την Κίνα με το Λάος, η οποία, όχι μόνον αποτελείται από κινεζικής κατασκευής υποδομή, όχι μόνον λειτουργεί με κινεζικά βαγόνια, αλλά και χρησιμοποιεί κινεζική ψηφιακή τεχνολογία στα συστήματα εξακρίβωσης προσωπικών στοιχείων και στα συστήματα ελέγχου ασφαλείας.

Εν ολίγοις, στα 10 χρόνια ζωής του και σε μια περίοδο μεγάλης γεωπολιτικής αναταραχής, ο νέος Δρόμος του Μεταξιού έχει επεκταθεί στον ψηφιακό κόσμο και επηρεάζει όλο και περισσότερο τη ζωή των χωρών που έχουν εμπλακεί στο γιγάντιο έργο μαζί με την Κίνα.

Παγίδα χρέους για πολλές αναδυόμενες αγορές

Ανάμεσα στα θύματα της γονιμότητας της Κίνας, ίσως και η πλέον ενδεικτική περίπτωση, είναι η Σρι Λάνκα που δεν κατάφερε να αποπληρώσει το δάνειό της για την κατασκευή λιμανιού το 2017 και αναγκάστηκε να παραχωρήσει στην Κίνα το ίδιο αυτό έργο για 99 χρόνια στο πλαίσιο επαναδιαπραγματεύσεως του χρέους της. Η συμφωνία αυτή με την υπερχρεωμένη χώρα ενέσπειρε υποψίες και φόβους στην Ουδισίγκτον ότι το Πεκίνο χρησιμοποιεί τον δανεισμό και τις επενδύσεις σε αναπτυσσόμενες χώρες για να αποκτήσει πρόσβαση σε στρατηγικής σημασίας υποδομές στην Ασία, στον Ινδικό Ωκεανό και στη Μέση Α-

Στις χώρες που αδυνατούν να αποπληρώσουν τα χρέη συγκαταλέγονται η Αργεντινή, το Πακιστάν, το Μαυροβούνιο, η Κένυα, η Μαλαισία και η Τανζανία.

νατολή. Η κλίμακα του φιλόδοξου σχεδίου έχει, έτσι κι αλλιώς, προβληματίσει τη Δύση για την επιρροή που διασφαλίζει στο Πεκίνο. Πολιτικοί αναλυτές επισμαίνουν συχνά ότι πολλές από τις χώρες

που έχουν χρέη στην Κίνα λόγω των έργων του Δρόμου του Μεταξιού, έχουν κατά καιρούς υποστηρίξει δημοσίως την πολιτική του Πεκίνου στο ακανθώδες θέμα της επαρχίας Σιντζιάνγκ και της μουσουλμανικής μειονότητας των Ουιγούρων.

Αναλυτές και παρατηρητές του σχεδίου έχουν προειδοποιήσει πως αυτή η ειδική κρίση χρέους που έχει δημιουργήσει ο νέος Δρόμος του Μεταξιού, αν επιδεινωθεί περαιτέρω στις αναδυόμενες αγορές ενδέχεται να τις οδηγήσει σε ένα είδος «καμίνης δεκαετίας» ανάλογης εκείνης που γνώρισαν οι οικονομίες της Λατινικής Αμερικής τη δεκαετία του

1980. Ανάμεσα στις χώρες που αδυνατούν να αποπληρώσουν τα χρέη τους από τον Δρόμο του Μεταξιού συγκαταλέγονται η Αργεντινή, το Πακιστάν, το Μαυροβούνιο, η Κένυα, η Μαλαισία και η Τανζανία και συχνά βρίσκονται σε σχέση εξάρτησής με την Κίνα. Οι περισσότερες από αυτές έχουν προσφύγει στο ΔΝΤ τα τελευταία χρόνια.

Όσον αφορά την Κίνα, έχει μειώσει τις επενδύσεις της για έργα στις αναπτυσσόμενες χώρες και έχει δεσμεύσει πολύ περισσότερα κεφάλαια σε δάνεια έκτακτης ανάγκης στις χώρες που αδυνατούν να αποπληρώσουν τα χρέη τους από τα έργα του Δρόμου του Μεταξιού.

Ζητούμενο για το Πεκίνο είναι, όπως έχει επισημάνει η Κάριεν Ράινχαρτ, οικονομολόγος του ΔΝΤ, «να σώσει τις τράπεζές της» που χρηματοδότησαν τα έργα. Σύμφωνα με έρευνα της Παγκόσμιας Τράπεζας, της AidData, του Harvard Kennedy School και του Ινστιτούτου του Κιέλου, τα δάνεια του Πεκίνου προς υπερχρεωμένες χώρες εκτοξεύθηκαν από το 5% που ήταν το 2010 στο 60% το 2022. Η ίδια έρευνα διαπιστώνει, άλλωστε, πως τα κινεζικά δάνεια κάθε άλλο παρά φτηνά είναι: κορυφώνονται με επιτόκια κατά μέσον όρο 5% όταν το σύνθετο επιτόκιο ενός δανείου του ΔΝΤ είναι 2%.

Το πρόβλημα

Σκοπιάζοντας τη στήριξη που παρέχει η Κίνα σε όσες χώρες δυσκολεύονται να αποπληρώσουν δάνεια που έλαβαν στο πλαίσιο του νέου Δρόμου του Μεταξιού, ο οικονομολόγος του ΔΝΤ Κάριεν Ράινχαρτ επισημάνει προσπάθειες πως «το Πεκίνο προσπαθεί τελικά να διασώσει τις κινεζικές τράπεζες γι' αυτό και έχει εμπλακεί σε αυτήν τη ριψοκίνδυνη επιχείρηση να προσφέρει δάνεια διάσωσης στις χώρες του Δρόμου του Μεταξιού».

1

Τρις. δολ. έχει επενδυθεί στο πλαίσιο του νέου Δρόμου του Μεταξιού.

Εισπράκτορας

Σύμφωνα με τον Αμίρ Μα-λικ, ερευνητή στο κέντρο ερευνών AidData του William and Mary's Global Research Institute, «η μεγαλύτερη μεταβολή είναι ότι έχει τελειώσει η εποχή των χαμηλών επιτοκίων και του φθηνού χρήματος που έφερε από την Κίνα προς τις χώρες του Δρόμου του Μεταξιού και σήμερα η Κίνα έχει εξελιχθεί από πιστωτή στον μεγαλύτερο εισπράκτορα χρέους στον κόσμο».

240

Δισ. δολ. έχει διαθέσει η Κίνα ως δάνεια σε χώρες που αδυνατούσαν να αποπληρώσουν χρέη τους από τον νέο Δρόμο του Μεταξιού.

Στροφή

Η αναλύτρια του Global Development Policy Center, Τσάελα Μόσε, διαπιστώνει πως έχουν ήδη μειωθεί αισθητά οι δαπάνες του Πεκίνου για επενδύσεις στο πλαίσιο του Δρόμου του Μεταξιού και επισημαίνει πως «οι αποφάσεις της κινεζικής ηγεσίας προδίδουν τη στροφή της σε χρηματοπιστωτικά ιδρύματα που επικεντρώνονται στις εγχώριες ανάγκες χρηματοδότησης».

PwC Κύπρου

Annual Review 2023

Διαθέσιμο στην ιστοσελίδα μας

ΑΝΑΛΥΣΗ

Ο μύθος και η αλήθεια για την Amazon

Της ΛΟΡΙΝ ΣΙΛΒΑ ΛΑΦΛΙΝ / REUTERS BREAKINGVIEWS

Ο κολοσσός της Amazon.com είχε συνθίσει να τα έχει κάποτε όλα. Όμως, αυτό πλέον δεν ισχύει. Από τις αρχές της εβδομάδας ο όμιλος του 1,3 τρις. δολαρίων υπό τη διοίκηση του διευθύνοντος συμβούλου Αντι Τζάσι μπνυθήκε από την Επιτροπή Θεμιτού Εμπορίου των Ηνωμένων Πολιτειών λόγω πρακτικών που πλήττουν τον υγιή ανταγωνισμό στην εγχώρια αγορά.

Παρά ταύτα, η τιμή μετοχής της εταιρείας δηλώνει πως ο όποιος ασφυκτικός έλεγχος της αγοράς αυτής χαλαρώνει. Δυστυχώς για την εταιρεία, μπορεί και οι επενδυτές και οι αξιωματούχοι της ρυθμιστικής Αρχής να έχουν δικιο ταυτόχρονα.

Στο πλαίσιο της μίνιυσης κατηγορείται η Amazon.com για μονοπωλιακή

μάτπτα χωρίς την παραδοσιακή ρυθμιστική εποπτεία. Από τη μεριά των επενδυτών, αυτοί έχουν άλλη άποψη.

Τα τελευταία δέκα χρόνια η αποτίμηση του ομίλου με βάση το πολλαπλάσιο των αναμενομένων μεικτών κερδών προ φόρων και αποσβέσεων έχει δραστικά υποχωρήσει, όταν ταυτόχρονα η ανταγωνίστρια Walmart συμπορεύεται ανενόχλητη. Το 2013 το πολλαπλάσιο για την Amazon ήταν σχεδόν 7 φορές το αντίστοιχο της Walmart, αλλά πλέον σήμερα αυτά τα δύο συγκλίνουν. Εν μέρει το πρόβλημα έγκειται στο ότι η δυναμική παρουσία και η ισχύς της Amazon στον κλάδο του λιανεμπορίου εξακολουθεί μετά τόσα χρόνια να μη μεταφράζεται σε σταθερή κερδοφορία. Η κ. Χαν επισημαίνει πως αυτό τελικά δεν έχει σημασία. Ορισμένες εταιρείες μπορούν να συμπεριφέρονται υποδυόμενες τα μονοπώλια, χρησιμοποιώντας τις γεμάτες τσέπες τους, ώστε να λειτουργούν με ζημιές και τελικώς να αποκλείουν την υπόλοιπη αγορά. Πάντως, οι κινεζικοί ανταγωνιστικοί όμιλοι Shein και Temu, οι οποίοι διατηρούν διαφορετική δομή δαπανών, έχουν αρχίσει να ροκανίζουν την αγορά της Amazon.com.

Εν τώ μεταξύ, επιχειρηματικές συμφωνίες οι οποίες στόχο είχαν να δυναμώσουν την Amazon.com στο πεδίο του συμβατικού εμπορίου και έναντι της Walmart απέτυχαν – μία από αυτές ήταν η εξαγορά το 2017 της εταιρείας Whole Foods. Πιθανολογείται ότι η Λάινα Χαν και η Επιτροπή Θεμιτού Εμπορίου θα κατακραυγώνουν τον όμιλο στην ακροαματική διαδικασία για συμπεριφορές, οι οποίες στο παρελθόν του είχαν προσφέρει το πλεονέκτημα της αποκλειστικότητας.

Επίσης, ανεξαρτήτως της μάχης που θα δώσει η Amazon, μπορεί και να μην είναι βιώσιμη η προοπτική του να διατηρεί δεσπόζουσα θέση στο λιανεμπόριο. Ετσι κι αλλιώς ο κολοσσός του ψηφιακού εμπορίου δεν κατόρθωσε να πείσει το επενδυτικό κοινό ότι θεμελιώνει επαρκώς την κυριαρχία του. Κι ίσως το επενδυτικό κοινό να διαπιστώσε κάτι το οποίο ξέφυγε από την κ. Χαν.

Πάτησε φρένο η δημιουργία startups την τελευταία τριετία

Πάνω από 85% η μείωση σε ΗΠΑ, Ευρώπη, Ισραήλ – Πτώση και στις χρηματοδοτήσεις

Φρένο στη δημιουργία νέων startups φαίνεται πως έχει μπει την τελευταία τριετία παγκοσμίως, κάτι που οφείλεται κυρίως στον φόβο ανάληψης ρίσκου κατά τη διάρκεια της πανδημίας, αλλά και στο σφικτό επενδυτικό περιβάλλον, όπως αυτό διαμορφώθηκε λίγο αργότερα, με τη ρωσική εισβολή στην Ουκρανία, τον πληθωρισμό και την αύξηση του κόστους δανεισμού.

Αναλύοντας δεδομένα από ένα δείγμα 27.000 εταιρειών software σε ΗΠΑ, Ευρώπη και Ισραήλ, οι οποίες ιδρύθηκαν μεταξύ 2020 και Ιουλίου 2023,

Ο περιορισμός της νεοφυούς επιχειρηματικής δραστηριότητας οφείλεται στον φόβο ανάληψης ρίσκου κατά τη διάρκεια της πανδημίας, αλλά και στο σφικτό επενδυτικό περιβάλλον.

το Crunchbase, πλατφόρμα συλλογής δεδομένων για τον χώρο της τεχνολογίας, παρατηρεί πως «μια συνεχής και ανησυχητική μείωση στη δημιουργία νέων startups είναι προφανής». Ειδικότερα, όπως επισημαίνει, από το 2020-2023 (Ιούλιος), ο αριθμός των νέων startups επιχειρήσεων που ιδρύθηκαν στις ΗΠΑ εκτιμάται πως μειώθηκε κατά 86%, δηλαδή από 6.424 σε 1.046. Αντίστοιχα, πτώση, της τάξεως του 87%, έχει σημειωθεί και σε ευρωπαϊκό επίπεδο. Στην Ευρώπη, το 2020 συστάθηκαν 5.147 εταιρείες, με τον αριθμό τους σταδιακά να φθίνει σε 3.962 το 2021, 1.734 το 2022 και 640 το 2023.

Ενας από τους πιθανούς λόγους που παρατηρείται μια γενικότερη πτώση της επιχειρηματικής δραστηριότητας από την έναρξη της πανδημίας, αποτελεί το γεγονός πως δεν υπήρχαν

Στην Ευρώπη, το 2020 συστάθηκαν 5.147 νέες εταιρείες startups, με τον αριθμό τους σταδιακά να μειώνεται σε 3.962 το 2021, 1.734 το 2022 και 640 το 2023.

αρκετά κίνητρα για τη δημιουργία startup επιχειρήσεων. Δηλαδή, πολλοί δεν επιθυμούσαν να εγκαταλείψουν, ιδίως τα χρόνια της πανδημίας, τους υψηλούς μισθούς αλλά και την ασφάλεια που τους παρείχαν εδραιωμένες εταιρείες τεχνολογίας, για να στραφούν προς τις startups, όπου το μέλλον τους είναι αβέβαιο. Επίσης, η δυσκολία πολλών startups να ανταγωνιστούν σε μισθολογικό επίπεδο μεγάλες εταιρείες για να προσελκύσουν εξειδικευμένο προσωπικό, ανέκοπτε οποιαδήποτε διάθεση είχαν πιθανώς επίδοχοι επιχειρηματίες. Σε όλα αυτά, έρχονται να προστεθούν ο πόλεμος, ο πληθωρισμός, η αύξηση του κόστους δανεισμού, η κατάρρευση της Silicon Valley Bank και το γενικότερο δυσμενές επενδυτικό περιβάλλον. Τα παραπάνω αποτέλεσαν εμπόδιο και για τους επενδυτές, αφού και εκείνοι με τη σειρά

τους δυσκολεύονταν να σκώσουν κεφάλαια για να επενδύσουν σε αυτές, ακόμη και εάν το ήθελαν. «Πράγματι –και στην Ελλάδα– παρατηρείται το τελευταίο διάστημα πτώση στη δημιουργία νέων startups επιχειρήσεων. Αυτό μπορεί να εξηγηθεί από το γεγονός ότι τα χρόνια της πανδημίας, αρκετοί ήταν διστακτικοί στο να εγκαταλείψουν την ασφάλεια που τους εξασφάλιζε ένα μισθός ή μια οίγηση δουλειά σε κάποια εταιρεία. Επίσης, οι απολύσεις που έγιναν πέρυσι στον χώρο της τεχνολογίας δεν δημιούργησαν απαραίτητα μια νέα γενιά επιχειρηματιών. «Αυτοί που απολύθηκαν κατευθύνθηκαν σε άλλες εταιρείες» αναφέρει στην «Κ» ο Δημήτρης Καλαβρός-Γουσίου, συνιδρυτής στο ελληνικό επενδυτικό κεφάλαιο Velocity.Partners VC και στο Foundation. Από την άλλη, «στην α-

γορά υπάρχουν πλέον λιγότεροι αλλά και καλύτεροι επιχειρηματίες. Το γεγονός δηλαδή ότι δεν υπάρχει πληθώρα εταιρειών, δεν το βρίσκω απαραίτητα κακό», συμπληρώνει.

Πάντως, από τα στοιχεία που έχουν δημοσιευθεί μέχρι στιγμής, αποδεικνύεται πως το 2023 μέχρι στιγμής δεν είναι η χρονιά των startups. Το πρώτο εξάμηνο, οι παγκόσμιες χρηματοδοτήσεις –με εξαίρεση την τεχνική νοημοσύνη– κατέγραψαν πτώση της τάξεως του 51% στα 144 δις. δολ. σε σύγκριση με πέρυσι. Αντίστοιχη εικόνα συνθέτουν και τα ευρήματα έρευνας της ευρωπαϊκής επενδυτικής εταιρείας Atomico για τις χρηματοδοτήσεις σε ευρωπαϊκές νεοφυείς εταιρείες. Για φέτος, η έρευνα προβλέπει «βουτιά» 50% σε σύγκριση με τα επτά-οκτώ του 2021 και 38% σε σύγκριση με το 2022, παρότι γενικώς η αγορά έχει ενισχυθεί σημαντικά από το 2019. Σύμφωνα με το ελληνικό Marathon Venture Capital, που συλλέγει στοιχεία για το ύψος και τον αριθμό των χρηματοδοτήσεων, βάσει των ανακοινωμένων deal, εταιρείες με έδρα ή παρουσία στην Ελλάδα έχουν σκώσει μέχρι στιγμής, μέσω AMK, 231 εκατ. δολ.

«Η αγορά σήμερα είναι πιο σφικτή, δεν είναι τόσο εύκολο να αντλήσει κανείς κεφάλαια, πόσο μάλλον όταν πρόκειται για εταιρείες σε πολύ πρώιμα στάδια ανάπτυξης», λέει στην «Κ», ο Χάρης Πυλαρινός, συνιδρυτής και CEO της Hack The Box, ελληνική startup που σήκωσε στις αρχές της χρονιάς κεφάλαια από το αμερικανικό private equity Carlyle Group. «Καινούργιες startups υπάρχουν στην ελληνική αγορά, αλλά μάλλον δεν ακούμε γι' αυτές γιατί δεν καταφέρνουν να σκώσουν κεφάλαια ούτε από angel investors. Πρόκειται για εταιρείες που προσπαθούν μόνες τους να σταθούν στα πόδια τους, μέχρι η χρηματοδότηση να γίνει πιο εύκολη».

ΔΕΣΠΟΙΝΑ ΚΟΝΤΗ

Η HELLENIC BANK ΠΑΡΟΥΣΙΑΖΕΙ

ΤΟ ΘΕΑΤΡΙΚΟ ΓΕΓΟΝΟΣ ΤΗΣ ΧΡΟΝΙΑΣ

ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΘΕΑΤΡΟ ΛΕΥΚΩΣΙΑΣ

4-5-6-7-8 ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ

ΠΑΤΤΙΧΕΙΟ ΘΕΑΤΡΟ ΛΕΜΕΣΟΥ

10-11-12 ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ

Ελένη Πάντου

ΣΥΝΟΔΕΥΟΥΝ ΜΕΛΩΔΙΚΑ STRING DEMONS

ΤΟ PARTY!

ΤΗΣ Ζωής Μου

ΣΚΗΝΟΘΕΣΙΑ Ανέστης Αζάς

MEΓΑΣ ΧΟΡΗΓΟΣ: Electroline είτα στο αύριο

ΧΟΡΗΓΟΙ: ΥΠΟΣΤΗΡΙΚΤΕΣ: ΟΙ ΜΕΤΑΚΙΝΗΣΕΙΣ ΤΩΝ ΣΥΝΤΕΛΕΣΤΩΝ ΤΗΣ ΠΑΡΑΣΤΑΣΗΣ ΓΙΝΟΝΤΑΙ ΜΕ ΑΥΤΟΚΙΝΗΤΑ ΤΗΣ

ΧΟΡΗΓΟΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ: ΕΙΣΙΤΗΡΙΑ: ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ 7777 7040 ΚΑΙ ΣΕ ΟΛΑ ΤΑ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑ ΕΠΙΣΗΜΟΣ ΑΕΡΟΜΕΤΑΦΟΡΕΑΣ:

Σημάδια αισιοδοξίας στη βιομηχανία τουρισμού

Τι προβλέπουν στελέχη αεροπορικών και ξενοδοχειακών επιχειρήσεων

Με τα πρώτα σημάδια του φθινοπώρου να έχουν κάνει την παρουσία τους, αρχίζει να μειώνεται η εκρηκτική ανάπτυξη που γνώρισε διεθνώς ο τουρισμός τους θερινούς μήνες. Εμπνέει, έτσι, προβληματισμό στον κλάδο και ερωτήματα για το τι του επιφυλάσσει ο χειμώνας και πόσο βιώσιμη μπορεί να αποδειχθεί η ανάκαμψή του. Όπως επισημαίνει σχετικό ρεπορτάζ των Financial Times, στην Ευρώπη, τα περισσότερα στελέχη μεγάλων επιχειρήσεων του κλάδου παραμένουν αισιόδοξα και προσεχφλούν πως οι Ευρωπαίοι θα εξακολουθήσουν να δαπανούν για τις διακοπές τους παρά την ακρίβεια, τον πληθωρισμό και την κρίση κόστους ζωής. Στην άλλη πλευρά του Ατλαντικού, όμως, έχουν ήδη εμφανιστεί ρωγμές στην αγορά ταξιδιών, καθώς έχουν καταγραφεί οι πρώτες ενδείξεις υποχώρησης της ζήτησης για ταξίδια.

Ο αερομεταφορέας χαμηλού κόστους Spirit έχει αρχίσει να προσφέρει «επιθετικές εκπτώσεις», ενώ προ ημερών προειδοποίησε ότι προσεχφλεί πτώση κερδών. Ομοίως η JetBlue ανέφερε ότι ήδη από τον Αύγουστο κατέγραψε μείωση στις εγχώριες μετακινήσεις. Μιλώντας στη βρετανική εφημερίδα, στέλεχη τουριστικών επιχειρήσεων εξέφρασαν αισιοδοξία αποδίδοντας τη μείωση των εγχωρίων μετακινήσεων σε μια τάση των καταναλωτών αντί για μετακινήσεις στο εξωτερικό της υπερ-

Ο διευθύνων σύμβουλος της Boeing διαπιστώνει πως η ανάκαμψη των ταξιδιών είναι πιο σταθερή και βιώσιμη από όσο είχε αρχικά εκτιμηθεί.

δύναμης να προτιμήσουν τα ταξίδια στο εξωτερικό. Επικαλούνται μάλιστα τον μεγάλο αριθμό Αμερικανών που επισκέφθηκαν την Ευρώπη μέσα στο καλοκαίρι, δίνοντας μεγάλη ώθηση στην τουριστική βιομηχανία της. Σημειώτουν ότι ο Ντέιβ Κάλχουν, διευθύνων σύμβουλος της Boeing, δηλώνει αισιόδοξος, καθώς εκτιμά πως ανακάμπτει η ζήτηση για ταξίδια και διαπιστώνει ότι η ανάκαμψη είναι πιο σταθερή και βιώσιμη από όσο είχε αρχικά εκτιμηθεί. Τα εσωτερικά ταξίδια των Αμερικανών ήταν, πάντως, η πρώτη κατηγορία ταξιδιών που ανέκαμψε μετά την πανδημία, γι' αυτό και επικρατεί ανησυχία πως ίσως η μείωσή τους τώρα αποτελεί προανάκρουσμα πτώσης για την τουριστική βιομηχανία.

Ο Μάικλ Ο' Λίρι, διευθύνων σύμβουλος της αεροπορικής Ryanair, δηλώνει επιφυλακτικός μολονότι οι κρατήσεις για χειμερινές διακοπές είναι ήδη 3% με 4% υψηλότερες από τις αντίστοιχες του περασμένου έτους. Όπως τονίζει,

Ο Μάικλ Ο' Λίρι, διευθύνων σύμβουλος της αεροπορικής Ryanair, δηλώνει επιφυλακτικός, μολονότι οι κρατήσεις για χειμερινές διακοπές είναι ήδη 3% με 4% υψηλότερες από τις αντίστοιχες του περασμένου έτους. Όπως τονίζει, «ανησυχεί μήπως καμφθεί η καταναλωτική εμπιστοσύνη δεδομένου αυτού του μεγέθους αρνητικών παραγόντων, των υψηλών επιτοκίων, των αυξημένων δόσεων των στεγαστικών δανείων και των υψηλών τιμών της ενέργειας».

«ανησυχεί μήπως καμφθεί η καταναλωτική εμπιστοσύνη δεδομένου αυτού του μεγέθους αρνητικών παραγόντων, των υψηλών επιτοκίων, των αυξημένων δόσεων των στεγαστικών δανείων και των υψηλών τιμών της ενέργειας». Εκτιμά μάλιστα πως θα αναγκαστεί να μειώσει τις τιμές των εισιτηρίων, προκειμένου να γεμίσουν τα αεροσκάφη στις λιγότερο τουριστικές περιόδους. Παράλληλα, ο Σεμπαστιάν Μπαζέν, διευθύνων σύμβουλος της γαλλικής εταιρείας ξενοδοχείων Accor, συμφωνεί πως ο τουριστικός κλάδος δεν βρίσκεται τώρα σε πλεονεκτική θέση για να διατηρήσει τις τιμές σε υψηλά επίπεδα και θα αναγκαστεί να τις μειώσει. Για να καλύψει την πτώση των εσόδων της όταν η πληρότητα ήταν κατά 4% χαμηλότερη σε σύγκριση με τα προ της

πανδημίας επίπεδα, η Accor κατέφυγε σε αυξήσεις τιμών κατά 10%.

Όπως υπογραμμίζει ο Μπαζέν, «όταν τα επιτόκια βρίσκονται στα επίπεδα που βρίσκονται και ο πληθωρισμός εκεί όπου βρίσκεται, το πραγματικό εισόδημα των καταναλωτικών έχει περιοριστεί σημαντικά, αλλά βέβαια είχαμε προετοιμαστεί γι' αυτό». Η Accor προβλέπει τώρα μια πιο μέτρια αύξηση των εσόδων της, κατά 2,5% έως 5% ετησίως ανά δωμάτιο. Ο Μπαζέν επισημαίνει ότι ο λόγος είναι πως «υφίσταται πιέσεις η μεσαία τάξη». Για πολλούς άλλους παράγοντες, της τουριστικής βιομηχανίας αναμένεται, πάντως, να είναι πιο δύσκολα τα πράγματα. Σύμφωνα με την πλατφόρμα ταξιδιών Amadeus, η πληρότητα στα ξενοδοχεία ανά τον κόσμο φαίνεται το δ' τρίμηνο του έτους να είναι κατά 11%

υψηλότερη από την αντίστοιχη περίοδο του περασμένου έτους.

Εξάλλου η Ντάνα Ντιουν, διευθύνουσα σύμβουλος της eDreams ODIGEO, από τα μεγαλύτερα online ταξιδιωτικά γραφεία της Ευρώπης, θεωρεί παραπλανητική όλη τη συζήτηση περί «φούσκας» της ταξιδιωτικής βιομηχανίας μετά την πανδημία. Τονίζει πως, αντιθέτως, ο κλάδος έχει επιστρέψει «στα κανονικά του επίπεδα» με τις εποχικές αυξομειώσεις του, αλλά χωρίς τίποτε να καταδεικνύει πως επίκειται κατάθρευση της ζήτησης. Ο κλάδος μπορεί, άλλωστε, να προσβλέπει στην τόνωση που θα λάβει από την επιστροφή των Κινέζων τουριστών. Προ της πανδημίας, 170 εκατ. Κινέζοι ταξίδευαν στο εξωτερικό. Στο τέλος του τρέχοντος έτους, όμως, μόλις 70 εκατ. αναμένεται να

έχουν διασείσει τα σύνορα της χώρας, σύμφωνα με τις εκτιμήσεις του Ινστιτούτου Ερευνών για τον Τουρισμό. Παράγοντες του τουρισμού αποδίδουν την παρατεταμένη απουσία των Κινέζων τουριστών στην ανεπάρκεια πτήσεων και ευεξιστούν πως τα πράγματα θα έχουν βελτιωθεί σημαντικά έως το τέλος του έτους. Η αεροπορική Virgin Atlantic προβλέπει άλλωστε πως θα είναι ιδιαιτέρως ικανοποιητικό το τελευταίο τρίμηνο του έτους, με τον αριθμό των επιβατών να έχει σημειώσει αύξηση 14% σε σύγκριση με την αντίστοιχη περίοδο του περασμένου έτους. Η εταιρεία έχει στραφεί τώρα σε προορισμούς που παρουσιάζουν μεγάλη πληοφάνεια στη διάρκεια των χειμερινών μηνών με ειδικά δρομολόγια προς Ντουμπάι, Μαλδίβες και νήσους του Ειρηνικού.

Η Ινδία δυσκολεύεται να γίνει το νέο «εργοστάσιο του πλανήτη»

Η Ινδία μπορεί να είναι πλέον η πολυπληθέστερη χώρα στη Γη, αφιόνοντας την Κίνα στη δεύτερη θέση, φαίνεται όμως ότι δυσκολεύεται να πάρει και τον ρόλο του «εργοστασίου του πλανήτη». Το εργατικό δυναμικό της εξακολουθεί να υστερεί σε σχέση με την Κίνα, σύμφωνα με την Oxford Economics, καθώς αν και έχει μεγαλύτερο ποσοστό πληθυσμού σε εργάσιμη ηλικία, οι Ινδοί 15-64 ετών αποτελούν μόνο το 51% του εργατικού δυναμικού της χώρας, σε σύγκριση με το 76% των Κινέζων. «Αν και ο ρυθμός θα αυξάνεται με την πάροδο του χρόνου, οι προβλέψεις μας υποδηλώνουν ότι το εργατικό δυναμικό της Ινδίας θα παραμείνει μικρότερο από το εργατικό δυναμικό της Κίνας μέχρι το τέλος της δεκαετίας του 2040», αναφέρει η έκθεση. Σύμφωνα με την εταιρεία οικονομικών αναλύσεων, η Ινδία θα πρέπει να πετύχει ποσοστό συμμετοχής άνω του 70% προκειμένου να αποκτήσει το ίδιο μέγεθος εργατικού δυναμικού με την Κίνα έως το 2030. Ο πληθυσμός της

Μικρότερο και λιγότερο παραγωγικό από της Κίνας το εργατικό δυναμικό της.

Ινδίας υπολογίζεται τώρα σε 1,4 δισ. και αναμένεται να κορυφωθεί ελαφρώς κάτω από τα 1,7 δισ. στα μέσα της δεκαετίας του 2060, ενώ εκτιμάται ότι ο πληθυσμός της Κίνας θα έχει πέσει μέχρι τότε στο 1,1 δισ.

Η γυναικεία απασχόληση στην Ινδία παραμένει επίσης σημαντικά χαμηλότερη σε σχέση με την Κίνα. Ενώ το γυναικείο εργατικό δυναμικό της Κίνας ανέρχεται στο 71%, οι γυναίκες αποτελούν μόλις το 25% του εργατικού δυναμικού της Ινδίας, ποσοστό ακόμη χαμηλότερο από τις φτωχότερες οικονομίες όπως το Πακιστάν (26%) και το Μπανγκλαντές (40%), σύμφωνα με την έκθεση της Oxford Economics. Πάνω από το 50% των γυναικών στην Ινδονησία,

Η γυναικεία απασχόληση στην Ινδία παραμένει σημαντικά χαμηλότερη σε σχέση με την Κίνα. Ενώ το γυναικείο εργατικό δυναμικό της Κίνας ανέρχεται στο 71%, οι γυναίκες αποτελούν μόλις το 25% του εργατικού δυναμικού της Ινδίας, ποσοστό ακόμη χαμηλότερο από φτωχότερες οικονομίες όπως το Πακιστάν και το Μπανγκλαντές.

στη Μαλαισία, στο Λάος, στην Ταϊλάνδη και στο Βιετνάμ εργάζονται, σύμφωνα με τα στοιχεία. Δεν είναι μόνο το χαμηλό ποσοστό εργασίας, αλλά και η μειωμένη παραγωγικότητα του εργατικού δυναμικού της Ινδίας που αποτελεί πρόκληση και οφείλεται στην έλλειψη κατάλληλων προτύπων εκπαίδευσης και υγιονομικής περίθαλψης στη χώρα. «Τα μέσα επίπεδα ανθρώπινου κεφαλαίου της Ινδίας, τα οποία καθορίζουν την παραγωγικότητα του εργατικού δυναμικού της και καθορίζονται από μια ποικιλία αποτελεσμάτων εκπαίδευσης και υγείας, κατατάσσονται επί του παρόντος πίσω από την Κίνα», ανέφερε η έκθεση. Το ποσοστό αλφαριθμητισμού της Ινδίας το 2018 ήταν 74%, την ώρα που στην Κίνα αγγίζει το 97%, σύμφωνα με το Παγκόσμιο Οικονομικό Φόρουμ, με την ποιότητα της εκπαίδευσης στη χώρα να παραμένει αδύναμη. Οι μαθησιακές διαταραχές κατά τη διάρκεια της πανδημίας καθυστέρησαν την ικανότητα ανάγνωσης και υπολογισμού πολλών μαθητών στην

αγροτική Ινδία, σύμφωνα με τη Μν Κυβερνητική Οργάνωση Pratham.

Όσον αφορά τα πρότυπα υγείας, τέλος, το προσδόκιμο ζωής στην Ινδία ήταν 70,9 χρόνια το 2019, σε σχέση με τα 77,7 στην Κίνα, σύμφωνα με την έκθεση της Oxford Economics. Υπήρχαν επίσης μόνο 7,3 γιατροί ανά 10.000 άτομα στην Ινδία, σε σύγκριση με 23,9 γιατρούς ανά 10.000 άτομα στην Κίνα. Η χρηματοδότηση είναι υψηλότερη σημασία για τη βελτίωση της ποιότητας της εκπαίδευσης και της υγιονομικής περίθαλψης, τονίζουν αναλυτές της Oxford. Στην Ινδία οι δαπάνες για την εκπαίδευση ανέρχονται επί του παρόντος σε μόλις 2,9% του ΑΕΠ της χώρας, λιγότερο από το μισό του στόχου του 6% που είχε θέσει η κυβέρνηση για το 2020. Και παρόλο που οι κρατικές δαπάνες για την υγιονομική περίθαλψη αυξήθηκαν στο 2,1% του ΑΕΠ φέτος, παραμένουν χαμηλότερες από πολλές άλλες χώρες.

CNBC

Στεγαστική κρίση λόγω YouTubers στην Ανδόρα

Αυτό το μικροσκοπικό ορεινό κράτος, στριμωγμένο ανάμεσα στη Γαλλία και στην Ισπανία, είναι συνήθως ένα μέρος όπου ο κόσμος πηγαίνει για τα duty free ψώνια και τις εύκολες πίστες του σκι. Η χαμηλή φορολογία και τα υψηλά επίπεδα τραπεζικού απορρήτου προσελκύουν στην αγορά ακινήτων της Ανδόρας εύπορους αγοραστές και ενοικιαστές. Όμως τελευταία, η χώρα προσελκύει μια πληθυσμιακή ομάδα πολύ διαφορετική από τους μυστικοπαθείς

πλουσίους που συρρέουν σε τέτοιους φορολογικούς παραδείσους: YouTubers και αστέρια των social media άρχισαν να στήνουν τις κάμερές τους σε νοικιασμένα ακίνητα στην Ανδόρα πριν να «χτυπήσει» η πανδημία. Η φυσική ομορφιά των Πυρηναίων και η σχεδόν μηδενική εγκληματικότητα βοήθησαν ώστε οι τιμές των ακινήτων στην Ανδόρα να αυξηθούν πάνω από 30% από το καλοκαίρι του 2018. Σύμφωνα με το Bloomberg, η αγορά έχει ανέβει τόσο

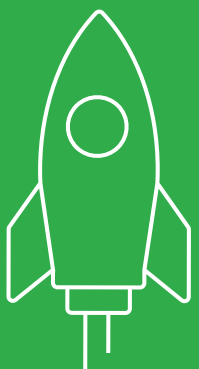
πολύ ώστε οι λιγότερο εύποροι ντόπιοι αναγκάστηκαν να μετακομίσουν στην άλλη πλευρά των συνόρων με την Ισπανία.

Με τους influencers και άλλους εύπορους ξένους να συρρέουν στη χώρα, η Ανδόρα κινδυνεύει να μετατραπεί από ένα μέρος χαμηλής φορολόγησης και καλού επιπέδου ζωής, σε έναν φορολογικό παράδεισο σαν το Μονακό, που κατοικείται κυρίως από υπερ-πλουσίους, αφήνοντας ελάχιστα χώρο για

οποιοδήποτε άλλο. Για να αποτρέψουν μια τέτοια αλλαγή, οι βουλευτές της Ανδόρας προτείνουν σαρωτικές αλλαγές, που στόχο έχουν να αποθαρρύνουν τους ξένους, αναγκάζοντάς τους να πληρώσουν φόρο για όλες τις αγορές ακινήτων. Τα έσοδα του φόρου προορίζονται για ένα ταμείο που θα δημιουργεί προσίτες κατοικίες για τους ντόπιους. Υπάρχουν, ωστόσο, ανησυχίες ότι τα μέτρα μπορεί να αποδειχθούν αντιπαραγωγικά.

Οι τιμές των ακινήτων αυξήθηκαν πάνω από 30% από το καλοκαίρι του 2018.

B-start

Κάνε καλή αρχή με Business Start

Ισχύουν όροι | Cyta Business Call Center 150

Ολοκληρωμένες Λύσεις για νέες επιχειρήσεις
Σταθερή | Ίντερνετ | Υψηλές Cloud | Κινητή

Δωρεάν εγκατάσταση και πολλά προνόμια

Μέχρι 25% έκπτωση στη μηνιαία συνδρομή για 12 μήνες

Μαζί από την αρχή

Ο Μακρόν ωθεί την Ευρώπη σε μια εμπορική μάχη με την Κίνα

Ζητεί προστασία βιομηχανιών, μεγαλύτερη κρατική βοήθεια σε βασικούς κλάδους

Ο Γάλλος πρόεδρος Εμανουέλ Μακρόν ωθεί την Ευρώπη σε έναν εμπορικό πόλεμο 900 δισεκατομμυρίων δολαρίων με την Κίνα, πεπεισμένος πως η αδράνεια στην παρούσα συγκυρία θα μπορούσε να θέσει την οικονομία της Ε.Ε. σε κίνδυνο. Η νέα, πιο σκληρή προσέγγιση της Ε.Ε. προς το Πεκίνο διαμορφώνεται από τις γαλλικές ανησυχίες ότι οι εμπορικές πρακτικές του Πεκίνου αποτελούν κρίσιμη απειλή για τις βασικές βιομηχανίες του μπλόκ. Υψηλόβαθμες πηγές, τις οποίες επικαλείται το πρακτορείο Bloomberg, υπενθύμισαν την παναλεθρία με τα φωτοβολταϊκά πριν από μια δεκαετία, όταν οι φθηνές εισαγωγές από την Κίνα καταβάρθρωσαν την ευρωπαϊκή παραγωγή.

Η αυτοκινητοβιομηχανία της Ευρώπης θα μπορούσε ενδεχομένως να πληγεί με τον ίδιο τρόπο, λένε αξιωματούχοι, και έτσι η Ε.Ε. αντιμετωπίζει ένα σημαντικό δίλημμα: Είτε θα επιβεβαιώσει την ισχύ της είτε θα υποταχθεί στην Κίνα. Η πρόθεση δεν είναι να μετατραπεί η εμπορική σχέση της Ευρώπης με την Κίνα σε μάχη σώμα με σώμα όπως εκείνη του Πεκίνου με τις ΗΠΑ, αλλά να δημιουργηθούν ίσοι όροι ανταγωνισμού μεταξύ των μεγαλύτερων οικονομικών μπλόκ του κόσμου, εξηγούν πηγές. Με άλλα λόγια, ο Μακρόν θέλει οι εταιρείο

Οι γαλλικές πρωτοβουλίες συναντούν αντιδράσεις από άλλες χώρες, συμπεριλαμβανομένης της Γερμανίας, που φοβούνται πλήγμα στις εξαγωγές τους.

του στην Ε.Ε. να δουν την Ευρώπη ως μια δύναμη εξισορρόπησης μεταξύ των δύο οικονομικών υπερδυνάμεων του κόσμου. Κάτι τέτοιο θα επέτρεπε στο Παρίσι και σε άλλες πρωτεύουσες να καλλιεργήσουν ειδικές σχέσεις με άλλους πιθανούς συμμάχους όπως η Ινδία. Η πιο σκληρή στάση της Ε.Ε. απέναντι στην Κίνα, ωστόσο, έχει προκαλέσει νευρικότητα. Ορισμένοι περιέγραψαν την απάντηση του Πεκίνου στην έναρξη έρευνας για τις κινεζικές επιδοτήσεις στα ηλεκτρικά οχήματα ως ανησυχητικά υπερβολική αντίδραση, ενώ άλλοι διαβλέπουν τον κίνδυνο εμπορικού πολέμου.

Ο Μακρόν υποστηρίζει εδώ και καιρό την επανεξέταση των οικονομικών στόχων της Ε.Ε. με στόχο την προστασία των βιομηχανιών και την παροχή περισσότερης κρατικής βοήθειας σε βα-

Η νέα, πιο σκληρή προσέγγιση της Ε.Ε. προς την Κίνα διαμορφώνεται από τις γαλλικές ανησυχίες ότι οι εμπορικές πρακτικές του αποτελούν κρίσιμη απειλή για τις βασικές βιομηχανίες του μπλόκ. Στη φωτογραφία, ο Γάλλος πρόεδρος Εμανουέλ Μακρόν από επίσκεψή του στο Πεκίνο τον περασμένο Απρίλιο.

σικούς τομείς. Οι γαλλικές πρωτοβουλίες, πάντως, έχουν συναντήσει αντιδράσεις από άλλες χώρες, συμπεριλαμβανομένης της Γερμανίας, που φοβούνται πως η τιμωρία θα έβλαπτε τις εξαγωγές τους, αλλά και μικρότερα έθνη που ανησυχούν για τον αθέμιτο ανταγωνισμό από γιγάντιες εταιρείες που θα λάβουν δημόσιο χρήμα. Καθώς η Γερμανία δείχνει να αφήνει τα νήια της Ε.Ε., δημιουργεί ένα κενό ηγεσίας που καλούνται να καλύψουν Γαλλία και Ευρωπαϊκή Επιτροπή, διεκδικώντας μεγαλύτερη επιρροή, σύμφωνα με τον Μουζτάμα Ραχμάν, επικεφαλής της έρευνας για την Ευρώπη

στο Eurasia Group. Η θέση του Μακρόν προωθήθηκε επίσης από το σχέδιο του προέδρου των ΗΠΑ Τζο Μπάιντεν για μαζικές επιδοτήσεις στο πλαίσιο του νόμου για τη μείωση του πληθωρισμού, ώστε να προωθηθεί η πράσινη μετάβαση της αμερικανικής βιομηχανίας.

Οποιαδήποτε κινεζική πρόκληση είναι ένα τεράστιο στοίχημα για ένα μπλόκ που ήδη αγωνίζεται να βγει από την ενεργειακή κρίση και την ιστορική αύξηση του πληθωρισμού. Ακόμη μεγαλύτερη ανησυχία προκαλεί το γεγονός ότι οι κινεζικοί δασμοί θα ήταν δύσκολο να προβλεφθούν και θα μπορούσαν να

επηρεάσουν τις μεγαλύτερες εταιρείες της ηπείρου, συμπεριλαμβανομένων των γαλλικών ομίλων πολυτελείας για τους οποίους η μεγαλύτερη οικονομία της Ασίας αποτελεί βασική αγορά.

Σύμφωνα με υπολογισμούς της Allianz Trade, εάν η Ε.Ε. επρόκειτο να επιβάλει αύξηση των δασμών κατά 1 ποσοστιαία μονάδα, οι συνολικές απώλειες για την Κίνα, λαμβάνοντας υπόψη τις ευαισθησίες στις τιμές, θα ήταν περίπου 8,4 δισεκατομμύρια δολάρια.

Αν και το ποσό είναι μεγάλο, ανέρχεται μόνο στο 0,2% των κινεζικών εξαγωγών σε σύγκριση με το 1,5% των

εισαγωγών της Ε.Ε. Η εξάρτηση από τα κινεζικά προϊόντα θα μπορούσε επίσης να οδηγήσει σε ασύμμετρο πληθωριστικό σοκ, μιας και η Ευρώπη θα έπρεπε να δεχτεί υψηλότερες τιμές για κρίσιμα υλικά, ενώ η Κίνα θα μπορούσε να είναι πιο αυταρκής ή να στραφεί σε άλλες αγορές για να υποκαταστήσει τα ευρωπαϊκά αγαθά. Σε ένα πλαίσιο υψηλού πληθωρισμού και μιας εκστρατείας ρεκόρ νομισματικής σύσφιγξης από την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα, το μπλόκ θα μπορούσε να καταλήξει σε ύφεση, προβλέπουν αναλυτές.

BLOOMBERG

Εταιρείες μικραίνουν τις συσκευασίες προϊόντων για να «κρύψουν» τις αυξήσεις

Τα προϊόντα στα ράφια του σούπερ μάρκετ γίνονται μικρότερα, αλλά οι τιμές που πληρώνουν οι καταναλωτές παραμένουν οι ίδιες. Το πρόβλημα, ωστόσο, δεν αναμένεται να εξαφανιστεί, ακόμη και αν η οικονομία ανακάμψει και ο πληθωρισμός υποχωρήσει. Το «shrinkflation» – η μείωση του μεγέθους ή της ποσότητας ενός προϊόντος, την ώρα που η τιμή του παραμένει σταθερή – είναι ανεξέλεγκτο φαινόμενο. Καθώς η παγκόσμια οικονομία αντιμετωπίζει ζητήματα όπως το αυξανόμενο κόστος των πρώτων υλών, τα προβλήματα στην εφοδιαστική αλυσίδα και οι υψηλότεροι μισθοί των εργαζομένων μετά την πανδημία, οι καταναλωτές επωμίζονται το μεγαλύτερο βάρος των αυξανόμενων δαπανών της παραγωγικής διαδικασίας.

Είτε πρόκειται για χαρτί τουαλέτας είτε για ένα σακούλακι πατατάκια, η πρακτική, που συμβαίνει κυρίως σε περιόδους πληθωρισμού, εμφανίζεται στα καταστήματα σε όλο τον κόσμο. Την

Οι ειδικοί εκτιμούν ότι από τη στιγμή που τα νέα μεγέθη μπήκαν στο ράφι, το πιθανότερο είναι ότι θα παραμείνουν έτσι.

περασμένη εβδομάδα, η γαλλική αλυσίδα σούπερ μάρκετ Carrefour έβαλε αυτοκόλλητα σε προϊόντα για να προειδοποιήσει τους καταναλωτές για το «shrinkflation». Οι εταιρείες έχουν διαπισώσει ότι ο μέσος καταναλωτής είναι πιθανότερο να παρατηρήσει μια αύξηση στην τιμή ενός προϊόντος, με αποτέλεσμα να δυσανετισθεί. Ετσι, χρησιμοποιούν τη μείωση των συσκευασιών, το «shrinkflation», ως έμμεσο τρόπο για να πετύχουν το ίδιο αποτέλεσμα.

Επειδή οι καταναλωτές είναι τόσο εστιασμένοι στο πώς οι αγορές επηρε-

Η γαλλική αλυσίδα σούπερ μάρκετ Carrefour έβαλε αυτοκόλλητα σε προϊόντα για να προειδοποιήσει τους καταναλωτές για το «shrinkflation», δηλαδή τη μείωση του μεγέθους ή της ποσότητας ενός προϊόντος, την ώρα που η τιμή του παραμένει σταθερή.

άζουν τα πορτοφόλια τους, λέει η Κάμι Κρόλκ, αναπληρώτρια καθηγήτρια στο Said Business School του Πανεπιστημίου της Οξφόρδης, «είναι πιο πιθανό να παρατηρήσουν την αύξηση της τιμής παρά την ποσότητα του προϊόντος που “χάνεται” όταν συρρικνώνονται οι συσκευασίες». Παράλληλα, συχνά οι αλλαγές γίνονται σταδιακά, για να μην είναι εύκολα αντιληπτές. Για παράδειγμα, ένα αγαπημένο ποτό που μπορεί να κυκλοφορούσε σε ένα μπουκάλι 340 γραμμαρίων ένα χρόνο νωρίτερα, μπορεί τώρα να προσφέρεται στην ίδια τιμή, αλλά η συσκευασία του να έχει συρρικνωθεί στα 283 γραμμάρια, μεταδίδει το BBC. Και οι ειδικοί λένε ότι από τη στιγμή που τα νέα μεγέθη μπήκαν στο ράφι, το πιθανότερο είναι ότι θα παραμείνουν έτσι. Ως απάντηση, οι καταναλωτές συχνά στρέφονται σε προϊόντα ιδιωτικής ετικέτας. Ωστόσο ακόμη και αυτό δεν είναι τόσο εύκολο. Παράδειγμα, αποτελεί το βρεφικό γάλα, όπου οι αγοραστές

δυσκολεύονται συνήθως να αλλάξουν τη μάρκα τους εάν το μωρό τους έχει ήδη συνθηθεί μια συγκεκριμένη γεύση. Την ίδια στιγμή, συχνά επικρατεί ένα νέο φαινόμενο. «Αφού τα προϊόντα μειώνονται επανειλημμένως σε μέγεθος, ο κατασκευαστής θα κυκλοφορήσει μια νέα, μεγαλύτερη εκδοχή τους – μερικές φορές με ένα φανταστικό νέο όνομα», επισημαίνει ο Εντγκαρ Ντουόρσκι, πρώην δικηγόρος για τα δικαιώματα των καταναλωτών στις ΗΠΑ. Με αυτό τον τρόπο, οι καταναλωτές πληρώνουν υψηλότερη τιμή γι' αυτή την «αναβάθμιση».

Στα πατατάκια, για παράδειγμα, οι συσκευασίες συνέχισαν να συρρικνώνονται, όμως η Lay's, που αποτελεί τμήμα της PepsiCo, ανταποκρίθηκε σε αυτή την αλλαγή κυκλοφορώντας τελικά το μεγάλο μέγεθος της σακούλας της, αλλά με νέο όνομα – «Party Size». Και πλέον, μπορούσε να το πουλήσει σε υψηλότερη τιμή.

Δεν αποκλείει επιτόκια 7% από Fed, ο CEO της JP Morgan

Ο κόσμος ίσως να μην είναι προετοιμασμένος για το χειρότερο πιθανό σενάριο, στο οποίο η Federal Reserve θα ανεβάσει τα επιτόκια στο 7%, την ώρα που η οικονομία θα εμφανίζει στασιμότητα, προειδοποίησε ο CEO της JP Morgan, Τζέιμς Ντάιμον. «Εάν έχουμε χαμηλότερους όγκους και υψηλότερα επιτόκια, θα υπάρξουν εντάσεις στο σύστημα», είπε ο τραπεζίτης σε συνέντευξη του στους Times of India, στο πλαίσιο επίσκεψης στην Ινδία.

«Ο Γουόρεν Μπάφετ λέει ότι διαπιστώνεις ποιος κολυμπά γυμνός όταν κατέβει η παλίρροια. Αυτή θα

είναι η παλίρροια που θα κατέβει». Σύμφωνα με τον Ντάιμον, τα επιτόκια ενδεχομένως να χρειαστεί να αυξηθούν και άλλο για να αντιμετωπιστεί ο πληθωρισμός. Και όπως υπογράμμισε ο τραπεζίτης, η διαφορά μεταξύ του 5% και του 7% θα ήταν πιο επώδυνη για την οικονομία από ό,τι η μετάβαση των επιτοκίων από το 3% στο 5%. Πάντως, τα σχόλια του Ντάιμον έρχονται σε αντίθεση με τη γενική αντίληψη ότι η Fed πλησιάζει στο τέλος του κύκλου σύσφιγξης της νομισματικής πολιτικής της, αφού έχει αυξήσει τα επιτόκια κατά 5,25 ποσοστιαίες μονάδες, στο 5,5%, δηλαδή το υ-

Η διαφορά μεταξύ του 5% και του 7% θα ήταν πιο επώδυνη για την οικονομία από ό,τι η μετάβαση των επιτοκίων από το 3% στο 5%, λέει ο Τζ. Ντάιμον.

ψηλότερο επίπεδο των τελευταίων 22 ετών. Οι policymakers στις ΗΠΑ έχουν δηλώσει ότι τα επιτόκια θα πρέπει να παραμείνουν υψηλότερα για μεγαλύτερο χρονικό διάστημα προκειμένου να ελεγχθεί ο πληθω-

ρισμός, αν και οι αγορές προεξοφλούν μειώσεις επιτοκίων από το επόμενο έτος.

Σε κάθε περίπτωση, εάν το βασικό επιτόκιο της Fed ανέβαινε στο 7%, κάτι τέτοιο θα είχε σοβαρές επιπτώσεις για τις αμερικανικές επιχειρήσεις και τους καταναλωτές. Ήδη, οι οικονομολόγοι υπολογίζουν τις πιθανότητες ύφεσης στις ΗΠΑ για τους επόμενους 12 μήνες στο 60%, ενώ το Bloomberg Economics προβλέπει ότι η ύφεση θα «χτυπήσει» μέσα στο 2023.

Εάν χρειαστεί τα επιτόκια να αυξηθούν στο 7%, αυτό θα σήμαινε ότι το καλό σενάριο της «ομαλής

προσγείωσης» της αμερικανικής οικονομίας μάλλον θα είναι ανέφικτο. «Όταν η Fed πήγε από το μηδέν στο 2%, δεν ήταν καμία σπουδαία αύξηση. Η μετάβαση από το μηδέν στο 5% εξέπληξε μερικούς ανθρώπους, αλλά κανείς δεν θεωρούσε ότι το 5% είναι εντελώς απίθανο. Δεν είμαι σίγουρος ότι ο κόσμος είναι προετοιμασμένος για το 7%», τόνισε ο Ντάιμον, σύμφωνα με το Bloomberg. «Σε αυτό το επίπεδο θα περιμέναμε να έχουμε μια αποπληθωριστική στροφή στις αγορές, θα έσκαγαν πολλές “φούσκες” περιουσιακών στοιχείων, απλά δεν θα ήταν βιώσιμο», εξήγησε.

Το σενάριο Ντάιμον έρχεται σε αντίθεση με τη γενική αντίληψη ότι η Fed πλησιάζει στο τέλος του κύκλου σύσφιγξης της νομισματικής πολιτικής της, αφού έχει αυξήσει τα επιτόκια κατά 5,25 ποσοστιαίες μονάδες, στο 5,5%.

Global Transport and Logistics

Υψηλής ποιότητας λύσεις ομαδοποιημένων μεταφορών. Ανταγωνιστικές τιμές και ταχύτητα.

Σαρώστε αυτόν τον QR κωδικό και μάθετε περισσότερα!

We add value to your business. | gapgroup.com

ΑΝΑΛΥΣΗ

Αν φοβάσαι τον ίσκιο σου...

Του ΚΩΣΤΑ ΚΑΛΛΙΤΣΗ

Τι ενδιαφέρει την κυβέρνηση; Να είναι χρήσιμη ή να είναι αρεστή; Το ερώτημα δεν θα ετίθετο ούτε καν ως ρητορικό, αν η κυβερνητική ηγεσία δεν αναλώνταν κάθε λίγο και λιγάκι σε διαβεβαιώσεις ότι επιθυμεί η κυβέρνηση να είναι χρήσιμη, ότι είναι αποφασισμένη να συγκροτήσει με μικρά και μεγάλα ιδιoteλή συμφέροντα για να υπηρετήσει το δημόσιο συμφέρον, ότι δεν υπολογίζει το πολιτικό κόστος προκειμένου να το πράξει. Πράγματα που, σε τελευταία ανάλυση, ίσως δεν ακούγονταν παράδοξα, αν ληφθεί υπόψη ότι είναι η κυβέρνηση του «41%», σε ένα πολιτικό τοπίο όπου απουσιάζει ή είναι ωσει παρούσα η κοινοβουλευτική αντιπολίτευση. Η κυβέρνηση ό,τι θέλει, το κάνει πράξη – ή κάπως έτσι. Αμ δε! Εδώ και μήνες, τουριστικές, κατασκευαστικές και αγροτικές επιχειρήσεις εκλιπαρούν για εισαγωγές εργατικών χεριών. Η προηγούμενη ηγεσία του υπουργείου Μετανάστευσης τους φιλοδούλεψε για να κερδίξει χρόνο χωρίς να κάνει τίποτα – μέχρι να εισαγάγουμε εργαζομένους από το Μπανγκλαντές, όπου δεν έχουμε καν προξενείο, σκαρφίστηκε.

Ο νέος υπουργός Μετανάστευσης, λοιπόν, ο Δημ. Καιρίδης, έφερε μια πρακτική πρόταση: Αφού ζουν καθ' ημάς περίπου 300.000 παράτυποι μετανάστες επί χρόνια, που μιλούν ελληνικά, τους γνωρίζουμε και μας γνωρίζουν, ας τους δώσουμε χαρτιά να εργαστούν νόμιμα.

Η πρόταση φάνηκε ότι παίρνει τον δρόμο της για να μετουσιωθεί σε πολιτική. Αμ δε! Στάθηκε αρκετό να γκρινιάζουν λίγοι «αληθινοί Έλληνες» βουλευτές και υπουργοί, για να κάνει η κυβέρνηση του 41% απότομη αναδίπλωση. Μπήκαν στη ζυγαριά το συμφέρον της ελληνικής παραγωγής και οικονομίας από τη μία και το πολιτικό κόστος από την άλλη, και βάρυνε το δεύτερο. Μέχρις αυτοδιοικητικές εκλογές τουλάχιστον, δεν πρόκειται να γίνει τίποτα. Κι επειδή η μία υποχώρηση φέρνει την άλλη, είναι πολύ πιθανό ότι δεν θα γίνει τίποτα ούτε μετά από αυτές – άλλωστε έπειτα από έξι μήνες θα έχουμε άλλες εκλογές, για την Ευρωβουλή.

Την περασμένη Τρίτη, μια μικρή ανακοίνωση, του Κων. Σκρέκας, έδειξε ότι μερικές φορές τα πράγματα είναι

χειρότερα, ότι για σοβαρά προβλήματα κάποιοι απλώς μας δουλεύουν. Η ακρίβεια ταλαιπωρεί τους πάντες. Υποτίθεται ότι από τα μέσα 2021, που πρωτοεμφανίστηκε, γίνονται συστηματικοί έλεγχοι στην αγορά. Αμ δε! Την περασμένη Τρίτη, ο νυν υπουργός Ανάπτυξης, Κων. Σκρέκας, έκανε μια ανακοίνωση-έκκληση σε δημόσιους υπαλλήλους να θελήσουν να αποσπαστούν για να στελεχώσουν κλιμάκια ελέγχων στην αγορά, γιατί τα κενά είναι πολύ μεγάλα – ακόμη σήμερα. Επί δύο χρόνια, λοιπόν, αυτό που πράγματι γινόταν ήταν δηλώσεις περί αυστηρών ελέγχων – ό,τι ο ίδιος οι έλεγχοι.

Μήπως, όμως, έστω τώρα, θα παταχθεί η κερδοσκοπία; Αμ δε! Για να περιοριστεί, προϋπόθεση είναι η σύγκρουση με πελατειακά δίκτυα. Ενώ οι μόνοι έλεγχοι που γίνονται είναι στο λιανεμπόριο, σε αυτό έχουν τεθεί ανώτατα όρια μεικτού κέρδους –όχι στο εισαγωγικό και χονδρικό εμπόριο ή στη μεταποίηση– που έχουν (κακο)μάθει να δουλεύουν με ποσοστά κέρδους που δεν υπάρχουν αλλού στην Ευρώπη. Οι έλεγχοι ίσως τώρα αρχίσουν να γίνονται, αλλά δεν θα γίνονται εκεί όπου διαμορφώνονται, πραγματικά, οι τιμές.

Δεν είναι πάντα ή μόνο θέμα ουσίας της ασκούμενης πολιτικής. Είναι και κάτι ευτελές, ο φόβος του πολιτικού κόστους. Παράδειγμα, η φοροδιαφυγή: Αν οι Αρχές αξιοποιούσαν τη νομοθεσία και άνοιγαν τραπεζικούς λογαριασμούς όσων έπαιναν για φοροδιαφυγή και των μελών της οικογένειάς τους και, σε περίπτωση που διαπιστώναν αδικαιολόγητο πλούτισμό, προχωρούσαν σε ποινές έως και δήμευση περιουσιακών στοιχείων, τότε το αποτέλεσμα θα ήταν πολύ μεγαλύτερο από πάμπολλες διατάξεις και εγκυκλίου.

Ηθικόν δίδαγμα – που λέγαμε παλιά: Δεν χρειάζεται πάντα να ανακαλύπτουμε την «Αμερική». Συχνά υπάρχουν και τα πρόσφορα μέτρα, έχουν ήδη νομοθετηθεί. Αλλά δεν εφαρμόζονται. Γιατί ακόμη και μια κυβέρνηση του 41%, χωρίς καν αντιπολίτευση, μπορεί να φοβάται τον ίσκιο της. Ή να προτιμά να μη χαλάει καρδιές, παρά να είναι χρήσιμη. Αυτό είναι θέμα ουσίας.

kallitsiskostas@yahoo.com

Ανησυχίες για έναν ακόμη δύσκολο ενεργειακά χειμώνα

Προς τα 100 δολ. το βαρέλι οδεύουν οι τιμές του αργού, ακριβό παραμένει το αέριο

Της ΧΡΥΣΕΑΣ ΛΙΑΓΓΟΥ

Σε ετοιμότητα για το θέμα των τιμών ενέργειας βρίσκονται οι αρμόδιες ευρωπαϊκές και ελληνικές αρχές, καθώς μπορεί τα χειρότερα από την κορύφωση της ευρωπαϊκής κρίσης, το φθινόπωρο του 2022, να έχουν μείνει πίσω αλλά οι τιμές παραμένουν σημαντικά υψηλότερες από την προ κρίσης περίοδο και η ενεργειακή αγορά εξακολουθεί να είναι ευμετάβλητη.

Το 2023, οι χονδρεμπορικές τιμές ρεύματος μειώθηκαν κατά μέσον όρο από τα 227 ευρώ/μεγαβατώρα το 2022 στα 100 ευρώ/μεγαβατώρα και οι λιανικές τιμές υποχώρησαν κατά 34%, παραμένουν ωστόσο κατά 58% ακρι-

Αν και οι λιανικές τιμές στο αέριο υποχώρησαν κατά 34%, παραμένουν κατά 58% υψηλότερες συγκριτικά με το 2021.

βότερες από το 2021 και διπλάσιες σε σύγκριση με το 2019 – το τελευταίο κανονικό έτος.

Το ράλι του πετρελαίου

Η Ευρώπη υποδέχεται τον χειμώνα με τις τιμές του μπρεντ να έχουν ξεπεράσει τα 95 δολάρια το βαρέλι και του φυσικού αερίου στον ολλανδικό κόμβο του TTF να κινούνται σταθερά το τελευταίο διάστημα πάνω από τα 45 ευρώ/μεγαβατώρα. Οι προβλέψεις διεθνών αναλυτών για συνεχιζόμενο ράλι, με την τιμή του αργού να σπείρει το φράγμα των 100 δολαρίων το βαρέλι πιθανότατα πολύ νωρίτερα από το 2024, και η υψηλή πλέον εξάρτηση (70%) από τη σποτ αγορά του LNG την καθιστούν ιδιαίτερα ευάλωτη σε οποιαδήποτε διαταραχή που θα οδηγήσει τις τιμές προς τα πάνω, όπως συνέβη πρόσφατα με τις απεργιακές κινητοποιήσεις σε μονάδες παραγωγής LNG στη μαρκινή Αυστραλία. Ο παράγοντας αυτός από μόνος του δεν επιτρέπει εφesu-

Η Ευρώπη υποδέχεται τον χειμώνα με τις τιμές του Brent να έχουν ξεπεράσει τα 95 δολάρια το βαρέλι και του φυσικού αερίου στον ολλανδικό κόμβο του TTF να κινούνται σταθερά πάνω από τα 45 ευρώ/ μεγαβατώρα.

χασμούς παρά το γεγονός ότι οι αποθήκες φυσικού αερίου έχουν φτάσει στο 90% της δυναμικότητάς τους, αποτελώντας τη νέα πρόκληση που θα πρέπει να αντιμετωπίσει η Ευρώπη, αφού κατάφερε να μειώσει την εξάρτησή της από το ρωσικό αέριο κατά 19% (πάνω από το 15% που έχει θέσει ως στόχο).

Οι συνθήκες ωστόσο που διαμορφώνονται στη διεθνή ενεργειακή αγορά λίγο πριν από την έλευση της χειμερινής περιόδου προεισνίζουν έναν δαπανηρό χειμώνα για τα νοικοκυριά και υποχρεώνουν το αρμόδιο κυβερνητικό επιτελείο να κάνει δευτερες σκέψεις για τις επιδοτήσεις του πετρελαίου θέρμανσης. Με τα μέχρι στιγμής δεδομένα, το πετρέλαιο θέρμανσης θα κάνει πρεμιέρα στις 15 Οκτωβρίου στην τιμή των 1,45 λεπτών/λίτρο, με παράγοντες της αγοράς να βλέπουν την τιμή να φτάνει ακόμη και το 1,60 ευρώ/λίτρο στην περίπτωση που συνεχιστεί το ράλι του αργού και του ντιζελ κίνησης

στη διεθνή αγορά. Πέρυσι το πετρέλαιο θέρμανσης έκανε πρεμιέρα στην τιμή του 1,37 - 1,41 ευρώ/λίτρο μετά την κρατική επιδότηση των 25 λεπτών στην αντλία και την έκπτωση των 7,5 λεπτών από τα διυλιστήρια. Για τη χειμερινή σεζόν, η κυβέρνηση δεν έχει ανακοινώσει επιδότηση στην αντλία, ενώ τα διυλιστήρια δεν έχουν, προς το παρόν τουλάχιστον, ανακοινώσει εκπτώσεις παρότι φέρεται να κινούνται σε αυτή την κατεύθυνση. Για τους δικαιούχους του επιδόματος θέρμανσης θα διατεθούν φέτος συνολικά κονδύλια ύψους 237 εκατ. ευρώ έναντι 280 ευρώ πέρυσι. Η κυβέρνηση, ωστόσο, παρακολουθώντας το ράλι της διεθνούς τιμής φέρεται να επανεξετάζει τη στάση της απέναντι στο μέτρο της επιδότησης της αντλίας και να το επαναφέρει στην περίπτωση που η τιμή του πετρελαίου θέρμανσης ξεπεράσει το 1,60-1,70 ευρώ/λίτρο.

Οι καταναλωτές του φυσικού αερίου, πάντως, που πέρυσι τέτοια εποχή κα-

λούνταν από την κυβέρνηση να γυρίσουν τον καυστήρα σε πετρέλαιο για να αποφυγουν τις υψηλές τιμές, θα πληρώσουν φέτος για να θερμανθούν τουλάχιστον 64% λιγότερα από ό,τι θα πλήρωναν για πετρέλαιο θέρμανσης. Η μέση τιμή του φυσικού αερίου (τελική με φόρους και άλλες χρεώσεις) διατίθεται στην εγκώρια αγορά με τα μέχρι στιγμής δεδομένα στο 0,080 ευρώ/κιλοβατώρα και η ισοδύναμη τιμή του πετρελαίου θέρμανσης στο 0,135 ευρώ/κιλοβατώρα (με τιμή στο 1,45 ευρώ/λίτρο).

Το ηλεκτρικό ρεύμα

Η μέση τιμή του ρεύματος μετά την επιδότηση του 1,5 λεπτού/κιλοβατώρα, που ανακοίνωσε χθες το ΥΠΕΝ, διαμορφώνεται για τον Οκτώβριο γύρω στα 14,5 λεπτά/κιλοβατώρα. Ανάλογα με την πορεία των τιμών, βέβαια, η κυβέρνηση θα επανεξετάσει την απόφαση για κατάργηση των οριζόντιων επιδοτήσεων από το τέλος του 2023.

Σε 4 χρόνια η μέση τιμή στα αθηναϊκά ξενοδοχεία αυξήθηκε κατά 30%

Του ΗΛΙΑ Γ. ΜΠΕΛΛΟΥ

Κατά 30% έχουν αυξηθεί οι μέσες τιμές διανυκτερεύσεων σε ξενοδοχεία της Αθήνας και τις ευρύτερης περιφέρειας της Αττικής από το 2019. Μάλιστα σε κάποιες περιπτώσεις, ειδικά στα ξενοδοχεία πολυτελείας πέντε αστέρων, οι αυξήσεις είναι σημαντικά υψηλότερες, ενώ στα απλά καταλύματα καταγράφονται κατά περίπτωση ακόμη και μειώσεις. Αυτό προκύπτει από τα τελευταία στοιχεία κίνησης και απόδοσης ξενοδοχείων Αθήνας - Αττικής που συγκέντρωσε η Ένωση Ξενοδόχων Αθηνών - Αττικής και Αργοσαρωνικού (ΕΞΑΑΑ) σε συνεργασία με την GBR Consulting και αφορούν την περίοδο Ιανουαρίου - Αυγούστου 2023.

Συγκεκριμένα, η σύγκριση με τη μέση τιμή δωματίου (ADR) των προηγούμενων ετών τον Αύγουστο του 2023 δείχνει θετική μεταβολή της τάξεως του 12% έναντι του Αυγούστου του 2022 και κατά 34% έναντι του Αυγούστου του 2019. Σε επίπεδο οκταμήνου, η μέση τιμή δωματίου διαμορφώνεται στα 137,76 ευρώ, εμφανίζοντας αύξηση της τάξεως του 14,3% έναντι του οκταμήνου του 2022 και 29,2% έναντι της αντίστοιχης περιόδου του 2019.

Φυσικά, τις αυξήσεις αυτές των τιμών επέτρεψαν οι αντίστοιχες αυξήσεις σε άλλες μεσογειακές μητροπόλεις αλλά και η ανάκαμψη της πληρότητας: κατά το διάστημα Ιανουαρίου - Αυγούστου η μέση πληρότητα των ξενοδοχείων της Αθήνας διαμορφώθηκε στο 76,1% και υπολείπεται κατά 2,5% των επιδόσεων της αντίστοιχης περιόδου του 2019.

Συγκρίνοντας τις πληρότητες των αθηναϊκών ξενοδοχείων για αυτό το διάστημα με τις αντίστοιχες επιδόσεις άλλων πόλεων που θεωρούνται ευθέως ανταγωνιστικές της Αθήνας διαπιστώνεται ότι κινείται σε αντίστοιχα μεγέθη: η μέση πληρότητα στους λοιπούς ανταγωνιστικούς προορισμούς κυμαίνεται σε ποσοστά από 63,2% (Κων-

σταντινούπολη) έως και 78,7% (Λονδίνο). Η δε μέση τιμή δωματίου της Αθήνας εξακολουθεί να είναι χαμηλότερη. Συγκεκριμένα: Η μέση τιμή στην Αθήνα διαμορφώθηκε –όπως προαναφέρθηκε– στα 137,76 ευρώ, για τη Μαδρίτη στα 140,71 ευρώ, για την Κωνσταντινούπολη στα 147,68 ευρώ, για τη Βαρκελώνη στα 173,54 ευρώ, για τη Ρώμη στα 228,56 ευρώ, για το Λονδίνο στα 222,28 ευρώ και για το Παρίσι στα 325,31 ευρώ. Μόνον η Βιέννη (124,16 ευρώ) και το Βερολίνο (116,72) βρέθηκαν χαμηλότερα από τα επίπεδα της Αθήνας.

Ωστόσο, αν κοιτάξει κανείς μεμονωμένα τα ξενοδοχεία πολυτελείας, όπως στο κέντρο της Αθήνας και στην Αθηναϊκή Ριβιέρα, οι αυξήσεις των τιμών είναι πολύ υψηλότερες από το 30% που καταγράφει η έρευνα της ΕΞΑΑΑ. Είναι ενδεικτικό πως, σύμφωνα με έρευνα που πραγματοποίησε τον Ιούλιο η εταιρεία ερευνών Mabrian, η Ελλάδα φέτος είχε την υψηλότερη αύξηση τιμών σε σύγκριση με τις υπόλοιπες χώρες σε σχέση με το 2019 στην κατηγορία των πολυτελών συγκροτημάτων. Φέτος οι επισκέπτες των ελληνικών ξενοδοχείων 5 αστέρων κλήθηκαν, σύμφωνα με τη Mabrian, να πληρώσουν κατά μέσον όρο 123% περισσότερα από ό,τι το καλοκαίρι του 2019.

Υπάρχουν όμως αθηναϊκά ξενοδοχεία 4 και 5 αστέρων των οποίων η τιμή κινείται στα 100 ευρώ ή και χαμηλότερα, γεγονός που σημαίνει ότι η πρόσφατη απόφαση για αύξηση του τέλους διαμονής που καταβάλλουν οι πελάτες, αυξάνει ακόμη περισσότερο το ημερήσιο κόστος διαμονής. «Είμαστε αντίθετοι στην αύξηση του ήδη άδικου φόρου διαμονής, μέτρο το οποίο εφαρμόστηκε με στόχο να βοηθήσει τη χώρα να βγει από τα μνημόνια, και επιζητούμε να δομηολογηθεί η απαραίτητη διαβούλευση με τους φορείς της ξενοδοχίας και του τουρισμού ώστε να βρεθεί μια σωστή και δίκαιη λύση», αναφέρει η ΕΞΑΑΑ.

Της ΔΗΜΗΤΡΑΣ ΜΑΝΙΦΑΒΑ

Τον τρίτο χαμηλότερο πληθωρισμό μεταξύ των κρατών-μελών της Ευρωζώνης σημείωσε η Ελλάδα και συγκεκριμένα 2,4% τον Σεπτέμβριο, σύμφωνα με τις εκτιμήσεις της Eurostat, στοιχείο ωστόσο που δεν σημαίνει δυστυχώς ότι το επίπεδο τιμών στην Ελλάδα είναι χαμηλό –σε σχέση ειδικά με την αγοραστική δύναμη–, ούτε ότι έχουν σταματήσει οι ανατιμήσεις. Μάλιστα όσον αφορά ειδικά το τελευταίο, οι εκτιμήσεις της Eurostat έδειξαν αύξηση του εναρμονισμένου δείκτη τιμών καταναλωτή στην Ελλάδα κατά 1,9% τον Σεπτέμβριο σε σύγκριση με τον Αύγουστο, αύξηση που είναι η μεγαλύτερη που καταγράφεται σε μηνιαία βάση στην Ευρωζώνη.

Οι ενδείξεις, εξάλλου, που υπάρχουν από την εγκώρια αγορά κάθε άλλο παρά ενθαρρυντικές είναι, καθώς μετά τα λαχανικά άρχισαν να εμφανίζονται σημαντικές ανατιμήσεις σε φρούτα αλλά και σε κρέατα. Δυσοίωνες άλλωστε είναι οι εκτιμήσεις για την παγκόσμια

Ο κλάδος των σουπερ μάρκετ εκτιμά ότι οι τιμές θα διατηρηθούν σε υψηλά επίπεδα σε σειρά προϊόντων.

παραγωγή σε σειρά πρώτων υλών, από το ελαιόλαδο και τη ζάχαρη έως το ρύζι και τα σιτηρά. Την ίδια ώρα, αν και ο δείκτης τιμών παραγωγού στη βιομηχανία υποχώρησε τον Αύγουστο του 2023 κατά 8,3% σε σύγκριση με τον αντίστοιχο περυσινό μήνα, αυξήθηκε κατά 3% σε σύγκριση με τον Ιούλιο του 2023.

Υπενθυμίζεται ότι τον Αύγουστο του 2023 ο εναρμονισμένος δείκτης τιμών καταναλωτή είχε διαμορφωθεί στην Ελλάδα σε 3,5%, ενώ ο εθνικός δείκτης τιμών καταναλωτή σε 2,7%. Σε επίπεδο Ευρωζώνης ο ρυθμός αύξησης των τιμών επίσης επιβραδύνθηκε, με τον εναρμονισμένο δείκτη τιμών καταναλωτή να διαμορφώνεται τον Σεπτέμβριο σε 4,3%, από 5,2% τον Αύγουστο.

Οι αυξήσεις τιμών στα λαχανικά σε σύγκριση με την αντίστοιχη περυσινή περίοδο φτάνουν ακόμη και το 80% (στα ντομάτινα), ενώ πλέον καταγράφονται αυξήσεις τιμών έως 50% και στις τιμές χονδρικής στα φρούτα (π.χ. στα μήλα).

Ο πληθωρισμός των τροφίμων στην Ευρωζώνη, πάντως, εκφράζεται σε μονοψήφιο ποσοστό, 8,8% τον Σεπτέμβριο, από 9,7% τον Αύγουστο, κάτι που δεν φαίνεται εύκολα επιβραδύνθηκε, με τον εναρμονισμένο δείκτη τιμών καταναλωτή να διαμορφώνεται στην Ελλάδα με βάση τα στοιχεία της ΕΛΣΤΑΤ ήταν 10,7% και με δεδομένες τις αυ-

ξήσεις σε φρούτα και λαχανικά που καταγράφονται στην αγορά, ειδικά μετά την κακοκαιρία «Daniel», αποκλιμάκωση των τιμών στην κατηγορία των ειδών διατροφής και μάλιστα σημαντική δεν είναι ορατή στο κοντινό μέλλον.

Σύμφωνα με τα τελευταία διαθέσιμα στοιχεία του Οργανισμού Κεντρικών

Αγορών και Αλυσίδας (ΟΚΑΑ), οι αυξήσεις τιμών στα λαχανικά σε σύγκριση με την αντίστοιχη περυσινή περίοδο φτάνουν ακόμη και το 80% (στα ντομάτινα), ενώ πλέον καταγράφονται αυξήσεις τιμών έως 50% και στις τιμές χονδρικής στα φρούτα (π.χ. στα μήλα). Σε υψηλότερα επίπεδα βρίσκεται το εύρος τιμών χονδρικής και στα κρέατα σε σύγκριση με πέρυσι, τόσο για τα εγκώρια όσο και για τα εισαγόμενα.

Για παράδειγμα, το εύρος τιμών για τα εγκώρια αρνιά είναι 8-11 ευρώ από 8 έως 9,60 πέρυσι, ενώ τα εισαγόμενα από τη Ρουμανία, με τα οποία τροφοδοτείται σε πολύ μεγάλο βαθμό η εστίαση, έχουν τιμές χονδρικής από 8 έως 8,80 ευρώ/κιλό και πέρυσι οι τιμές ήταν από 7,50 έως 8 ευρώ/κιλό. Από 3,50 έως 3,70 ευρώ ανά κιλό κυμαίνονται οι τιμές για τα χοιρινά (εγκώρια μαριδά μισάδια), ενώ πέρυσι κυμαίνονταν από 3 έως 3,30 ευρώ, με αντίστοιχες αυξήσεις και στα εισαγόμενα χοιρινά. Από 6,50 έως 7,20 ευρώ πωλούνται τα εγκώρια μοσχάρια (τεταρτημόρια), ενώ την αντίστοιχη περυσινή περίοδο η τιμή χονδρικής ήταν 6,10-6,70 ευρώ/κιλό.

Ο κλάδος των σουπερ μάρκετ από την πλευρά του εκτιμά ότι οι τιμές θα διατηρηθούν σε υψηλά επίπεδα σε σειρά προϊόντων. Στο ρύζι, για παράδειγμα, η παραγωγή είναι μειωμένη διεθνώς, η Ινδία έχει σταματήσει τις εξαγωγές, ενώ η συγκομιδή της εγκώριας σοδειάς θα καθυστερήσει κατά ένα μήνα λόγω των καλοκαιρινών βροχοπτώσεων τον Αύγουστο στη Θεσσαλονίκη (στη Χαλάρτρα υπάρχουν οι πιο σημαντικές καλλιέργειες ρυζιού στην Ελλάδα).

Η τιμή παραγωγού στο ελαιόλαδο είναι ήδη 8,70 ευρώ/κιλό με ανοδική τάση, ενώ η παραγωγή εκτιμάται ότι θα διαμορφωθεί σε 160.000 τόνους, από 350.000 τόνους την περίοδο 2022-2023. Μετά τη μειωμένη παγκοσμίως παραγωγή ζάχαρης κατά 12% την περίοδο 2022-2023, ανησυχίες υπάρχουν για τη νέα συγκομιδή, λόγω της καθυστέρησης φύτευσης κατά ένα μήνα ένεκα βροχών. Ακόμη και στις κονοσέρβες των ψαρικών (τόνους) υπάρχει έλλειψη πρώτης ύλης, με την αγορά να αναμένεται να εξισορροπηθεί στις αρχές Δεκεμβρίου.

digital
agenda
CYPRUS SUMMIT

ALPHA STAGE

Where ideas change
the world

22

submissions received

4

to be selected

1

to be awarded with
10K euros

POWERED BY

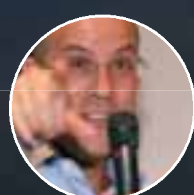
SPONSORS

EVALUATION COMMITTEE

KYRIAKOS KOKKINOS
HEAD OF ORGANISING
COMMITTEE

ITAI GREEN
FOUNDER AND CEO
OF INNOVATE ISRAEL

DEMETRIOS ZOPPOS
CO-FOUNDER &
PARTNER, 33East

KATERINA PRAMATARI
FOUNDING PARTNER
AT UNI.FUND

MELINA MAI
TECHNOLOGY INVESTMENT
ASSOCIATE AT
BIG PI VENTURES

YIANNIS EFTYCHIOU
CO-FOUNDER &
PARTNER, 33East

OCTOBER 17,
2023

BOOK TICKET NOW

digitalagency.com

Στην αναμονή έργα 15 δισ. λόγω έλλειψης εργατικών χεριών

Διαγκωνισμός κατασκευαστικών εταιρειών για εύρεση εργαζομένων

Του **ΝΙΚΟΥ Χ. ΡΟΥΞΑΝΟΓΛΟΥ**

«**Πονοκέφαλος**», που δεν αποκλείεται να μετατραπεί σε «ημικρανία», αποτελεί για τον κατασκευαστικό κλάδο ο τεράστιος όγκος έργων που θα κληθεί να υλοποιήσει τα επόμενα χρόνια, με δεδομένο το μέγεθος της υποστελέχωσης, ιδίως σε επίπεδο τεχνιτών και συναφών επαγγελματιών. Το πρόβλημα σήμερα είναι διαχειρίσιμο, καθώς με τις προσθήκες σε ανθρώπους που ήδη γίνονται, αλλά και την κατανόμη πόρων, τα έργα που έχουν αναληφθεί κι εκτελούνται δεν παρουσιάζουν «αρρυθμίες» ούτε καθυστερήσεις.

Ωστόσο, όπως ομολογούν πλέον στελέχη του κλάδου, αν δεν αναληφθούν πρωτοβουλίες σε επίπεδο διακρατικό ή διακλαδικό, για την «εισαγωγή» εργατικού δυναμικού, όπου παρατηρούνται και οι περισσότερες ελλείψεις, σε 1-2 χρόνια από σήμερα θα κάνουν την εμφάνισή τους τα πρώτα προβλήματα. Μόνο οι πέντε μεγαλύτερες εταιρείες του κλάδου—ΓΕΚ ΤΕΡΝΑ, Αβαξ, Ακτωρ, Intrakat και Μυτιληναίος—έχουν συγκεντρώσει ιστορικά υψηλό ανεκτέλεστο υπόλοιπο έργων ύψους 14,6 δισ. ευρώ (μαζί και με τα προς υπογραφή έργα).

Μάλιστα, εκκρεμούν και διαγωνισμοί ύψους τουλάχιστον 10 δισ. ευρώ ακόμη, που προβλέπεται να ανατεθούν και να συμβασιοποιηθούν το προσεχές διάστημα και μέχρι τις αρχές του 2025, όπως η σύμβαση παραχώρησης του Βόρειου Οδικού Αξονα Κρήτης (ΒΟΑΚ), που έχει πολύ σημαντικό κατασκευαστικό αντικείμενο της τάξης του 1 δισ. ευρώ ή οι διαγωνισμοί της ΕΡΓΟΣΕ, που προβλέπουν σιδηροδρομικά έργα συνολικού ύψους 4 δισ. ευρώ. Ασφαλώς, σε πλήρη εξέλιξη βρίσκεται και το πρόγραμμα των έργων ΣΔΙΤ, ύψους 5 δισ. ευρώ, το μεγαλύτερο μέρος του οποίου βρίσκεται ακόμη σε διάφορα στάδια της διαγωνιστικής διαδικασίας. Αν σε αυτά προστεθούν και τα ιδιωτικά έργα, είναι προφανές ότι τα 10 δισ. ευρώ είναι ένας και συντηρητικό νούμερο. Εν τω μεταξύ, μεγάλοι είναι και ο όγκος των ενεργειακών έργων, μεγάλο μέρος των οποίων θα χρηματοδοτηθεί και με πόρους από το Ταμείο Ανάκαμψης. Συνολικά, οι κατασκευαστικές εταιρείες προ-

βλέπουν ότι έως το τέλος της δεκαετίας ο όγκος των έργων που θα δημοπρατηθούν (πέραν δηλαδή των υφιστάμενων που ήδη «τρέχουν») θα προσεγγίσει ή ενδεχομένως και να ξεπεράσει τα 40 δισ. ευρώ.

Είναι χαρακτηριστικό ότι είναι τόσο πολλά τα δημοπρατούμενα και προς υπογραφή έργα, που οι διοικήσεις και τα στελέχη των εταιρειών έχουν πάψει πλέον να «γκρινιάζουν» για τους χρόνους ανταπόκρισης των δημοσίων υπηρεσιών ή τη συνήθη γραφειοκρατία που πλήττει διαχρονικά τη λειτουργία του κλάδου. Πηγές της αγοράς σημειώνουν ότι δεν υπάρχει ιδιαίτερη βιασύνη στην ανάληψη νέων έργων, καθώς όσα έχουν ήδη ξεκινήσει να υλοποιούνται είναι

Προσφέρουν ακόμη και 3.000 ευρώ καθαρά για χειριστή μηχανήματος.

υπεραρκετά για να παραγάγουν έσοδα και κέρδη στους όμιλους, χωρίς να απειλείται το χρονοδιάγραμμά τους εκτέλεσής τους. Παράλληλα, όσο καθυστερεί η ανάληψη νέων έργων, παρέχεται και ο απαιτούμενος χρόνος, όπως επίσης και τα κεφάλαια, ώστε οι εταιρείες να ενισχύσουν κι άλλο τον μηχανισμό παραγωγής έργων, τόσο με ανθρώπους όσο και με μηχανήματα. Ταυτόχρονα βεβαία προχωράει και το πρόγραμμα εργασιών στις υφιστάμενες συμβάσεις ή ολοκληρώνονται παλιότερα έργα, απελευθερώνοντας νέους πόρους.

«Οι εταιρείες πλέον επιδιίδονται σε ένα ιδιότυπο καθεστώς δημοπρασίας μεταξύ τους για την ανεύρεση εργατικού προσωπικού», αναφέρει ο Γιώργος Περδικάρης, αντιπρόεδρος της ΤΕΡΝΑ, του κατασκευαστικού «βραχίονα» του ομίλου ΓΕΚ ΤΕΡΝΑ. Είναι χαρακτηριστικό ότι οι αμοιβές για έναν ειδικμένο χειριστή μηχανήματος έχουν φτάσει πλέον στο επίπεδο των 3.000 ευρώ καθαρών απολαβών (χωρίς μάλιστα να αφορά κάποιον με μεγάλη προϋπηρεσία), ποσό που θεωρείται ιδιαίτερα ελκυστικό. Σύμφωνα με τον κ. Περδικάρη, «μια πιθανή πλειοδοσία στις αμοιβές απαντά μόνο στο

«Βροχή» έργων, αλλά έλλειμμα εργατικών χεριών

€14,6 δισ.

το σημερινό ανεκτέλεστο υπόλοιπο έργων των πέντε μεγαλύτερων ομίλων του κατασκευαστικού κλάδου, που αποτελεί και ιστορικό υψηλό.

€40 δισ.

νέων, επιπρόσθετων έργων υποδομής και ΣΔΙΤ πρόκειται να ανατεθούν έως το τέλος της δεκαετίας.

€10 δισ.

διαγωνισμών βρίσκονται ήδη σε τροχιά ανάθεσης εντός του προσεχούς 12μήνου.

2025

το έτος κατά το οποίο αναμένεται να αρχίσουν τα πρώτα σοβαρά προβλήματα στην υλοποίηση των έργων, εφόσον δεν μπορέσουν να ενισχυθούν με προσωπικό, κυρίως μηχανικούς, τεχνίτες και χειριστές μηχανημάτων, οι εταιρείες.

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Εισαγωγή εξειδικευμένων τεχνιτών από τρίτες χώρες

Σε **τροχιά** αναζήτησης λύσεων βρίσκονται πλέον οι εισηγμένες εταιρείες, προκειμένου να ενισχύσουν με τους κατάλληλους ανθρώπους στις κατάλληλες θέσεις τον κατασκευαστικό τους μηχανισμό και να μη βρεθούν ενώπιον αδιεξόδων, που θα οδηγήσουν σε εκτροχιασμό των χρονοδιαγραμμάτων και πιθανά πρόστιμα. Στο πλαίσιο αυτό, κάθε όμιλος ακολουθεί τη δική του στρατηγική.

Από τις πιο ενδιαφέρουσες κινήσεις είναι εκείνη του ομίλου Αβαξ. Όπως αναφέρει ο Αντώνης Μιτζάλης, «πρόσφατα προχωρήσαμε σε συμφωνία με μια εταιρεία στελέχωσης και εύρεσης προσωπικού, η οποία ειδικεύεται σε πιο χαμηλόβαθμες θέσεις απασχό-

λησης. Σε πρώτη φάση σχεδιάζουμε να φέρουμε στη χώρα κάποιες δεκάδες ανθρώπους υψηλής εξειδίκευσης από τρίτες χώρες, καθώς όπως φαίνεται η εύρεση ανθρώπων από χώρες της Ε.Ε., όπως η Βουλγαρία και η Ρουμανία, είναι σήμερα σχεδόν αδύνατη». Σύμφωνα με τον κ. Μιτζάλη, αν το εγχείρημα αυτό στεφθεί με επιτυχία, υπάρχει η δυνατότητα ο όμιλος να απορροφήσει ακόμη και εκατοντάδες εργαζομένους. Παράλληλα, η Αβαξ αξιοποιεί και την πλατφόρμα διακρατικής ανίληψης εργαζομένων από τρίτες χώρες, που έχει συστήσει το Διμέριο, ώστε να στελεχωθούν διάφοροι κλάδοι της οικονομίας, καθώς εκτός από τις κατασκευές, ζήτηση υπάρχει

και από τον πρωτογενή τομέα, αλλά και από τον τουρισμό. Ωστόσο, όπως αναφέρουν κι άλλες τεχνικές εταιρείες που έχουν ζητήσει ανθρώπους, μέχρι στιγμής τα αποτελέσματα είναι πενιχρά. Από την πλευρά του ο κ. Περδικάρης του ομίλου ΤΕΡΝΑ σημειώνει ότι «εμείς ήδη λειτουργούμε σε όλα μας τα έργα “φυτώρια” νέων τεχνιτών που εκπαιδεύονται στο πεδίο, προκειμένου να αποκτήσουν την απαραίτητη εμπειρία σε συγκεκριμένες ειδικότητες που παρουσιάζουν μεγάλη ζήτηση, όπως π.χ. οι χειριστές, ενώ προχωρήσαμε και στην εξ ολοκλήρου χρηματοδότηση ενός επαγγελματικού μεταπτυχιακού προγράμματος στον τομέα διαχείρισης έργων υποδομών

και κατασκευών στο ΕΜΠ».

Αντίστοιχα, ο όμιλος Μυτιληναίου έχει θεσπίσει το πρόγραμμα έμψυξης πρακτικής απασχόλησης «Μηχανικοί στην πράξη», το οποίο ήδη βρίσκεται στον έβδομο χρόνο λειτουργίας του, με σημαντικά αποτελέσματα. Σύμφωνα με τον κ. Μπενρουμπή, «μόνο εντός του 2023 έχουμε κατορθώσει να έχουμε δεκάδες προσθήκες μηχανικών». Παράλληλα, ο κ. Μπενρουμπής σημειώνει ότι ένα πολύ μεγάλο ποσοστό των νέων αυτών προσθηκών αφορά ανθρώπους που έρχονται να εργαστούν στις κατασκευές, προερχόμενοι από άλλους κλάδους, όπως π.χ. τη βιομηχανία, έχοντας ασφαλώς εμπειρία σε τεχνικά έργα.

Στις προθεσμιακές καταθέσεις καταφεύγουν οι αποταμιευτές

Της **ΕΥΓΕΝΙΑΣ ΤΖΩΡΤΖΗ**

Κεφάλαια ύψους 13 δισ. ευρώ περίπου έχουν μετακινηθεί από την αρχή του χρόνου σε προθεσμιακούς λογαριασμούς, το σύνολο των οποίων ανέρχεται πλέον σε 46,5 δισ. ευρώ από 33,4 δισ. ευρώ τον περασμένο Ιανουάριο. Αυτό προκύπτει από τα στοιχεία της ΤτΕ για την εξέλιξη των καταθέσεων τον Αύγουστο βάσει των οποίων οι συνολικές καταθέσεις αυξήθηκαν κατά 190 εκατ. ευρώ φθάνοντας τα 189,3 δισ. ευρώ, από τα οποία τα 46,1 δισ. ευρώ είναι οι ρευστότητα που διατηρούν οι επιχειρήσεις στις τράπεζες, ενώ άλλα 143,2 δισ. ευρώ είναι οι καταθέσεις των νοικοκυριών.

Ο κύριος όγκος των μετακινήσεων σε προθεσμιακές καταθέσεις προέρχεται από τα φυσικά πρόσωπα τα οποία από την αρχή του χρόνου έχουν αυξήσει τα υπόλοιπα των προθεσμιακών καταθέσεων κατά 10,1 δισ. ευρώ περίπου, φθάνοντας στα τέλη Αυγούστου τα 35,3 δισ. ευρώ από 25,2 δισ. ευρώ στα τέλη του περασμένου Ιανουαρίου, ενώ κατά 3 δισ. ευρώ έχουν αυξηθεί τα υπόλοιπα των προθεσμιακών καταθέσεων που διατηρούν οι επιχειρήσεις στις τράπεζες φθάνοντας τα 11,2 δισ. ευρώ στο τέλος Αυγούστου.

Οι προθεσμιακές καταθέσεις αντιπροσωπεύουν το ένα τέταρτο περίπου των συνολικών καταθέσεων (25%) στο τραπεζικό σύστημα και σύμφωνα με τις εκτιμήσεις το ποσοστό αυτό θα φτάσει το 30% έως τα τέλη του χρόνου, καθώς η κορύφωση της ανόδου των επιτοκίων θα ευνοήσει τις περαιτέρω μετακινήσεις τους επόμενους μήνες είτε μέσα από νέες ανανεώσεις των προθεσμιακών καταθέσεων που λήγουν σταδιακά το προσεχές διάστημα είτε από νέες εισροές. Με βάση τα στοιχεία της ΤτΕ τον Αύγουστο τα νοικοκυριά αύξησαν τα υπόλοιπα των προθεσμιακών

καταθέσεων κατά 640 εκατ. ευρώ, ενώ από την πλευρά των επιχειρήσεων υπήρξαν εκροές ύψους 234 εκατ. ευρώ.

Σύμφωνα με την εικόνα που μεταφέρουν οι τράπεζες, η συγκεντρωμένη αύξηση των προθεσμιακών καταθέσεων από την πλευρά των ιδιωτών αποδίδεται στο γεγονός ότι η συντριπτική πλειοψηφία των καταθετών (κοντά στο 85%) είναι μικροκαταθέτες με υπόλοιπα έως 5.000 ευρώ, ενώ αυτοί που έχουν υπόλοιπα άνω των 100.000 δεν ξεπερνούν το 2,5%. Στην ενδιάμεση κατηγορία με-

Από την αρχή του χρόνου κεφάλαια ύψους 13 δισ. ευρώ έχουν μετακινηθεί σε προθεσμιακούς λογαριασμούς.

ταξύ 5.000 ευρώ και 50.000 ευρώ είναι το 12,5% των καταθετών με τους περισσότερους να είναι στο κάτω όριο και οι οποίοι αποφεύγουν τη δέσμευση των χρημάτων τους, προτιμώντας να έχουν άμεση πρόσβαση στον λογαριασμό τους για την κάλυψη έκτακτων αναγκών. Τα επιτόκια άλλωστε που δίνουν οι τράπεζες (μεσοσταθμικά η ετησιοποιημένη απόδοση διαμορφώνεται στο 1,5% για διάρκειες 12 μηνών), δεν είναι ελκυστικά έτσι ώστε να δώσει σε κάποιον κίνητρο να δεσμεύσει τα χρήματά του, με αποτέλεσμα η πλειοψηφία των καταθέσεων να παραμένει σε λογαριασμούς ταμιευτηρίου και η οποία μετατόπιση σε προθεσμιακούς να εντοπίζεται κυρίως σε καταθέσεις άνω των 100.000 ευρώ.

Εναλλακτική λύση για αποταμιευτές με βραχυπρόθεσμο ορίζοντα αποτελούν τα έντοκα γραμμάτια του ελληνικού Δημοσίου, παρέχοντας ικανοποιητικές αποδόσεις (3,90% ετησιοποιημένη με βάση τη χθεσινή δημοπρασία), προτιθέτουν ωστόσο το άνοιγμα μερίδας

Αποταμιεύσεις

Σύνολο καταθέσεων

Αύγουστος 2023

€189,5 δισ.

Ιανουάριος 2023

€184,1 δισ.

Αύξησιν Ιαν. - Αυγ. 2023

€5,4 δισ.

Προθεσμιακές καταθέσεις

Αύγουστος 2023

€46,5 δισ.

Ιανουάριος 2023

€33,4 δισ.

Αύξησιν Ιαν. - Αυγ. 2023

€13,1 δισ.

Εισροές σε αμοιβαία ομολογιακά (9μην Ιαν. - Σεπτ. 2023)

€1,9 δισ.

στο Σύστημα Αύλων Τίτλων (ΣΑΤ), που αν και σχετικά απλή διαδικασία δεν προκρίνεται από μικροκαταθέτες, που δεν διαθέτουν επαρκή ρευστότητα έτσι ώστε να μπουν στη διαδικασία να «επενδύσουν» σε έντοκα.

Για μεσαία—και μεγαλύτερα φυσικά—βαλάντια της τάξης των 50.000 ευρώ οι τράπεζες προωθούν τα ομολογιακά (κρατικά ή εταιρικά) αμοιβαία κεφάλαια μέσω των οποίων προσφέρουν τακτικό εισόδημα με τη μορφή ετήσιας διανομής μερίσματος που με βάση τα διαθέσιμα προϊόντα διαμορφώνεται κοντά στο 3% τον πρώτο χρόνο. Οι τοποθετήσεις σε αμοιβαία ομολογιακά έχουν μικρό ποσό εισόδου συνήθως 10.000 ευρώ και με βάση την πολιτική των τραπεζών επιδιώκεται να λειτουργήσουν ανταγωνιστικά των άλλων επιλογών σε μια προσπάθεια να εκπαιδεύσουν τμήμα των καταθετών σε μακροχρόνιας διάρκειας τοποθετήσεις με περιορισμένο ρίσκο.

Οι εισροές κεφαλαίων σε αυτού του τύπου τα προϊόντα από την αρχή του χρόνου φθάνουν το 1,9 δισ. ευρώ και παρόμοιες εκδόσεις τρέχουν σήμερα η Εθνική Τράπεζα μέσω του «Δήλος Extra Income Iw», δίνοντας τη δυνατότητα εγγραφών έως τις 31 Οκτωβρίου για 18μηνς διάρκειας ομολογιακό κεφάλαιο, η Alpha Bank μέσω του «Target Maturity IV 2028 Ομολογιακό» 5ετούς διάρκειας με δυνατότητα εγγραφής έως τα τέλη Νοεμβρίου, η Eurobank μέσω του «GF DIS Target Maturity V Ομολογιακό» 3ετούς διάρκειας με δυνατότητα εγγραφών έως τα τέλη Σεπτεμβρίου, η Τράπεζα Πειραιώς μέσω του «Α/Κ Στρατηγικής Τακτικού Εισοδήματος Ευρωπαϊκό Ομολογιακό» 3ετούς διάρκειας με περίοδο εγγραφών έως τα τέλη Οκτωβρίου, και η Attica Bank μέσω του «3Κ/Premier Income Ομολογιακό», 6ετούς διάρκειας και περίοδο εγγραφών έως τις 6 Οκτωβρίου.

Μειώνονται τα δάνεια

Συνεχίστηκε τον Αύγουστο η επιβράδυνση του ρυθμού πιστωτικής επέκτασης με μείωση στα υπόλοιπα των δανείων προς τις επιχειρήσεις και τα νοικοκυριά, που υποχώρησαν στα 119,9 δισ. ευρώ από 112,5 δισ. ευρώ τον Ιούλιο. Η μείωση αποδίδεται στη συνέχιση του κύματος αποπληρωμών επιχειρηματικών κυρίως δανείων, γεγονός που ερμηνεύει και τη μείωση κατά 299 εκατ. ευρώ στα υπόλοιπα των καταθέσεων από τις επιχειρήσεις τον ίδιο μήνα, καθώς σημαντική μερίδα των επιχειρήσεων επέλεξε να εξοφλήσει υφιστάμενα δάνεια «θυσιάζοντας» τμήμα από τη ρευστότητά της. Σύμφωνα με τα στοιχεία της ΤτΕ, ο ρυθμός πιστωτικής επέκτασης προς επιχειρήσεις επιβραδύνθηκε στο 3% από 3,7% τον προηγούμενο μήνα Ιουλίου και η καθαρή ροή χρηματοδότησης, δηλαδή τα νέα δάνεια μετά την αφαίρεση των αποπληρωμών, διαμορφώθηκε σε αρνητικό έδαφος (-319 εκατ. ευρώ). Τα δάνεια των επιχειρήσεων μειώθηκαν στα 69,8 δισ. ευρώ από 70,3 δισ. ευρώ τον Ιούλιο, ενώ συρρίκνωση υπήρξε και στα δάνεια των νοικοκυριών, που υποχώρησαν στα 37,6 δισ. ευρώ από 37,7 δισ. ευρώ τον Ιούλιο.

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

17

OCTOBER 2023

TIME: 19:00

NICOSIA MUNICIPALITY
GARDENS

ORGANISER

PRESENTS

4TH CYPRUS COCKTAIL FESTIVAL

BY

Difford's
Guide

FOR DISCERNING DRINKERS

Κύπρος
Rum and Jam
Mr Tippler
Baronymous
Volvèr
Lost + Found Drinkery
Mason
Kleidi
Tria Poulakia
Notes And Spirits
Blurry Lights

Ελλάδα
Line
The Clumsies
To λοκάλι
Urupa Erops
The Bar In Front Of The Bar
360 Cocktail bar
Barro Negro
Casablanca Social Club

Ιταλία
Gucci Giardino 25

Ισπανία
Monk Barcelona

Street Food

Serial Griller
Por Favor
The Potbelly
Hungry Deal
Omni Street Eats
Quattrino Autentico Italiano
Topsy Sticks

digital
agenda
CYPRUS SUMMIT

Where the city
mingles with
the summit

#COCKTAILFESTCY

COCKTAIL
INGREDIENTS BY

αλφάμεγα

CONTACTLESS
PAYMENTS BY

JCC PAYMENT
SYSTEMS

EVENT
SUPPORTER

wizguide

UNDER THE
AUSPICES OF

NICOSIA
The brightest capital of Europe

Ενας μισθός επιπλέον κατά μέσον όρο στο Δημόσιο το 2024

Στα 2,137 δισ. το συνολικό κόστος των μέτρων στήριξης – Ποιοι και πόσο ενισχύονται

Του ΠΡΟΚΟΠΗ ΧΑΤΖΗΝΙΚΟΛΑΟΥ

Μέτρα στήριξης ύψους 2,137 δισ. ευρώ ενσωματώνει το προσχέδιο προϋπολογισμού 2024, το οποίο κατατέθηκε στη Βουλή, με το μεγαλύτερο τμήμα να κατευθύνεται στην αναμόρφωση του μισθολογίου των δημοσίων υπαλλήλων, με μεσοσταθμικές αυξήσεις 6,5% και κόστος 906 εκατ. ευρώ. Εκτός από τους δημοσίους υπαλλήλους, αυξήσεις στις αποδοχές τους θα δουν οι συνταξιούχοι (3,1%), όσοι εργαζόμενοι στον ιδιωτικό τομέα κλείνουν τριετίες αλλά και οι αμειβόμενοι με τον κατώτατο μισθό. Ταυτόχρονα, για τις οικογένειες με παιδιά αυξάνεται το αφορολόγητο όριο κατά 1.000 ευρώ, ενώ μειώνεται ο ΕΝΦΙΑ κατά 10% για όσους ασφαλίζουν τις κατοικίες τους για φυσικές καταστροφές. Παράλληλα, επιβάλλεται ΦΠΑ 13% και τέλος παρεπιδημούντων στις βραχυρόντιες μισθώσεις ακινήτων (τύπου Airbnb) στα νομικά πρόσωπα και στα φυσικά πρόσωπα με τρία ή περισσότερα εκμισθωμένα διαμερίσματα. Ο φόρος διαμονής επιβάλλεται και στις βραχυρόντιες μισθώσεις φυσικών προσώπων, ενώ τα φυσικά πρόσωπα που διαθέτουν τρία ή περισσότερα εκμισθωμένα διαμερίσματα υποχρεούνται σε έναρξη επιχειρηματικής δραστηριότητας. Ειδικότερα:

Μειώνεται ο ΕΝΦΙΑ κατά 10% για κατοικίες που ασφαλιζονται για φυσικές καταστροφές.

• Μετά 14 χρόνια οι δημόσιοι υπάλληλοι θα κερδίσουν κατά μέσον όρο ένα μισθό ετησίως ή, διαφορετικά, περίπου 1.292 ευρώ. Για παράδειγμα, υπάλληλος πανεπιστημιακής εκπαίδευσης σε θέση διευθυντή με ένα παιδί θα δει αύξηση μισθού 70 ευρώ τον μήνα και επιπλέον αύξηση 20 ευρώ τον μήνα της οικογενειακής παροχής για το παιδί. Επίσης θα δει 30% αύξηση του επιδόματος θέσης ευθύνης που λαμβάνει, δηλαδή επιπλέον 135 ευρώ τον μήνα. Ετήσιο όφελος: 2.700 ευρώ μεικτά ή 1.674 ευρώ καθαρά. Ακόμη, δημόσιος υπάλληλος με δύο παιδιά θα δει αύξηση περίπου 70 ευρώ τον μήνα στον μισθό του και επιπλέον 50 ευρώ αύξηση της οικογενειακής παροχής για τα δύο παιδιά. Συνολικό ετήσιο όφελος: 1.440 ευρώ. Αν ο υπάλληλος αυτός κατέχει και τη θέση τμηματάρχη, τότε θα έχει επιπλέον όφελος της τάξεως των 87 ευρώ τον μήνα λόγω της αύξησης κατά 30% του επιδόματος θέσης ευθύνης. Ουσιαστικά από την 1η

Ιανουαρίου αυξάνεται κατά 70 ευρώ μεικτά ο βασικός μισθός όλων των δημοσίων υπαλλήλων. Παράλληλα αυξάνεται η οικογενειακή παροχή που λαμβάνει το 50,3% των δημοσίων υπαλλήλων (334.000) και σήμερα κυμαίνεται σε 50 ευρώ για υπάλληλο με ένα τέκνο, 70 ευρώ για δύο τέκνα, 120 ευρώ για τρία τέκνα, 170 ευρώ για τέσσερα τέκνα και συν 70 ευρώ για κάθε επιπλέον τέκνο (μεικτά). Από 1/1/2024 τα ποσά αυξάνονται σε 70 ευρώ για ένα τέκνο, 120 ευρώ για δύο τέκνα, 170 ευρώ για τρία τέκνα, 220 ευρώ για τέσσερα τέκνα και συν 70 ευρώ για κάθε επιπλέον τέκνο.

- Από τον Ιανουάριο 2024 αίρεται το «πάγωμα» των τριετιών στους μισθωτούς.
- Αυξάνεται το αφορολόγητο όριο κατά 1.000 ευρώ στους φορολογούμενους με ένα ή περισσότερα εξαρτώμενα τέκνα (δημοσιονομικό κόστος 135 εκατ. για το 2024). Από τον Ιανουάριο του 2024 οι μισθωτοί, οι συνταξιούχοι και οι κατ'επάγγελμα αγρότες θα δουν μείωση του φόρου

εφόνος έχουν παιδιά. Σύμφωνα με τη νέα διάταξη του νομοσχεδίου, ο φόρος μειώνεται: 777 ευρώ για τον φορολογούμενο χωρίς εξαρτώμενα τέκνα, 900 ευρώ για τον φορολογούμενο με ένα εξαρτώμενο τέκνο, 1.120 ευρώ για δύο εξαρτώμενα τέκνα, 1.340 ευρώ για τρία εξαρτώμενα τέκνα, 1.580 ευρώ για τέσσερα εξαρτώμενα τέκνα και 1.780 ευρώ για πέντε εξαρτώμενα τέκνα. Για κάθε επιπλέον εξαρτώμενο τέκνο μετά το πέμπτο, η μείωση του φόρου αυξάνεται κατά 220 ευρώ.

- Μειώνεται ο ΕΝΦΙΑ κατά 10% για κατοικίες που ασφαλιζονται για φυσικές καταστροφές.
- Μειώνεται ο φόρος συγκέντρωσης κεφαλαίων από 0,5% σε 0,2% (ετήσιο δημοσιονομικό κόστος 22 εκατ.). Μειώνεται κατά 50% ο φόρος χρηματοπιστωτικών συναλλαγών (ετήσιο δημοσιονομικό κόστος 21 εκατ.). Καταργείται ο φόρος τόκων ομολόγων σε κρατικά ομόλογα (ετήσιο δημοσιονομικό κόστος 7 εκατ.).

- Επιβάλλεται ΦΠΑ 13% και τέλος παρεπιδημούντων στις βραχυρόντιες μισθώσεις ακινήτων (τύπου Airbnb) στα νομικά πρόσωπα και στα φυσικά πρόσωπα με τρία ή περισσότερα εκμισθωμένα διαμερίσματα. Ο φόρος διαμονής επιβάλλεται και στις βραχυρόντιες μισθώσεις φυσικών προσώπων, ενώ τα φυσικά πρόσωπα που διαθέτουν τρία ή περισσότερα εκμισθωμένα διαμερίσματα υποχρεούνται σε έναρξη επιχειρηματικής δραστηριότητας.
- Διπλασιάζεται ο προϋπολογισμός του προγράμματος «Σπίτι μου» με επιπλέον 375 εκατ. ευρώ.
- Ενισχύονται περίπου 200.000 νέοι ηλικίας 18 και 19 ετών με 150 ευρώ για την πραγματοποίηση αγορών από επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στους τομείς του πολιτισμού, του τουρισμού και των μεταφορών.
- Αυξάνεται από τον Δεκέμβριο κατά 8% το ελάχιστο εγγυημένο εισόδημα για περίπου 225.000 ευάλωτα νοικοκυριά.

Δυσοίωνα στοιχεία για την πορεία της μεταποίησης στην Ελλάδα

Στο χαμηλότερο σημείο από τον Ιανουάριο του 2023, και μάλιστα ελάχιστα πάνω από το σημείο που υποδηλώνει ύφεση, διαμορφώθηκε τον Σεπτέμβριο ο δείκτης υπευθύνων προμηθειών στη μεταποίηση, γνωστός ως PMI. Αύξηση του κόστους εισροών, από πρώτες ύλες έως μεταφορικά, μείωση των νέων παραγγελιών τόσο από την εγχώρια όσο και από την εξωτερική αγορά, αλλά και καθυστερήσεις στην αλυσίδα εφοδιασμού λόγω της κακοκαιρίας «Daniel» είναι οι βασικοί παράγοντες που επηρέασαν αρνητικά την πορεία του μεταποιητικού τομέα και προμηνύουν δύσκολη πορεία και για το επόμενο διάστημα. Το γεγονός, δε, ότι οι οικονομίες βασικών εξαγωγικών προορισμών για τα ελληνικά προϊόντα, όπως η Γερμανία, βρίσκονται σε ύφεση ενισχύει την ανησυχία.

Ειδικότερα, σύμφωνα με όσα ανακοίνωσε χθες η S&P Global που καταρτίζει τον σχετικό δείκτη, ο δείκτης PMI στην Ελλάδα έκλεισε στις 50,3 μονάδες τον

Ο δείκτης υπευθύνων προμηθειών PMI υποχώρησε τον Σεπτέμβριο στο χαμηλότερο σημείο από τον Ιανουάριο του 2023.

Σεπτέμβριο έναντι 52,9 μονάδων τον Αύγουστο. Υπενθυμίζεται ότι τον Ιανουάριο ο σχετικός δείκτης έκλεισε στις 49,2 μονάδες, κάτω από το όριο των 50 μονάδων, αλλά ακολουθώντας σταθερά ανοδική πορεία.

Στην υποχώρηση της τιμής του κύριου δείκτη συνέβαλε η σημαντική επιβράδυνση του ρυθμού αύξησης των νέων παραγγελιών που έλαβαν οι ελληνικές μεταποιητικές εταιρείες τον Σεπτέμβριο. Η ζήτηση από την πλευρά των πελατών περιορίστηκε λόγω της μειωμένης αγοραστικής τους δύναμης και του υποτο-

Επιβραδύνθηκε σημαντικά ο ρυθμός αύξησης των νέων παραγγελιών. Σημειώνεται ότι οι οικονομίες βασικών εξαγωγικών προορισμών για τα ελληνικά προϊόντα, όπως η Γερμανία, βρίσκονται σε ύφεση.

νικού ενδιαφέροντος από την εγχώρια αγορά μετά τις ακραίες καιρικές συνθήκες. Αρνητική επίπτωση στις συνολικές νέες πωλήσεις είχε επίσης η περαιτέρω υποχώρηση των νέων παραγγελιών εξαγωγών. Οι δύσκολες συνθήκες ζήτησης σε βασικές αγορές εξαγωγών άρχισαν να επηρεάζουν το ενδιαφέρον για αγαθά του ελληνικού μεταποιητικού τομέα, σύμφωνα με τους ερωτηθέντες. Ως εκ τούτου, οι εταιρείες αύξησαν τα επίπεδα παραγωγής τους με βραδύτερο ρυθμό στο τέλος του τρίτου τριμήνου. Σε ορισμένες περιπτώσεις, παράλληλα με τη λιγότερο σημαντική ζήτηση, οι εταιρείες παρατήρησαν επίσης ότι οι ζημιές που προκάλεσαν οι πλημμύρες είχαν επηρεάσει τις αλυσίδες εφοδιασμού και τις δυνατότητες παραγωγής.

Αν και οι εταιρείες του μεταποιητικού τομέα αύξησαν τον αριθμό των εργαζομένων τους για να υποστηρίξουν την ολοκλήρωση των αδιεκπεραιωμένων εργασιών, τον Σεπτέμβριο ο ρυθμός δημι-

ουργίας θέσεων εργασίας επιβραδύνθηκε στον ασθενέστερο που έχει καταγραφεί από τον Φεβρουάριο. Και πάλι οι ανειλημμένες εργασίες υποχώρησαν με τον ταχύτερο ρυθμό που έχει καταγραφεί σε διάστημα επτά μηνών, λόγω της πιοπότερης αύξησης των νέων παραγγελιών.

Αύξηση, και μάλιστα σημαντική, σημείωσαν οι τιμές των εισροών, πρώτες ύλες, ενέργεια και καύσιμα, η οποία μετακινήθηκε στις τιμές των παραχθέντων προϊόντων, κάτι που επηρεάζει αρνητικά την ανταγωνιστικότητα τους στις διεθνείς αγορές. Αξίζει να σημειωθεί ότι οι τιμές εκροών αυξήθηκαν για πρώτη φορά από τον Απρίλιο. Τέλος, αρνητικά επηρεάστηκε η επιχειρηματική εμπιστοσύνη από τα προβλήματα που προκλήθηκαν στην αλυσίδα εφοδιασμού από τα πρωτοφανή καιρικά φαινόμενα. Έτσι, οι προσδοκίες σχετικά με τις προοπτικές για την παραγωγή το επόμενο έτος υποχώρησαν σε χαμηλό δέκα μηνών.

ΔΗΜΗΤΡΑ ΜΑΝΙΦΑΒΑ

Επισκέφθηκαν την Ελλάδα 16,2 εκατ. τουρίστες το διάστημα Ιανουαρίου - Ιουλίου

Του ΗΛΙΑ Γ. ΜΠΕΛΛΟΥ

Ρεκόρ αφίξεων ξένων επισκεπτών κατά το επτάμηνο της χρονιάς δείχνουν τα στοιχεία της Τραπεζής της Ελλάδας. Παρά το γεγονός ότι η μέση κατά κεφαλήν δαπάνη μειώθηκε σε σχέση με πέρυσι, τα έσοδα σημείωσαν κι αυτά νέο ρεκόρ. Ειδικότερα, την περίοδο Ιανουαρίου - Ιουλίου 2023 οι ταξιδιωτικές εισπράξεις εμφάνισαν αύξηση κατά 20,2% σε σύγκριση με την αντίστοιχη περίοδο του 2022 και διαμορφώθηκαν στα 10,321 δισ. ευρώ, ενώ σε σχέση με το πρώτο επτάμηνο του 2019 (9,116 δισ.) αυξήθηκαν κατά 13,2%. Πρόκειται για αύξηση κατά 1,2 δις. ευρώ ή 13,21% σε σχέση με το αντίστοιχο διάστημα του 2019.

Η άνοδος των τουριστικών εισπράξεων οφείλεται στην αύξηση της εισερχόμενης

Νέο ιστορικό ρεκόρ περιόδου, ενώ σε κορυφαία επίπεδα διαμορφώθηκαν και οι εισπράξεις.

ταξιδιωτικής κίνησης, καθώς η μέση δαπάνη ανά ταξίδι (δεν περιλαμβάνει τις δαπάνες για μετάβαση και διαμονή) μειώθηκε κατά 1,8% στα 621,6 ευρώ. Συγκεκριμένα, την περίοδο Ιανουαρίου - Ιουλίου 2023 η εισερχόμενη ταξιδιωτική κίνηση αυξήθηκε κατά 21,9% και διαμορφώθηκε σε 16,17 εκατ. ταξιδιώτες, έναντι 13,26 εκατ. ταξιδιωτών την αντίστοιχη περίοδο του 2022 και έναντι 15,08 εκατ. την αντίστοιχη περίοδο του 2019. Ηρθαν δηλαδή στην Ελλάδα 1,09 εκατ.

Το επτάμηνο Ιανουαρίου-Ιουλίου, οι ταξιδιωτικές εισπράξεις εμφάνισαν αύξηση κατά 20,2% σε σύγκριση με την περίοδο του 2022 και διαμορφώθηκαν στα 10,321 δισ. ευρώ.

ταξιδιώτες περισσότεροι από το αντίστοιχο διάστημα του 2019. Πολλοί από αυτούς ήταν Αμερικανοί, καθώς η εν λόγω αγορά προέλευσης επισκεπτών αναπτύσσεται τα τελευταία έτη με δυναμικούς ρυθμούς. Ειδικότερα, η ταξιδιωτική κίνηση από τις ΗΠΑ αυξήθηκε σε σχέση με την περίοδο Ιανουαρίου - Ιουλίου πέρυσι κατά 43,5% σε 737.400 ταξιδιώτες. Η ταξιδιωτική κίνηση από τη Γερμανία παρουσίασε αύξηση κατά 11,4% και διαμορφώθηκε σε 2,301 εκατ. ταξιδιώτες, ενώ αυτή από τη Γαλλία αυξήθηκε κατά 12,4% και διαμορφώθηκε σε 1,012 εκατ. Η ταξιδιωτική κίνηση από το Ηνωμένο Βασίλειο αυξήθηκε κατά 3,2% και διαμορφώθηκε σε 2,096 εκατ. ταξιδιώτες.

Επαναλαμβάνεται πως τα στοιχεία αυτά αφορούν το επτάμηνο του έτους και δεν περιλαμβάνουν την περίοδο Αυ-

γούστου - Σεπτεμβρίου, που μαζί με τον Ιούλιο συνθέτουν το τρίμηνο με τις πιο ισχυρές επιδόσεις του ελληνικού τουρισμού παραδοσιακά. Εκτιμάται ότι το τρίτο τρίμηνο, δηλαδή το διάστημα Ιουλίου - Σεπτεμβρίου, η χώρα εισπράττει το 65% των ταξιδιωτικών εσόδων από κατοίκους του εξωτερικού ολόκληρου του έτους. Οσον αφορά τις ταξιδιωτικές εισπράξεις του επταμήνου ανά χώρα προέλευσης, οι εισπράξεις από τη Γερμανία αυξήθηκαν κατά 7% και διαμορφώθηκαν στο 1,716 δις. ευρώ, ενώ οι εισπράξεις από τη Γαλλία αυξήθηκαν κατά 23,9% και διαμορφώθηκαν στα 782 εκατ. Άνοδο κατά 11,9% παρουσίασαν οι εισπράξεις από το Ηνωμένο Βασίλειο και διαμορφώθηκαν στο 1,62 δις., ενώ από τις ΗΠΑ αυξήθηκαν κατά 33,8% στα 737,8 εκατ. ευρώ.

Υπεραπόδοση εσόδων από ΦΠΑ και φόρο εισοδήματος

Πρόσθετα φορολογικά έσοδα 1,576 δισ. ευρώ προβλέπει το προσχέδιο του προϋπολογισμού για το 2024, με τη μεγαλύτερη αύξηση να καταγράφεται στις εισπράξεις από ΦΠΑ (+1,147 δισ. ευρώ) αλλά και στον φόρο εισοδήματος φυσικών προσώπων (+739 εκατ. ευρώ).

Παρά την αύξηση του αφορολόγητου ορίου κατά 1.000 ευρώ στους φορολογούμενους με ένα ή περισσότερα εξαρτώμενα τέκνα, που λογικά θα οδηγούσε στη μείωση των εσόδων από τον φόρο εισοδήματος, η αύξηση των αμοιβών που αναμένεται το 2024 στον ιδιωτικό τομέα και οι αυξήσεις στους δημοσίους υπαλλήλους και στους συνταξιούχους αναμένεται να τυνόσουν τα έσοδα από την εν λόγω πηγή.

Σε ό,τι αφορά τις εισπράξεις από τον ΕΝΦΙΑ, αυτές θα είναι μειωμένες κατά 53 εκατ. ευρώ έναντι του 2023, κυρίως λόγω της έκπτωσης 10% στους ιδιοκτήτες που θα ασφαλίσουν τις κατοικίες τους για φυσικές καταστροφές. Σε ό,τι αφορά τις εισπράξεις από τον ΦΠΑ, εκτιμάται πως θα καταγράψουν αύξηση 1,147 δισ. ευρώ, η οποία θα προέλθει κατά 550 εκατ. ευρώ από την ενίσχυση της ιδιωτικής κατανάλωσης, κατά 350 εκατ. ευρώ από τον τουρισμό και τα υπόλοιπα 247 εκατ. ευρώ από τον πληθωρισμό.

Εντυπωσιακά είναι τα στοιχεία των εσόδων του τρέχοντος έτους. Συγκεκριμένα, υπολογίζεται να καταγράψουν αύξηση της τάξης των 4,57 δισ. ευρώ έναντι του στόκου που είχε τεθεί σε 5,1 δις. ευρώ σε σύγκριση με το προηγούμενο έτος. Η μεγάλη αυτή υπεραπόδοση των εσόδων είναι αποτέλεσμα κυρίως των αυξημένων εισπράξεων του φόρου εισοδήματος.

Τα έσοδα από τα φυσικά πρόσωπα υπολογίζεται να «κλείσουν» το 2023 με αύξηση 953 εκατ. ευρώ, ενώ τα νομικά πρόσωπα θα καταγράψουν υπερέσοδα ύψους 2,02 δισ. ευρώ. Η αύξηση αυτή είναι αποτέλεσμα, αφενός, της καθυστέρησης των οικονομικών που οδήγησε στην αύξηση του τζίρου και των κερδών επιχειρήσεων.

Τα επιπλέον έσοδα που εμφα-

νίσθηκαν από τις επιχειρήσεις είναι και αποτέλεσμα της αύξησης των ηλεκτρονικών συναλλαγών και των μέτρων που έχουν ληφθεί για τον περιορισμό της φοροδιαφυγής. Σύμφωνα με πηγές το κενό ΦΠΑ στη χώρα μας έχει μειωθεί από 23,4% που ήταν το 2019 στο 15% σήμερα, κάτι που έχει οδηγήσει στην αύξηση των εσόδων του ΦΠΑ κατά 2 δις. ευρώ, ενώ ταυτόχρονα εμφανίσθηκαν και επιπλέον 500 εκατ. ευρώ από τον φόρο εισοδήματος.

Όπως σημείωσε το οικονομικό επιτελείο, στόχος είναι έως το 2026 το κενό ΦΠΑ να μειωθεί περαιτέρω στο μέσο επίπεδο των χωρών της Ε.Ε., που σύμφωνα με τις τελευταίες διαθεσιμες μετρήσεις ανέρχεται σε περίπου 9%. Βέβαια, με τις αλλαγές που

Πρόσθετα φορολογικά έσοδα 1,576 δισ. ευρώ προβλέπει το προσχέδιο του προϋπολογισμού για το 2024.

δρομολογούνται ο στόχος αυτός θα πρέπει να επιτευχθεί νωρίτερα και έως το 2026 να μειωθεί ενδεχομένως σε επίπεδα πολύ χαμηλότερα πλησίον του 5%. Σύμφωνα με όσα ανακοίνωσε ο υπουργός Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών Κωστής Χατζηδάκης, για την αποτελεσματικότερη αντιμετώπιση της φοροδιαφυγής θα υλοποιηθούν ποικίλες δράσεις, που περιλαμβάνουν, μεταξύ άλλων:

- Την ολοκλήρωση της διασύνδεσης των ταμειακών μηχανών με τα POS.
- Την καθολική εφαρμογή των ηλεκτρονικών βιβλίων (myData).
- Την επέκταση της υποχρέωσης κατοχής συστήματος ηλεκτρονικών πληρωμών (EFT/POS) στους λοιπούς κλάδους της λιανικής αγοράς.
- Την πληρωμή των προνοιακών επιδομάτων μέσω πιστωτικών καρτών και
- Την υποχρέωση αγοραπωλησίας ακινήτων μόνο με τραπεζικά μέσα πληρωμής και την αύξηση του προτίμιου για αγορές με μετρητά άνω των 500 ευρώ.

ΠΡΟΚΟΠΗΣ ΧΑΤΖΗΝΙΚΟΛΑΟΥ

ΟΙ ΤΟΠΟΙ ΜΑΣ ΕΙΝΑΙ ΠΑΝΤΑ
ΣΤΗΝ ΚΑΡΔΙΑ ΜΑΣ

ΗΡΑΚΛΕΙΟ

ΚΥΡΙΑΚΗ
8/10

Το χθες και το σήμερα
Οι άνθρωποι και οι ιστορίες τους
Η χαρά της ζωής και το πάθος για δημιουργία
Η ΨΥΧΗ ΜΙΑΣ ΠΟΛΗΣ ΣΕ 320 ΣΕΛΙΔΕΣ

Με πτώση 1,96% έκλεισε κάτω
από τις 1.170 μονάδες το Χ.Α.

Σε χαμηλό 5 μινών ο Γ.Δ., στο επίκεντρο των πιέσεων η πλειονότητα των *blue chips*

Της **ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ ΚΟΥΡΤΑΛΗ**

Ανυποκείμετες διαστάσεις παίρνουν οι απειρίες στο Χρηματιστήριο Αθηνών καθώς ο Γενικός Δείκτης υποκρεώθηκε την Τρίτη σε νέο sell-off με τους πωλητές να έχουν γίνει πλέον κυρίαρχοι των συναλλαγών και να έχουν αλλάξει την τάση της αγοράς σε πτωτική, καθώς οι απώλειες άνω του 13% από τα πρόσφατα υψηλά ξεπερνούν τα «όρια» μιας υγιούς διόρθωσης. Το διεθνές κλίμα δεν βοηθάει βέβαια το Χ.Α. να πάρει... «ανδρες», ενώ τι θέσεις των funds που αποχωρούν είναι μετά την αναβρόμηση της Ελλάδας, δεν έχουν καλύψει άλλα funds που επενδύουν σε αγορές χώρων που έχουν επενδυτικά βαρδιά. Επιπλέον, σε αναμονή είναι και η αποσπένδυση των ΤΧΣ από τις συστημικές τράπεζες, κάτι που επίσης «τραβάει» ρευστότητα από την αγορά.

Το επείγοντα των πείσεων βρέθηκε η πλειονότητα των blue chips, κάτι που έστειλε τον Γενικό Δείκτη κάτω από τις 1.170 μονάδες και σε νέο χαμηλό πέντε μηνών. Έτσι, η αγορά συνεχίζει να «αγνοεί» τη ροή θετικών ειδήσεων, όπως τα πολύ καλά αποτελέσματα εξαμηνίων των εισληγμένων που ολοκληρώθηκαν τη Δευτέρα και τα οποία έδειξαν πως οι εταιρείες επιδεικνύουν ανθεκτικότητα στις οικονομικές συνθήκες υψηλού πληθωρισμού, με την κερδοφορία το 2023 να συνεχίζει να είναι σε πολύ υψηλό επίπεδο, αν και ελαφρά μειωμένη σε σχέση με το 2022 – όπου βέβαια υπήρχαν έκτακτα κέρδη σε αρκετές από αυτές. Μάλιστα, όπως εκτιμά η διοίκηση του Χ.Α. η επίδοση-ρεκόρ των 2,4 δισ. ευρώ του 2022 σε χρηματικές διανομές στους μετόχους θα καταρριφθεί το 2023, και το συνολικό ποσό στο τέλος του έτους θα πλησιάζει ή και θα ξεπεράσει τα 3 δισ. ευρώ. Στα στατιστικά της συνεδριάσεως, ο Γενικός Δείκτης έκλεισε με πτώση 1,96% στις 1.168,45 μονάδες, ενώ ο τζίρος ανήλθε στα 82,4 εκτ. ευρώ.

Ο δείκτης υψηλής κεφαλαιοποίησης έκλεισε με απώλειες 1,98%, ενώ ο τραπεζικός δείκτης υποχώρησε κατά 1,87%.

Οι απώλειες άνω του 13% από τα πρόσφατα υψηλά ξεπερνούν τα «όρια» μιας υγιούς διόρθωσης.

έκλεισε με απώλειες 1,98% στις 2.825,31 μονάδες, στο -1,29% έκλεισε ο δείκτης της μεσαίας κεφαλαιοποίησης, στις 1.937,52 μονάδες, ενώ ο τραπεζικός δείκτης υποχώρησε κατά 1,87% στις 881,73 μονάδες.

Στο σύνολο των blue chips, πτώση 4,44% κατέγραψε η Τράπεζα Πειραιώς, με απώλειες άνω του 3% έκλεισαν Εθνική Τράπεζα, HELLENiQ ENERGY, ΤΕΡΝΑ Ενεργειακή και ΕΛΒΑΛΧαλκός, ενώ άνω

του 2% επί της πώσης σε ΔΕΗ, ΕΑΔ, Αττική, Motor Oil, Jumbo, Mytilineos, Titan και Autohellas. Με κέρδη έλκυσαν μόνο δύο τίτλοι, οι Aegean (+0,77%) και Alpha Bank (+0,28%). Οι αγορές κινούνται σε σκηνικό χαμηλής ορατότητας, με τους αγοραστές να τηρούν στάση αναμονής, όπως σημειώνει ο Δημήτρης Τζάνας, σύμβουλος επενδύσεων των Κύκλος Α-ΧΕΠΙΕ. Ανάλογη είναι η συμπεριφορά και του ελληνικού Χρηματιστηρίου, που ολοκλήρωσε 5 συνεχόμενες πρωτικές εβδομάδες εντός του Σεπτεμβρίου και είναι πιθανό να «ει» και μία ακόμη, προσέθετε. Είναι φανερό ότι παρά την αισιόλητ σύριγκο των συναλλαγών, η διάθεση αποπεινύσους είναι κυρίαρχη, καθώς οι επενδυτές που συνέβαλαν το προηγούμενο διάστημα, ώστε το ελληνικό Χρηματιστήριο να καταστήσεται

στην 1η θέση παγκοσμίως από πλευράς αποδόσεων, ακόμη και στο 9ο μνημό, προβαίνουν σε επαναλαμβανόμενες πωλήσεις με στόχο να «κλειδώσουν» τα κέρδη τους, με τον Γενικό Δείκτη έτσι να αναμετράται ήδη με τις 1.170 μονάδες, που η τεχνική ανάλυση προσδιορίζει ως κρίσιμο σημείο στήριξης.

Τελικά, ίσως είναι η έλλειψη ενός ι-σχυρού καταλύτη αυτό που θα μπορούσε να διαφοροποιήσει τη συμπεριφορά του Χ.Α., καθώς ακόμη και η κατά 5,1 φορές υπερκάλυψη της δημόσιας προσφοράς της Optima bank προσηρπώθηκε, ενώ οι χειρισμοί για αποενδυνάυνση των ποσιστών των τραπεζών από το ΤΧΣ είναι πιθανό να έχουν συμβάλει στη στάση αναμονής των διεθνών κεφαλαίων, που είναι και οι επιδόσεις νέοι επενδυτές, κατ'αρχήν ο κ. Τζάνας.

ΞΕΝΑ ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΑ

(Πηγή: Reuters)

New York/Νέα Υόρκη				VERIZON COMMS				31,825	0.2047	PERSIMMON				1020.5	-1.832	DT TELEKOM N				19,68	-0.246	Tokyo/Τόκιο				Paris/Παρισι			
Εταιρείες		Πριν από το κλείσιμο	Μετ.%	WALT DISNEY CO		79,57	-2.5713	PEARSON		868.5	1.236	E.ON SE NA		10,59	-0.305	FRESENIUS MEDI		40,67	-0.13	Εταιρείες		Χθες	(Σε γιέν)	Εταιρείες		Χθες	(Σε ευρώ)		
ALCOA CORP		27,455	-4.8024	WELLS FARGO &		38,595	-2.5625	RELX		2759	0.145	FRESENIUS SE		28,26	-0.14	ASAH GROUP HL		5454	-1.94	ΑΙΟΝΟΜΟΤ		5678	-0.72	ACCOR		30,90	-2.57		
3M COMPANY		88,39	-2.0284	WALMART INC		159,39	-0.4435	RIO TINTO		5031	-1.66	FRESENIUS SE		28,26	-0.14	ASTELLAS PHARM		2030	-1.25	ALFA ROMEO		5678	-0.72	ALSTOM		21,69	-2.47		
ALTRIA GROUP		40,975	-1.455	London/Λονδίνο				ROLLS-ROYCE HL		212,2	-2.078	HEIDELBERG MAT		72	-0.42	BRIDGESTONE CO		5767	-2.12	AXA		5767	-2.12	AVP		27,31	-1.17		
AMAZON COM		124,695	-3.6807	Εταιρείες		Χθες	(Σε νέες)	SAINSBURY(U)		249,2	0.242	INFINEON TECH		68,32	0.74	CASIO COMPUTER		12375	-1.43	BNP PARIBAS		58,80	-1.47	CREDIT AGRICOL		11,39	-1.72		
AMER EXPRESS C		144,7	-3.1978	ANGLO AMERICAN		2163,5	-3.532	SCHROEDERS		395,7	-0.901	K+S AG NA		16,165	-0.19	CITIZEN WATCH		895	-3.35	CARREFOUR		16,01	-0.71	CREDIT GUICHAR		12,30	-8.87		
AMER INTL GROU		58,61	-2.398	A.B.FOOD		2029	-1.458	SAGE GRP.		972,2	-0.735	MUNICH. RUECK		367,6	-0.8	DAIWA SEC GROUT		84,59	-1.23	CASINO AGICOL		11,29	-1.72	DANONE		51,89	0.47		
AMGEN		261,37	-1.855	ADMIRAL GRP		2314	0.301	ST.JAMES'S PLA		796,4	-1.927	VOLKSWAGEN VZ		27,01	-1.9	HINO MOTORS		541,5	-5.69	L'OREAL		391,85	-0.47	L.V.M.H.		70,530	-1.37		
APPLE INC		171,9511	-1.0353	ASHTADE GRP		4852	-1.766	SMITHS GRP		1620,5	1.062	VONOVIA SE		120,8	-0.74	HONDA MOTOR		1645	-2.58	L'GARDERE		18,92	0.02	MICHELIN		28,59	-1.57		
BANK OF AMERIC		26,02	-2.5468	ANTOFAGASTA		1365,5	-3.216	SMITHS&NPEW		982,2	-1.704	WUENH. RUECK		327,3	-1.31	KAWASAKI HWY I		3452	-4.19	PERNO RICARD		158,90	1.71	KERNING		421,65	-1.77		
BAXTER INTL IN		36,74	-1.6332	AVIVA		376,5	-1.55E	SEVERN TRENT		2286	-3.278	RWE AG		36,73	-0.8	MITSUBISHI ELE		2371	-2.57	PUBLICIS GROUP		70,04	-0.58	RENAULT		35,95	-5.87		
BOEING CO		188,99	0.6176	ASTRAZENECA		10914	-0.384	TESCO		260,3	-0.84	THYSSENKRUPP A		6,858	-0.334	MITSUBISHI CORP		6920	-2.89	SOCIETE GENERA		22,43	-1.87	SODEXO		92,88	-1.57		
BRISTOL MYERS		57,395	-0.7865	BABCOC INTL		397,4	-2.314	TUI AG		431,2	-4.284	VOLKSWAGEN VZ		27,01	-1.9	NISSU CORP		5454	-2.41	SAINT-GOBAIN		54,12	-1.07	SANOFI		101,56	-0.27		
CAMPELL SOUP		39,68	0.4557	BAE SYS.		1015,5	0.595	TAYLOR WMPEY		114,42316	-1.514	VONOVIA SE		120,8	-0.74	NISSU CORP		5454	-2.41	SCHNEIDER ELEC		154,66	-0.92	THALES		13,10	-0.57		
CATERPILLAR IN		268,2	-1.2955	BARCLAYS		154,52	-0.988	UNILEVER		4051,5	0.721	WOLTERS KLUWER		114,75	-0.09	NIPPON PAPER I		1281	-0.96	VELIA ENVIRON		26,16	-1.17						
THE CIGNA GP O		285,315	-0.7738	BRAMER.TOB.		2513,5282	-0.948	UTD. UTILITIES		918,6	-3.955	ASML HOLDING		547,1	-1.67	NIPPON PAPER I		1281	-0.96										
CHEVRON		166,47	-0.042	BARRATT DEVEL.		420,32468	-2.196	VODAFONE GRP		75,94	-1.12	GALAPAGOS		32,45	-1.46	NIPPON PAPER I		1281	-0.96										
CISCO SYSTEMS		53,48	-0.963	BERKELEY GHIL		3978	-0.75	WPP		716,6	0.93	HEINEKEN		82,18	-0.1	NIPPON PAPER I		1281	-0.96										
TITGROUP		39,7525	-1.8457	BRILAND		306,4	-1.194	WHITBREAD		3434,7263	-1.471	ING GROEP		12,354	-0.99	NIPPON PAPER I		1281	-0.96										
CERVERCIAS		11,87	-2.5452	BUNZL		2927	0.654					KPN CON		3,091	-0.83	NIPPON PAPER I		1281	-0.96										
COCA-COLA CO		54,98	-0.9012	BP		515,8	-0.636					NIN GROUP		30,93	0.32	NIPPON PAPER I		1281	-0.96										
COLGATE PALMOL		70,65	-0.1555	BURBERRY GRP		1826,5	-3.565					IMCD		116,85	-1.14	NIPPON PAPER I		1281	-0.96										
DANAOS CORP		65,35	-0.8496	BT GROUP		113	-2.234					RANDSTAD		51,88	0.19	NIPPON PAPER I		1281	-0.96										
DIANA SHIPPING		3,4001	-2.8543	COCACOLA HBC A		2168	-1.276					RELX		31,85	0.09	NIPPON PAPER I		1281	-0.96										
DOW INC		51,035	-0.5166	CARNAVIL		9376	-5.944					VOPAK		30,87	-1.75	NIPPON PAPER I		1281	-0.96										
DUPONT DE NMOU		73,51	-0.2592	CENTRICA		149,85	0.469					WOLTERS KLUWER		114,75	-0.09	NIPPON PAPER I		1281	-0.96										
GLBL X EM MR E		23,35	-1.3101	COMPASS GROUP		1991,5	-0.501					SECOM		10070	-0.7	NIPPON PAPER I		1281	-0.96										
ENTERGY CP		90,12	1.4065	CAPITA GROUP		16,6	-1.492					SEVEN & I HLDG		5712	-1.09	NIPPON PAPER I		1281	-0.96										
EXXON MOBIL		115,6	-0.0259	CRH		4411	-1.632					SHARP CORP		9003,8	-4.76	NIPPON PAPER I		1281	-0.96										
FEDEX CORP		260,01	-1.9237	DCC		4522,0563	-0.244					SHIMIZU CORP		1033,5	-2.57	NIPPON PAPER I		1281	-0.96										
FORD MOTOR CO		12,0441	-2.16	DIAGEO		30,3	0.249					SHISEIDO		5162	-1.17	NIPPON PAPER I		1281	-0.96										
INTL BUS MACHI		140,52	-0.1989	DIRECT LINE		165,3	-2.169					SONY GROUP CORP		12260	0.45	NIPPON PAPER I		1281	-0.96										
GENERAL DYN		221,24	-0.7581	EXPERIAN		2686	0.337					SUZUKI		1145	-2.97	NIPPON PAPER I		1281	-0.96										
GENERAL ELEC C		107,655	-1.0433	EASVJET		4221	-2.591					TAISEI CORP		5036	-2.72	NIPPON PAPER I		1281	-0.96										
GOLDM SACHS GR		306,78	-3.6797	FRESNILLO		536,8	0.336					TOBU RAILWAY		3678	-2.28	NIPPON PAPER I		1281	-0.96										
HALLIBURTON CO		39,725	-0.1132	GLENCORE		452,55	-2.296					TOKIO MARINE H		3306	-2.54	NIPPON PAPER I		1281	-0.96										
HARTFORD FINL		69,71	-1.5813	GSK		1485	0.081					TORAY INDUSTRI		743,5	-2.94	NIPPON PAPER I		1281	-0.96										
HP INC		26,235	2.201	HUKMA		2052	-0.436					TREND MICRO		5576	-2.19	NIPPON PAPER I		1281	-0.96										
HOME DEPOT INC		291,3825	-2.8174	HAMMERSON		24,18	-2.344					TRENDS INC LTD		2442	-3.48	NIPPON PAPER I		1281	-0.96										
INTEL CORP		35,6925	0.6557	HARGREAVES LAN		753,6	-0.687					TOYOTA MOTOR C		2605	-3.05	NIPPON PAPER I		1281	-0.96										
JOHNSON JOHNS		154,65	-0.3223	HSBC HLDGS.UK		645,6	0.844					YAMAHA CORP		4002	-2.08	NIPPON PAPER I		1281	-0.96										
JP MORGAN CHASE		142,845	-0.6434	INTL CONSOL AI		145,65	-2.261									NIPPON PAPER I		1281	-0.96										
LAZARD		29,335	-2.9927	INTERCON. HOTE		6075	-1.787									NIPPON PAPER I		1281	-0.96										
MCDONALD'S COR		254,05	-1.4355	3I GRP		2011	-1.015									NIPPON PAPER I		1281	-0.96										
MERCK & CO		101,46	-1.0629	IMB BRANDS		1626,7783	-0.642									NIPPON PAPER I		1281	-0.96										
MICROSOFT CP		312,62	-2.8527	INTERTEK GROUP		4121	0.979									NIPPON PAPER I		1281	-0.96										
3M COMPANY		88,39	-2.0284	ITV		6754	-2.238									NIPPON PAPER I		1281	-0.96										
MORGAN STANLEY		78,23	-2.7111	JOHNSON MATTHE		1567	-1.605									NIPPON PAPER I		1281	-0.96										
NIKE INC CL B		94,8	0.2538	KINGFISHER		213,6	-1.247									NIPPON PAPER I		1281	-0.96										
NORFOLK SOUTHE		191,96	0.2402	LAND SECS.		572,8	-1.475									NIPPON PAPER I		1281	-0.96										
PFIZER INC		33,89	-0.1473	LEGAL&GEN.		213,8	-1.298									NIPPON PAPER I		1281	-0.96										
PROCTER & GAMB		145,76	0.3926	LLOYD'S GRP.		42,9957	-1.052									NIPPON PAPER I		1281	-0.96										
ROCKWELL AUTOM		283,75	-0.0704	MARKS & SP.		356418	-2.1									NIPPON PAPER I		1281	-0.96										
SCHLUMBERGER L		57,95	0.0173	MONDI		1334,5	-1.987									NIPPON PAPER I		1281	-0.96										
SOUTHERN		63,685	1.0548	NATIONAL GRID		935,1282	-1.874									NIPPON PAPER I		1281	-0.96										
STEALTHGAS		4,9	-3.7328	NEXT		7152	-2.276									NIPPON PAPER I		1281	-0.96										
TSAKOS ENERGY		19,93	-2.256	PRUDENTIAL		856,6	-0.093									NIPPON PAPER I		1281	-0.96										
UNISYS CORP		3,43	-4.4568													NIPPON PAPER I		1281	-0.96										
UNITEDHEALTH G		510,57	-0.7773													NIPPON PAPER I		1281	-0.96										
US BANCORP		31,355	-2.4424													NIPPON PAPER I		1281	-0.96										

ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑ

ΤΙΜΕΣ ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑΤΟΣ			
ΣΕ ΟΡΟΥΣ ΕΥΡΩ		ΤΙΜΕΣ SPOT	
ΔΟΛΑΡΙΟ ΗΠΑ	1,0469	ΡΕΑΛ ΒΡΑΖΙΛΙΑΣ	5,3370
ΓΙΕΝ ΙΑΠΩΝΙΑΣ	157,01	ΔΟΛΑΡΙΟ ΚΑΝΑΔΑ	1,4365
ΛΕΒ ΒΟΥΛΓΑΡΙΑΣ	1,9558	ΓΟΥΑΝ ΚΙΝΑΣ	7,6439
ΚΟΡΩΝΑ ΤΣΕΧΙΑΣ	24,494	ΔΟΛΑΡΙΟ ΧΟΝΓΚ ΚΟΝΓΚ	8,1992
ΚΟΡΩΝΑ ΔΑΝΙΑΣ	7,4584	ΡΟΥΠΙΑ ΙΝΔΟΝΗΣΙΑΣ	16.336,51
ΛΙΡΑ ΣΤΕΡΛΙΝΑ	0,86775	ΣΕΚΕΛ ΙΣΡΑΗΛ	4,0289
ΦΙΟΡΙΝΙ ΟΥΓΓΑΡΙΑΣ	386,73	ΡΟΥΠΙΑ ΙΝΔΙΑΣ	87,1175
ΖΛΟΤΙ ΠΟΛΩΝΙΑΣ	4,6230	ΓΟΥΟΝ ΝΟΤΙΑΣ ΚΟΡΕΑΣ	1.425,31
ΛΕΪ ΡΟΥΜΑΝΙΑΣ	4,9753	ΠΕΣΟ ΜΕΞΙΚΟ	18,6025
ΚΟΡΩΝΑ ΣΟΥΗΔΙΑΣ	11,6375	ΡΙΝΓΚΙΤ ΜΑΛΔΙΣΙΑΣ	4,9450
ΦΡΑΓΚΟ ΕΛΒΕΤΙΑΣ	0,9660	ΔΟΛΑΡΙΟ Ν. ΖΗΛΑΝΔΙΑΣ	1,7750
ΚΟΡΩΝΑ ΙΣΠΑΝΙΑΣ	145,90	ΠΕΣΟ ΦΙΛΙΠΠΙΝΩΝ	59,453
ΚΟΡΩΝΑ ΝΟΡΒΗΓΙΑΣ	11,4258	ΔΟΛΑΡΙΟ ΣΙΓΚΑΠΟΥΡΗΣ	1,4393
ΛΙΡΑ ΤΟΥΡΚΙΑΣ	28,7892	ΜΠΑΧΤ ΤΑΪΛΑΝΔΗΣ	38,798
ΔΟΛΑΡΙΟ ΑΥΣΤΡΑΛΙΑΣ	1,6612	ΡΑΝΤ ΝΟΤΙΑΣ ΑΦΡΙΚΗΣ	20,2403

ΡΟΥΒΛΙ ΡΩΣΙΑΣ: Λόγω της τρέχουσας συναλλακτικής δραστηριότητας στην αγορά EUR/RUB, η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα δεν είναι σε θέση να καθορίσει μία τιμή αναφοράς αντιπροσωπευτική των επικρατούντων συνθηκών της αγοράς. Ως εκ τούτου, η ΕΚΤ αποφάσισε να αναστείλει τη δημοσίευση τιμής αναφοράς του ευρώ για το ρωσικό ρούβλι μέχρι νευτέρως.

ΙΣΟΤΙΜΙΕΣ ΓΙΑ ΤΟΝ ΦΠΑ	
ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ 2023	
ΔΟΛΑΡΙΟ ΗΠΑ	1,0702
ΛΙΡΑ ΑΓΓΛΙΑΣ-ΣΚΩΤΙΑΣ-Β. ΙΡΛΑΝΔΙΑΣ	0,8653
ΚΟΡΩΝΑ ΔΑΝΙΑΣ	7,4528
ΚΟΡΩΝΑ ΣΟΥΗΔΙΑΣ	11,8803

ΧΡΥΣΗ ΛΙΡΑ		
ΤΙΜΗ ΑΓΟΡΑΣ ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ (ΕΥΡΩ)		
	ΑΓΟΡΑ	ΠΩΛΗΣΗ
ΠΑΛΑΙΑΣ ΚΟΠΗΣ	395,27	476,37
ΕΛΙΣΑΒΕΤ 1973 & ΠΡΟΓΕΝΕΣΤΕΡΑ	395,27	476,37
ΕΛΙΣΑΒΕΤ 1974 & ΜΕΤΑΓΕΝΕΣΤΕΡΑ	395,27	472,08

ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΟ ΑΘΗΝΩΝ

ΔΕΙΚΤΕΣ ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΟΥ				
	Κλείσιμο	Προηγ.	Διαφορά Μετ.	
ΓΕΝΙΚΟΣ ΔΕΙΚΤΗΣ ΤΙΜΩΝ ΧΑ	1.168,45	1.191,77	-23,32	-1,96%
FTSE/Χ.Α. LARGE CAP	2.825,31	2.882,30	-56,99	-1,98%
ΔΕΙΚΤΗΣ ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΗΣ ΑΓΟΡΑΣ Χ.Α.	7.967,04	8.055,89	-88,85	-1,10%
FTSE/Χ.Α.ΥΨΗΛΗΣ ΜΕΡΙΣΜΑΤΙΚΗΣ ΑΠΟΔΟΣΗΣ	3.562,28	3.633,19	-70,91	-1,95%
ATHEX SELECT PLUS	4.073,79	4.137,53	-63,74	-1,54%
ATHEX SELECT	5.926,05	5.971,88	-45,83	-0,77%
FTSE/ΧΑ MID & SMALL CAP ΘΕΜΕΛΙΩΔΩΝ ΜΕΓΕΘΩΝ	5.220,47	5.305,14	-84,67	-1,60%
FTSE/Χ.Α. MID CAP	1.937,52	1.962,85	-25,33	-1,29%
FTSE/ΧΑ ΔΕΘΝΟΥΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΠΟΙΗΣΗΣ PLUS	3.584,87	3.653,23	-68,36	-1,87%
FTSE/Χ.Α. ΔΕΙΚΤΗΣ ΑΓΟΡΑΣ	675,04	688,26	-13,22	-1,92%
ΔΕΙΚΤΗΣ ΣΥΝΟΛΙΚΗΣ ΑΠΟΔΟΣΗΣ ΓΕΝΙΚΟΥ ΔΕΙΚΤΗ Χ.Α.	2.112,35	2.154,51	-42,16	-1,96%
FTSE/Χ.Α. ΤΡΑΠΕΖΕΣ	881,73	898,56	-16,83	-1,87%
FTSE/Χ.Α. ΑΚΙΝΗΤΗΣ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΣ	4.050,53	4.116,30	-65,77	-1,60%
FTSE/Χ.Α. ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ	1.119,24	1.158,77	-39,53	-3,41%
FTSE/Χ.Α. ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΑ ΠΡΟΪΟΝΤΑ & ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ	7.445,26	7.612,35	-167,09	-2,19%
FTSE/Χ.Α. ΕΜΠΟΡΙΟ	1.146,52	1.177,17	-30,65	-2,60%
FTSE/Χ.Α. ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΙΚΑ ΠΡΟΪΟΝΤΑ & ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ	14.013,94	14.405,93	-391,99	-2,72%
FTSE/Χ.Α. ΤΡΟΦΙΜΑ & ΠΟΤΑ	9.458,62	9.614,96	-156,34	-1,63%
FTSE/Χ.Α. ΠΡΩΤΕΣ ΥΛΕΣ	7.639,03	7.779,85	-140,82	-1,81%
FTSE/Χ.Α. ΚΑΤΑΣΚΕΥΕΣ & ΥΛΙΚΑ	4.268,85	4.332,25	-63,40	-1,46%
FTSE/Χ.Α. ΕΝΕΡΓΕΙΑ	5.204,90	5.350,61	-145,71	-2,72%
FTSE/Χ.Α. ΤΑΞΙΔΙΑ & ΑΝΑΨΥΧΗ	2.784,94	2.806,42	-21,48	-0,77%
FTSE/Χ.Α. ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑ	2.723,62	2.764,28	-40,66	-1,47%
FTSE/Χ.Α. ΘΗΛΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΕΣ	3.780,45	3.842,15	-61,70	-1,61%
FTSE/Χ.Α. ΥΓΕΙΑ	433,01	438,83	-5,82	-1,33%
FTSE/Χ.Α. ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΚΟΙΝΗΣ ΩΦΕΛΕΙΑΣ	4.957,34	5.094,78	-137,44	-2,70%

ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΑΞΙΑΣ ΣΥΝΑΛΛΑΓΩΝ	
ΤΡΑΠΕΖΕΣ	34.682.013,99
ΔΙΑΦΟΡΟΠΟΙΗΜΕΝΕΣ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΕΣ	10.573.569,06
ΤΥΧΕΡΑ ΠΑΙΧΝΙΔΙΑ	5.438.578,29
ΣΥΜΒΑΤΙΚΟΣ ΗΛΕΚΤΡΙΣΜΟΣ	5.234.963,27
ΔΙΑΦΟΡΟΠΟΙΗΜΕΝΟ ΕΜΠΟΡΙΟ	4.926.450,58
ΣΤΑΘΕΡΗ ΘΛΕΦΩΝΙΑ	4.308.281,38
ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΟΣ ΗΛΕΚΤΡΙΣΜΟΣ	4.136.560,74
ΚΑΤΑΣΚΕΥΕΣ	2.533.441,67
ΔΥΛΙΣΤΗΡΙΑ	1.888.930,80
ΑΕΡΟΠΟΡΙΚΕΣ ΕΤΑΙΡΕΙΕΣ	1.166.825,40
ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΩΝ ΥΠΟΛΟΓΙΣΤΩΝ	816.302,64
ΣΥΜΜΕΤΟΧΕΣ & ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΑΚΙΝΗΤΗΣ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΣ	711.082,66
ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ	694.578,22
ΑΝΑΨΥΚΤΙΚΑ	648.297,68
ΔΥΛΙΣΤΗΡΙΑ & ΕΜΠΟΡΙΑ ΠΕΤΡΕΛΑΙΟΕΙΔΩΝ	505.517,41
ΤΣΙΜΕΝΤΑ	495.850,80
ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΚΕΦΑΛΑΙΩΝ & ΘΕΜΑΤΟΦΥΛΑΚΕΣ	439.724,18
ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΜΕΤΑΦΟΡΩΝ	365.282,60
ΥΔΡΕΥΣΗ	327.632,64
ΤΑΞΙΔΙΑ & ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ	305.678,73
ΜΗ ΣΙΔΗΡΟΥΧΑ ΜΕΤΑΛΛΑ	290.891,54
ΕΙΔΗ ΠΡΟΣΩΠΙΚΗΣ ΦΡΟΝΤΙΔΑΣ	197.448,14
ΔΙΑΡΚΗ ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΙΚΑ ΑΓΑΘΑ	146.925,61
ΤΡΟΦΙΜΑ	144.656,32
ΑΛΟΥΜΙΝΙΟ	137.890,88
ΟΙΚΟΔΟΜΙΚΑ ΥΛΙΚΑ & ΕΞΑΡΤΗΜΑΤΑ	121.452,19
ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ ΔΙΑΠΡΑΓΜΑΤΕΥΣΙΜΩΝ ΑΜΟΙΒ. ΚΕΦΑΛΑΙΩΝ	117.312,00

ΜΕΓΑΛΥΤΕΡΕΣ ΜΕΤΑΒΟΛΕΣ					
ΑΝΟΔΟΣ	Κλείσιμο	Μετ.	ΠΤΩΣΗ	Κλείσιμο	Μετ.
ΕΚΤΕΡ (ΚΟ)	2,760	26,61%	ΜΟΤΟΔΥΝΑΜΙΚΗ (ΚΟ)	2,730	-9,00%
ΑΛΟΥΜΥΛΑ (ΚΟ)	2,470	7,39%	ΡΕΒΟΪΑ (ΚΟ)	1,770	-4,84%
ΙΚΤΙΝΟΣ ΕΛΛΑΣ (ΚΟ)	0,478	4,82%	ΠΕΙΡΑΙΩΣ FINANCIAL HOLD. (ΚΟ)	2,580	-4,44%
ΚΛΟΥΚΙΝΑΣ - ΛΑΠΠΑΣ (ΚΟ)	1,070	1,90%	CRPI (ΚΟ)	0,566	-4,07%
A.S. COMPANY (ΚΟ)	2,300	1,77%	LOULIS FOOD INGREDIENTS (ΚΟ)	2,700	-3,91%
ΕΛΑΣΤΡΟΝ (ΚΟ)	2,360	1,29%	ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ (ΚΟ)	5,020	-3,76%
ΙΝΤΕΡΓΟΥΝΤ - ΞΥΛΕΜΠΟΡΙΑ (ΚΟ)	0,302	1,00%	ΤΕΡΝΑ ΕΝΕΡΓΕΙΑΚΗ (ΚΟ)	14,180	-3,73%
ΑΕΡΟΠΟΡΙΑ ΑΙΓΑΙΟΥ (ΚΟ)	10,440	0,77%	ΕΛΒΑΛΧΑΛΚΟΡ (ΚΟ)	1,720	-3,70%
ΤΕΧΝΙΚΗ ΟΛΥΜΠΙΑΚΗ (ΚΟ)	2,410	0,42%	ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΑ (ΚΟ)	4,530	-3,41%
INTRACOM HOLDINGS (ΚΟ)	1,956	0,41%	HELLENIQ ENERGY Holdings (ΚΟ)	7,120	-3,39%

ΜΕΓΑΛΥΤΕΡΕΣ ΣΥΝΑΛΛΑΓΕΣ			
ΑΞΙΑ		ΕΜΠΟΡΕΥΣΙΜΟΤΗΤΑ	
ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ (ΚΟ)	16.553.383,84	ΕΚΤΕΡ (ΚΟ)	2,40%
ΜΥΤΙΛΗΝΑΙΟΣ (ΚΟ)	8.350.586,30	SUNRISEMEZZ PLC (ΚΟ)	0,59%
ΠΕΙΡΑΙΩΣ FINANCIAL HOLDINGS (ΚΟ)	7.345.602,15	QUALITY & RELIABILITY (ΚΟ)	0,48%
ΑΛΦΗΑ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΚΑΙ ΣΥΜ. (ΚΟ)	7.046.579,51	ΑΛΦΗΑ ETF FTSE ATHEX LARGE CAP	0,44%
ΟΠΑΠ (ΚΟ)	5.200.547,56	ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ (ΚΟ)	0,36%
JUMBO (ΚΟ)	4.926.450,58	ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΑ-Χ.Α. (ΚΟ)	0,25%
ΔΕΗ (ΚΟ)	4.679.743,98	ΤΕΡΝΑ ΕΝΕΡΓΕΙΑΚΗ (ΚΟ)	0,24%
ΟΤΕ (ΚΟ)	4.308.281,38	ΑΛΦΗΑ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΚΑΙ ΣΥΜΜΕΤΟΧΩΝ (ΚΟ)	0,24%
ΤΕΡΝΑ ΕΝΕΡΓΕΙΑΚΗ (ΚΟ)	4.136.560,74	ΠΕΙΡΑΙΩΣ FINANCIAL HOLDINGS (ΚΟ)	0,22%
EUROBANK HOLDINGS (ΚΟ)	3.698.568,27	CPI (ΚΟ)	0,20%

ΠΑΡΑΓΩΓΑ - ΗΜΕΡΗΣΙΟ ΔΕΛΤΙΟ ΣΥΝΑΛΛΑΓΩΝ

ΑΝΑΛΥΤΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΣΥΝΑΛΛΑΓΩΝ ΑΓΟΡΑΣ ΠΑΡΑΓΩΓΩΝ

	ΑΡΙΘΜΟΣ ΠΡΑΞΕΩΝ	ΟΓΚΟΣ ΣΥΝΑΛΛΑΓΩΝ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΑΝΟΙΚΤΩΝ ΣΥΜΒΟΛΑΙΩΝ
Σ.Μ.Ε. σε Δείκτες	333	1.983	3.959
FTSE/Χ.Α. Τρόπεζες	1	20	1.338
FTSE/Χ.Α. Large Cap	332	1.963	2.516
MSCI GREECE REBASED	0	0	105
Σ.Μ.Ε. σε Μετοχές	2.153	34.723	393.017
ΑΔΜΗΕ ΣΥΜΜΕΤΟΧΩΝ Α.Ε. (ΚΟ)	36	402	19.059
ΑΕΡΟΠΟΡΙΑ ΑΙΓΑΙΟΥ (ΚΟ)	52	171	4.897
ΑΛΦΗΑ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΣΥΜΜ (ΚΟ)	378	14.507	159.318
AUTOHELLAS (ΚΟ)	1	1	96
ΑΒΑΞ Α.Ε. (ΚΟ)	2	3	1.199
COCA-COLA HBC AG (ΚΟ)	2	3	552
CENERGY HOLDINGS (ΚΑ)	29	176	5.222
ΕΛΛΑΚΤΩΡ (ΚΟ)	7	37	505
ΕΛΒΑΛΧΑΛΚΟΡ (ΚΟ)	19	81	1.590
EUROBANK HOLDINGS (ΚΟ)	159	6.324	34.456
ΕΥΔΑΠ (ΚΟ)	6	18	2.303
FOURLIS ΣΥΜΜΕΤΟΧΩΝ (ΚΟ)	8	36	538
ΓΕΚ ΤΕΡΝΑ (ΚΟ)	16	53	6.134
ΕΛΛΗΝ. ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΑ-Χ.Α. (ΚΟ)	38	217	6.955
HELLENIQ ENERGY (ΚΟ)	10	35	1.499
INTRACOM HOLDINGS (ΚΟ)	24	187	4.597
INTRAKAT (ΚΟ)	30	185	5.554
JUMBO (ΚΟ)	9	25	452
LAMDA DEVELOPMENT(ΚΟ)	20	115	5.246
MIG (ΚΟ)	3	15	52
MOTOR OIL (ΚΟ)	13	35	1.343
ΜΥΤΙΛΗΝΑΙΟΣ (ΚΟ)	176	627	3.132
ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ (ΚΟ)	291	2.924	17.282
ΟΠΑΠ (ΚΟ)	35	213	2.494
ΟΤΕ (ΚΟ)	40	209	7.375
ΟΛΠ (ΚΟ)	5	32	210
ΠΕΙΡΑΙΩΣ FINANCIAL HOLD (ΚΟ)	303	5.848	59.097
ΔΕΗ (ΚΟ)	323	1.816	20.844
QUEST ΣΥΜΜΕΤΟΧΩΝ (ΚΟ)	0	0	84
ΤΕΡΝΑ ΕΝΕΡΓΕΙΑΚΗ (ΚΟ)	73	220	15.224
TITAN CEMENT (ΚΑ)	6	9	648
VIOHALCO SA/NV (ΚΑ)	39	199	5.060
Δικαιώματα σε Δείκτες	40	199	1.467
FTSE/Χ.Α. Large Cap	40	199	1.467
Δικαιώματα σε Μετοχές	6	37	742
ΑΛΦΗΑ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΣΥΜΜ (ΚΟ)	0	0	0
ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ (ΚΟ)	0	0	0
ΟΠΑΠ (ΚΟ)	0	0	141
ΟΤΕ (ΚΟ)	1	5	70
ΠΕΙΡΑΙΩΣ FINANCIAL HOLD (ΚΟ)	0	0	11
ΔΕΗ (ΚΟ)	5	32	520
Συνολική Δραστηριότητα	2.532	36.942	399.185

ΟΙ ΜΕΤΟΧΕΣ ΤΟΥ ΔΕΙΚΤΗ FTSE 25

	Κλείσιμο	Μετ.%
ΒΙΟ (ΒΙΟΧΑΛΚΟ)	5,04	-1,95
CENER (CENERGY HOLDINGS SA)	6,35	-1,85
ΤΙΤΣ (ΤΙΤΑΝ)	16,98	-2,97
ΕΕΕ (COCA COLA HBC)	25,19	-1,64
ΟΤΕ (ΟΤΕ)	13,53	-1,6
ΑΡΑΙΓ (AEGEAN AIRLINES)	10,44	0,77
ΤΕΝΕΡΓ (ΤΕΡΝΑ ΕΝΕΡΓΕΙΑΚΗ)	14,18	-3,73
ΣΑΡ (ΣΑΡΑΝΤΗΣ)	7,32	-1,21
ΕΛΛΑΚΤΩΡ (ΕΛΛΑΚΤΩΡ)	1,992	-2,35
ΓΕΚΤΕΡΝΑ (ΓΕΚ ΤΕΡΝΑ)	13,0	-0,76
ΜΥΤΙΑ (ΜΥΤΙΛΗΝΑΙΟΣ)	32,82	-2,38
ΛΑΜΔΑ (LAMDA DEVELOPMENT)	5,99	-1,8
ΕΛΧΑ (ΕΛΒΑΛΧΑΛΚΟΡ)	1,72	-3,7
ΑΛΦΑ (ALPHA BANK)	1,235	0,28
ΜΠΕΛΑ (JUMBO)	25,06	-2,79
ΕΤΕ (ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ)	5,02	-3,76
ΠΕΙΡ (ΤΡΑΠΕΖΑ ΠΕΙΡΑΙΩΣ)	2,58	-4,44
ΕΥΡΩΒ (EUROBANK)	1,4355	-0,59
ΕΛΠΕ (ΕΛΠΕ)	7,12	-3,39
ΚΟΥΕΣ (QUEST)	5,41	-1,99
ΟΤΟΕΛ (AUTOHELLAS)	12,88	-2,28
ΕΥΔΑΠ (ΕΥΔΑΠ)	5,54	0
ΟΠΑΠ (ΟΠΑΠ)	15,45	-0,96
ΜΟΗ (MOTOR OIL)	23,26	-2,51
ΔΕΗ (ΔΕΗ)	9,0	-2,76

ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΟ ΑΞΙΩΝ ΚΥΠΡΟΥ

Τρίτη 3 Οκτωβρίου 2023

ΚΩΔ.	ΟΝΟΜΑ	ΚΑΤΩΤΑΤΗ	ΑΝΩΤΑΤΗ	ΜΕΣΗ ΣΤΑΘΜ.**	ΔΙΑΦ.*	ΤΙΤΛΟΙ	ΑΓΟΡΑ	ΠΩΛΗΣΗ	ΤΙΜΗ ΚΛΕΙΣ.	% ΜΕΤΑΒ.
ΚΥΡΙΑ ΑΓΟΡΑ										
Χρηματοοικονομικά										
ΕΛΗΤ	HELLENIC BANK PUBLIC COMPANY LTD	2.2400	2.2500	2.2400	-0.3410	"10,777"	2.2300	2.2500	2.2400	0.00
ΤΡΚΗ	Bank of Cyprus Holdings Plc	2.9300	2.9800	2.9641	2.2740	"50,999"	2.9300	2.9500	2.9500	-1.34
ΔΗΕΠ	Demetra Holdings Plc (ΕΜ)	0.6700	0.6700	0.6700	1.6590	70	0.6500	0.6700	0.6700	2.29
ΛΕΠΕ	LCP HOLDINGS AND INVESTMENTS PUBLIC LTD (Σ)						0.0710	0.0860		

Καταναλωτικά Προϊόντα										
ΛΟΥΗ	LOUIS PLC						0.0705	0.0750		

Τεχνολογία										
ΛΟΥΤΖ	LOGICOM PUBLIC LTD	2.8400	2.8400	2.8400	-0.9230	"2,570"	2.8000	2.8400	2.8400	0.00

ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΗ ΑΓΟΡΑ										
Χρηματοοικονομικά										
ΑΤΑΣ	ATLANTIC INSURANCE COMPANY PUBLIC LTD						1.6400	1.7000		
ΚΟΞΑ	ΚΟΞΜΟΣ ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΔΗΜΟΣΙΑ ΑΤΑ						0.0550	0.0000		
ΜΙΝΕ	ΜΙΝΕΡΒΑ ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΔΗΜΟΣΙΑ ΑΤΑ						0.0125	0.0150		
ΑΚΕΠ	ACTIBOND GROWTH FUND PUBLIC COMPANY LTD (Σ)						0.0000	0.0200		
ΓΙΕΠ	"UNIGROWTH INVESTMENTS PUBLIC LTD (ΕΜ, Σ)"						0.0000	0.0000		
ΕΛΛΗ	ELLINAS FINANCE PUBLIC COMPANY LTD						0.0000	0.0000		
ΙΝΕΠ	INTERFUND INVESTMENTS PLC (ΕΜ)	0.0590	0.0600	0.0596	-0.0370	"15,890"	0.0590	0.0660	0.0590	-1.67
ΚΕΑΕ	CPI HOLDINGS PUBLIC LTD (Σ)						0.0030	0.0050		
ΣΛΕΠ	CLR INVESTMENT FUND PUBLIC LTD (Σ)						0.0030	0.0035		
ΦΑΣΤ	UNIFAST FINANCE & INVESTMENTS PUBLIC COMPANY LTD (Σ)						0.0000	0.0000		
ΧΑΕΠ	"HARVEST CAPITAL MANAGEMENT PUBLIC LTD (ΕΜ, Σ)"						0.0000	0.0265		

Καταναλωτικά Προϊόντα										
ΜΑΠΑ	MALLOUPPAS & PAPACOSTAS PUBLIC CO LTD (Σ)						0.2520	0.2900		
ΑΓΡΟ	"ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΑΝΑΠΤΥΞΕΩΣ ΑΓΡΟΥ ""Η ΠΡΟΩΔΩΣ"" ΔΗΜΟΣΙΑ ΑΤΑ "						1.2000	0.0000		
ΚΛΑΡ	CLARIDGE PUBLIC LTD						0.0205	0.0220		
ΚΟΝΣ	CONSTANTINOU BROS HOTELS PUBLIC COMPANY LTD (Σ)						0.0815	0.0895		
ΛΕΠΤ	LEPTOS CALYPSO HOTELS PUBLIC LTD						0.0560	0.0000		
ΛΟΞΕ	LORDOS HOTELS (HOLDINGS) PUBLIC LTD						0.8000	0.8750		
ΣΑΛΑ	SALAMIS TOURS (HOLDINGS) PUBLIC LTD (Σ)	3.8200	3.8400	3.8250	0.5000	"2,000"	3.6800	3.8400	3.8400	0.52
ΤΟΚΙ	TOP KINISIS TRAVEL PUBLIC LTD (Σ)						0.0590	0.0000		

Βιομηχανία										
NTIA	DISPLAY ART PLC (Σ)						0.0000	0.0000		
POAΛ	ROLANDOS ENTERPRISES PUBLIC LTD (Σ)						0.0000	0.0195		
ΑΒΚΑ	ΔΑΣΙΚΕΣ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΕΣ ΚΥΠΡΟΥ ΔΗΜΟΣΙΑ ΑΤΔ	1.0000	1.0000	1.0000	0.0000	"2,700"	1.0000	0.0000	1.0000	0.00
ΚΕΤΣ	THE CYPRUS CEMENT PUBLIC COMPANY LTD						0.6400	0.6500		
ΚΥΒΡ	K. KYTHREOTIS HOLDINGS PUBLIC LTD						0.3600	0.3960		
ΤΣΙΒ	ΤΣΙΜΕΝΤΟΠΟΙΙΑ ΔΑΣΙΚΗΚΟΥ ΔΗΜΟΣΙΑ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΑΤΔ	3.1400	3.1800	3.1431	4.3130	"1,085"	3.1200	3.1800	3.1800	2.58

Η Ευρωλίγκα πλησιάζει στο επίπεδο του NBA

Τζάμπολ με το νέο σύστημα και θεωρητικά πιο ενισχυμένες ομάδες για το κορυφαίο πρωτάθλημα μπάσκετ της Ευρώπης

Του ΧΡΗΣΤΟΥ ΚΟΝΤΟΥ

Εντονο ανταγωνισμό, πλούσιο θέαμα και μεγάλες συγκινήσεις υπόσχονται οι 18 ομάδες που θα βρεθούν την Πέμπτη και την Παρασκευή στο τζάμπολ της Ευρωλίγκας, μια διοργάνωση που κάθε χρόνο ολοένα και περισσότερο στο επίπεδο του NBA, δημιουργώντας έναν άλλο ισχυρό μπάσκετικό πόλο στην από εδώ πλευρά του Ατλαντικού. Η φετινή διοργάνωση θα γίνει με ένα νέο σύστημα που έχει εφαρμοστεί με αμφιλεγόμενα αποτελέσματα στο NBA: τα play in μπαίνουν στην Ευρωλίγκα για να προσφέρουν κίνητρα και στόχους σε ομάδες που με το παλιό σύστημα θα ήταν λιγο-

Πρεμιέρα με ελληνικό el clasico ανάμεσα στον ριζικά αλλαγμένο Παναθηναϊκό και στον σταθερά ισχυρό Ολυμπιακό.

πολύ αδιάφορες βαθμολογικά στις τελευταίες κρίσιμες αγωνιστικές.

Με το νέο σύστημα, οι έξι πρώτες ομάδες περνάνε στα πλέι οφ και για τις άλλες δύο θέσεις δημιουργείται ένα μίνι πρωτάθλημα μεταξύ των τεσσάρων ομάδων που τερμάτισαν από την 7η μέχρι τη 10η θέση της βαθμολογίας. Ο 7ος και ο 8ος θα παίξουν μεταξύ τους σε μονό παιχνίδι στην έδρα του 7ου και ο νικητής θα αντιμετωπίσει στα πλέι οφ τον 2ο του κανονικού πρωταθλήματος. Ο πτηνμένος του ζευγαριού 7-8 θα έχει μία ακόμη ευκαιρία καθώς θα αντιμετωπίσει εντός έδρας τον νικητή της μονομαχίας μεταξύ του 9ου και του 10ου.

Οποιος επικρατήσει στο νέο ζευγάρι, θα διασταυρωθεί στα πλέι οφ με τον 1ο της βαθμολογίας.

Το πρόγραμμα στην πρεμιέρα έχει το ελληνικό el clasico, άλλους δύο «εμφύλιους» και πολλά ενδιαφέροντα παιχνίδια: Παναθηναϊκός - Ολυμπιακός, Μπάγερν - Άλμπα, Μπασκόνια - Ρεάλ, Ερυθρός Αστέρας - Βίλερμπάν, Μακάμπι - Παρτιζάν, Βίρτους - Ζαλγκίρις, Μπαρτσελόνα - Εφές, Φενέρμπαχτσε - Αρμάνι και Βαλένθια - Μονακό. Θα είναι ένα πρώτο δείγμα γραφής για όλες τις ομάδες, αρκετές εκ των οποίων έχουν αλλάξει ριζικά, έχουν ενισχυθεί πολύ και τρέφουν μεγάλες φιλοδοξίες. Περισσότερο απ' όλους έχει αλλάξει ο Παναθηναϊκός. Έκανε ένα extreme make over με νέο τεχνικό τιμ υπό την ηγεσία του Αταμάν και 11 νέους παίκτες - σχεδόν όλοι τους από το «πάνω ράφι» της αγοράς. Το μπάτζετ του εκτινάχθηκε από τα 10 στα 18 εκατ. ευρώ, σημαντικά μεγαλύτερο απ' αυτό του Ολυμπιακού, που έμεινε γύρω στα 12,5 εκατ., αλλά πολύ μικρότερο από της Ρεάλ (35 εκατ.), της Μπαρτσελόνα (27 εκατ.), της Αρμάνι (25 εκατ.) και της Μονακό (23 εκατ.). Παρά την απόσταση, οι «πράσινοι» θεωρούνται στοιχηματικά 2ο φαβορί για τον τίτλο, πίσω από τη Ρεάλ!

Οι πιο πικρές μεταγραφικές κινήσεις προήλθαν ξανά από το NBA. Σπουδαία ονόματα όπως αυτά των Κέμπα Γουόκερ, Τζαμπάρι Πάρκερ, Σερζ Ιμπάκα, Χουάντο Ερνανγκόμπεθ, Στέρλινγκ Μπράουν, Φρανκ Καμίνσκι δίνουν λάμψη στην Ευρωλίγκα, αλλά κάποιοι εξ αυτών ήλθαν στην Ευρώπη για να αναγεννηθούν μια καριέρα που άρχισε να ξεφτιρίζει λόγω των τραυματισμών και, παρά το πλούσιο βιογραφικό τους, μοιάζουν περισσότερο με «στοιχήματα»...

Κέμπα Γουόκερ
Μονακό

Τζαμπάρι Πάρκερ
Μπαρτσελόνα

Γουίλι Ερνανγκόμπεθ
Μπαρτσελόνα

Χουάντο Ερνανγκόμπεθ
Παναθηναϊκός

Σερζ Ιμπάκα
Μπάγερν

Φρανκ Καμίνσκι
Παρτιζάν

Ενας πραγματικός All Star

Η δεύτερη ευκαιρία στα 28 του

Το μεγάλο βήμα στην αντίπερα όχθη

Ο «Μπο Κρουζ» στα ελληνικά γήπεδα

Στην Ευρώπη ξανά για χάρη του Λάσο

Επιλογή Ομπράντοβιτς με ρίσκο

Οι Μονεγάσκοι έκαναν το «μπαμ» της χρονιάς! Ο Κέμπα Γουόκερ μας συστήθηκε ως πρωταθλητής στο NCAA με το Κονέκτικατ, έκανε πράγματα και θάματα με τους Χόρνετς από το 2011 έως το 2019 (είναι ο 1ος σκόρερ στην ιστορία τους με 12.009 πόντους), πήγε εξαιρετικά δύο χρονιές στους Σέλτικς (20,4 π. και 19,3 π.) και απλώς συμπληρωτικά στους Νικς (11,6 π.) την επόμενη χρονιά, πριν από την απόλυτη πτώση του στους Μάβερικς πέρυσι, όπου λόγω τραυματισμών έπαιξε μόλις 9 παιχνίδια (8 π.). Με 750 αγώνες στο NBA (οι 697 στην αρχική πεντάδα) και σπουδαία στατιστικά (19,3 π., 5,3 ασίστ, 3,8 ριμπ., σε 33 λεπτά), είναι ένας χαρισματικός ντριμπλέρ και θεαματικός σκόρερ, με «παράσημο» τις τσέσσες σερί παρουσίας του (2017-20) σε All Star Game.

Το Νο 2 στο ντραίφτ του 2014 πήγε στη Βαρκελώνη στη θέση του Μίροτς για να κάνει restart. Υπήρξε συμπαίκτης του Αντετοκούνμπο στους Μπακς αλλά δύο χειρήσεις στους χιστούς δεν του επέτρεψαν να κάνει όλα όσα υποσχόταν το πλούσιο ταλέντο του. Είναι εκτός δράσης από τις 3 Ιανουαρίου του 2022 (!) λόγω προβλημάτων στο γόνατο, ενώ από το 2019 έχει αγωνιστεί σε μόλις 31 επίσημα παιχνίδια, μετρώντας συνολικά 310 αγώνες και 14,1 πόντους στο NBA. Στα 28 του πλέον, ο Τζαμπάρ Πάρκερ πέρασε με επιτυχία τις ιατρικές εξετάσεις και μαζί με ένα διετές συμβόλαιο 2 εκατ. ευρώ ετησίως, η Μπαρτσελόνα του πρόσφερε και μια δεύτερη ευκαιρία στην καριέρα του.

Όταν οι «μπαλουγκράνα» συμφώνησαν μαζί του, περίμεναν πέντε ημέρες έως τις 12 Ιουλίου για να δουν εάν η Ρεάλ Μαδρίτης, που είχε τα δικαιώματα του στην Ισπανία, θα έκανε ισόποση προσφορά για να τον αποκτήσει. Η «Βασίλισσα» είχε άλλη επιλογή για τη θέση και έτσι ο 29χρονος MVP του Ευρωμπάσκετ του 2022 έγινε κάτοικος Βαρκελώνης, έπειτα από μια συμπληρωτική καριέρα επτά χρόνων στο NBA. Εκεί αγωνίστηκε στους Νικς, τους Χόρνετς και τους Πέλικανς, έχοντας 7,3 π., 5,8 ριμπ. και 1,1 ασίστ σε 15 λεπτά συμμετοχής και 344 αγώνες. Οι μεγαλύτερες επιτυχίες του είναι με την Εθνική Ισπανίας, με την οποία έχει κατακτήσει σχεδόν τα πάντα!

Ο μικρότερος αδελφός του Γουίλι της Μπαρτσελόνα αποτελεί επιλογή του Παναθηναϊκού από τα ψηλά ράφια της αγοράς. Ο MVP του τελικού του Ευρωμπάσκετ 2022 έγινε παγκοσμίως γνωστός ως Μπο Κρουζ μετά την πρωταγωνιστική συμμετοχή του στην ταινία «Hustle» (2022) δίπλα στον Ανταμ Σάντλερ, για την οποία θυσιάσε για κάποιο διάστημα την καριέρα του στους Τίμπεργουλφς, με τους οποίους οδηγήθηκε σε ρήξη όταν τον αρνήθηκαν τη συμμετοχή στην Εθνική Ισπανίας. Ήταν Νο 15 στο ντραίφτ του 2016 και έπαιξε στους Ντένβερ Νάγκετς μέχρι τον Φεβρουάριο του 2020, όταν μέσω ανταλλαγής πήγε στη Μινεσότα. Στα επόμενα τρία χρόνια, πρόλαβε να παίξει και σε άλλες τέσσερις ομάδες του NBA (Σέλτικς, Σπερς, Τζαζ, Ράπτορς) πριν επιστρέψει το καλοκαίρι στην Ευρώπη για τον Παναθηναϊκό.

Ο Θηριώδης σέντερ (2,11 μ.) έρχεται στην Ευρώπη και στην Μπάγερν ύστερα από θητεία 14 χρόνων στο NBA και πρωταγωνιστικό ρόλο στις περισσότερες ομάδες του. Με καριέρα σε Θάντερ, Μάτζικ, Ράπτορς, Κλίπερς και Μπακς, ο Σερζ Ιμπάκα πείστηκε από τον Πάμπλο Λάσο να περάσει τον Ατλαντικό, λίγο πριν... χιλιάρει τα παιχνίδια του στο NBA! Μετράει εκεί 919 αγώνες (τους 697 στην πρώτη πεντάδα) με μέσο όρο 12 π., 7,1 ριμπ. και 1,9 μπλοκ. Είναι 34 ετών και η Μπάγερν του πρόσφερε συμβόλαιο για ένα χρόνο. Το 2011, λόγω του lockout, είχε αφήσει για λίγο το NBA προκειμένου να παίξει για δύο μήνες στη Ρεάλ Μαδρίτης, με προπονητή τον Λάσο.

Επιλογή του Ζέλικο Ομπράντοβιτς, ο 30χρονος σέντερ (2,13 μ.) με ριζές από τη Σερβία και την Πολωνία ήλθε στα... πάτρια εδάφη για την Παρτιζάν. Υπήρξε συμπαίκτης του Κέμπα Γουόκερ (2015-19) στους Χόρνετς και έπαιξε μετά τρεις χρονιές στους Σανς, με τους οποίους αντιμετώπισε (ανεπιτυχώς) τους Μπακς στους τελικούς το 2021. Πριν έλθει στην Ευρώπη, είχε ένα σύντομο πέρασμα από τους Χοκς και τους Ρόκετς, σε μια διαδρομή 413 αγώνων στο NBA. Έκανε δύο σοβαρές εγχειρήσεις στο δεξί γόνατο στα τέλη του 2019 και του 2022, μετρώντας πριν από τη δεύτερη επέμβαση 9,4 πόντους και 4,1 ριμπάουντ σε 21 λεπτά. Μετά, ο μέσος όρος του έπεσε σε 2,5 π. και 1,4 ριμπ., σε 7 λεπτά συμμετοχής.

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Τζιμ Μπρόντμπεντ

Χάριετ Γουόλτερ

Μισέλ Ντόκερι

Έμιλι Μόρτιμερ

Μαίλι Χάουλ

Τζο Άλγουιν

Φρέγια Μείβορ

Μάθιου Γκουντ

ΧΟΡΗΓΟΣ

PORSCHE

Ένα κάποιο Τέλος

The Sense of an Ending

SUNDAY NIGHT MOVIE

MOVIES BEST HD

THE HOME OF MOVIES!

ΚΥΡΙΑΚΗ 8 ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ 21:00

THE SENSE OF AN ENDING / ΕΝΑ ΚΑΠΟΙΟ ΤΕΛΟΣ

ΔΡΑΜΑ

Ο συνταξιούχος Τόνι Γουέμπστερ παραλαμβάνει ένα γράμμα που θα διαταράξει την ήρεμη ζωή του και θα τον φέρει σε επαφή με την πρώτη του αγάπη.

Το Κανάλι Διατίθεται:

cablenet

cytavision

MOVIES HD

MESIMVRIA

Θέση: 101

Θέση: 49

www.mesimvria.com

ΔΙΑΣΠΟΡΑ ΕΙΔΗΣΕΩΝ

ΟΡΙΑΝΑ ΠΑΠΑΝΤΩΝΙΟΥ

ΔΕΥΤΕΡΑ-ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ 12:00 - 13:30

ΣΠΟΡ FM 95.0

ΑΥΤΟ ΑΚΟΥΣ!

Το πρωί σχολείο, το βράδυ ραντεβού για ξύλο

Τα περιστατικά επιθέσεων και κλοπών, που γίνονται για «πλάκα», από ανηλίκους σε ανηλίκους είναι σχεδόν καθημερινά

Της **ΛΙΝΑΣ ΓΙΑΝΝΑΡΟΥ**

Το στοιχείο που κάνει την ταινία «Funny games» του Χάνεκε τρομακτικό είναι ότι οι «κακοί» είναι ευπαρουσίαστοι, καθαροί, ευγενικοί, όπως τα θύματά τους. Ασκούν βία από βαρεμάρα ή απλώς για πλάκα. Αυτό ήρθε στο μυαλό ακούγοντας την παρακάτω ιστορία βίας με θύτες και θύματα ανηλίκους, που έλαβε χώρα στις αρχές του μηνός σε πολυσύχναστο εμπορικό κέντρο της Αττικής. Μια από τις πολλές στον συγκεκριμένο χώρο και όχι μόνο, με δράστες παιδιά της διπλανής πόρτας που ανταποκρίνονται σε challenges του TikTok. Δεν είναι τυχαίο ότι μεταξύ Ιανουαρίου - Αυγούστου 2023 οι ανήλικοι που συνελήφθησαν για σύσταση εγκληματικής οργάνωσης αυξήθηκαν κατά 80%, για επικίνδυνη σωματική βλάβη κατά 33%, για κλοπή 46% και για ληστεία 34%.

Ήταν μία εβδομάδα πριν ανοίξουν τα σχολεία. Ο Κώστας, 14,5 ετών, είχε κανονίσει με τέσσερις φίλους του της ίδιας ηλικίας να πάνε με το μετρό σε μεγάλο εμπορικό κέντρο – μαζί θα ερ-

Αρχές Σεπτεμβρίου, έπειτα από επίθεση σε παρέα σε εμπορικό κέντρο της Αττικής, έξι αγόρια οδηγήθηκαν στο τμήμα και κρατήθηκαν στο πλαίσιο του αυτοφώρου.

Οι δράστες είναι παιδιά της διπλανής πόρτας. Λίγοι από τους γονείς έχουν το κουράγιο να καταθέσουν μήνυση, θέλοντας να προστατεύσουν τα παιδιά τους, και ως αποτέλεσμα συγκεκριμένες παρέες αποθρασύνονται όλο και περισσότερο, κλιμακώνοντας τη βία.

χόταν και ο μικρότερος αδελφός του, Στέλιος, 12. Θα έτρωγαν κανένα μπέργερ, θα χάζευαν λίγο, τα γινώσκει. Ήταν γύρω στις 7.30 το απόγευμα όταν στην είσοδο τους σταμάτησε μια ομάδα α-γοριών. Ήταν στην ίδια πάνω-κάτω η-λικία. «Τι κάνετε εδώ;» τους ρώτησαν. «Έχετε κανένα λεφτό να πάρουμε τίπο-τα;». Όταν οι άλλοι απάντησαν «όχι», η ομάδα συνέχισε λίγο πιο επιθετικά. «Τι θα γίνει, θα μας δώσετε τα λεφτά σας;». Όμως φαίνεται ότι δεν ήταν καλή στιγμή να κάνουν το τελικό πέσιμο: ήταν έξι εναντίον έξι. Επρεπε να περι-μένουν ώστε οι συσχετισμοί δυνάμεων να τους ευνοούν.

Η παρέα του Κώστα προχώρησε κα-νονικά στον όροφο με τα εστιατόρια. Λίγο αργότερα, έχοντας ξεχάσει το πε-

ριστατικό στην είσοδο, ο Κώστας κα-τευθύνθηκε με ένα φίλο του προς την είσοδο των σινεμά. Οι υπόλοιποι δεν ήταν μακριά, αλλά δεν είχαν οπτική ε-παφή μαζί τους. Τότε η ομάδα των έξι αγοριών εμφανίστηκε λες από το που-θενά και περικύκλωσε τα δύο αγόρια. Ο κύκλος έκλεινε συνεχώς, μέχρι που επικείμενη να τους τραβήξουν τις τσά-ντες και να φύγουν. Για κάποιο λόγο ο περίγυρος δεν αντέδρασε. Θεώρησαν άραγε ότι «αγόρια είναι, κάνουν αγριά-δες»; Η αλήθεια είναι ότι οι δύο παρέες έμοιαζαν εμφανισιακά. Μαύρες μπλούζες και βερμούδες οι μεν, μαύρες μπλούζες και μαύρες βερμούδες οι δε. Άλλος πιο ξυρισμένο κεφάλι, άλλος λιγότερο, όλοι στην εποχή τους, μοδάτοι. Δεν υπήρξε παρέμβαση ούτε από τους άνδρες σε-

κιούριτι που βρίσκονται στον χώρο. Δεν έχει γίνει γνωστό εάν βρίσκονταν κοντά στο περιστατικό.

Ευτυχώς, χάρη σε ένα συνδυασμό κινήσεων που ακόμη δεν ξέρω πώς έ-κανε, ο Κώστας κατάφερε να απεγκλω-βιστεί. Αρχισε να τρέχει προς την είσοδο – θυμήθηκε ότι μπαίνοντας είχε δει εκεί άνδρες της ομάδας Δ.Ι.Α.Σ. Ο αδελφός του και τα άλλα παιδιά που αντιλήφθη-καν τι είχε συμβεί άρρισαν να τρέχουν πίσω του, ενώ οι δράστες τους ακολου-θούσαν.

Φθάνοντας όμως στην είσοδο και βλέποντας την ομάδα Δ.Ι.Α.Σ., οι νεαροί ταμπουρώθηκαν στο εσωτερικό του ε-μπορικού κέντρου. Τα αγόρια εξιστό-ρησαν με λεπτομέρεια τι είχε συμβεί στους αστυνομικούς, που τους ζήτησαν

να παραμείνουν στο σημείο. Περιμέναν περίπου 40 λεπτά εκεί ώσπου να βγουν οι άλλοι. Όταν τους είδαν, τους υπέδειξαν στους αστυνομικούς, που τους συνέ-λαβαν. Οι δύο ομάδες των έξι οδηγή-θηκαν στο τμήμα, ενώ ειδοποιήθηκαν οι γονείς τους.

Κάλεσμά στο TikTok

Οι ενήλικοι περιεργάζονταν ο ένας τον άλλον: έμοιαζε να ανήκουν στην ίδια κοινωνικοοικονομική κατάσταση, θα μπορούσαν να είναι φίλοι. Οι γονείς των δύο αδελφών κατέθεσαν μήνυση, γεγονός που επέτρεψε στη διαδικασία να κινηθεί. Αφού όλοι οι εμπλεκόμενοι κατέθεσαν στον ανακριτή, οι έξι φερό-μενοι ως δράστες που παραδόθηκαν τις πράξεις τους οδηγήθηκαν σε κελί

στο πλαίσιο της διαδικασίας του αυτο-φώρου, προκειμένου το άλλο πρωί να οδηγηθούν στον εισαγγελέα. Κατά τη σύλληψη, ένας εξ αυτών είχε φτύσει στο πρόσωπο έναν αστυνομικό, με α-ποτέλεσμα να «συλλέξει» και την πα-ράβαση της αντίστασης κατά της αρχής. Όπως έγινε γνωστό αργότερα, το έκανε στο πλαίσιο ενός challenge που «έτρεχε» στο TikTok. Ένα κάλεσμα από account συνδέσμου φιλάθλων στην ίδια πλατ-φόρμα ήταν και ο λόγος που οι έξι είχαν βρεθεί στο εμπορικό κέντρο. «Πάμε για ξύλο» ήταν το σύνθημα, ή κάπως έτσι, το οποίο αναπαρήχθη αρκετά ώστε να φτάσει στα timeline και αυτών των νε-αρών. Δεν γνωρίζονταν μεταξύ τους, πρώτη φορά είχαν συναντηθεί εκείνη την ημέρα. Είχαν φθάσει από διάφορες

περιοχές της Αθήνας προκειμένου να είναι στη «φάση».

Επίδειξη δύναμης

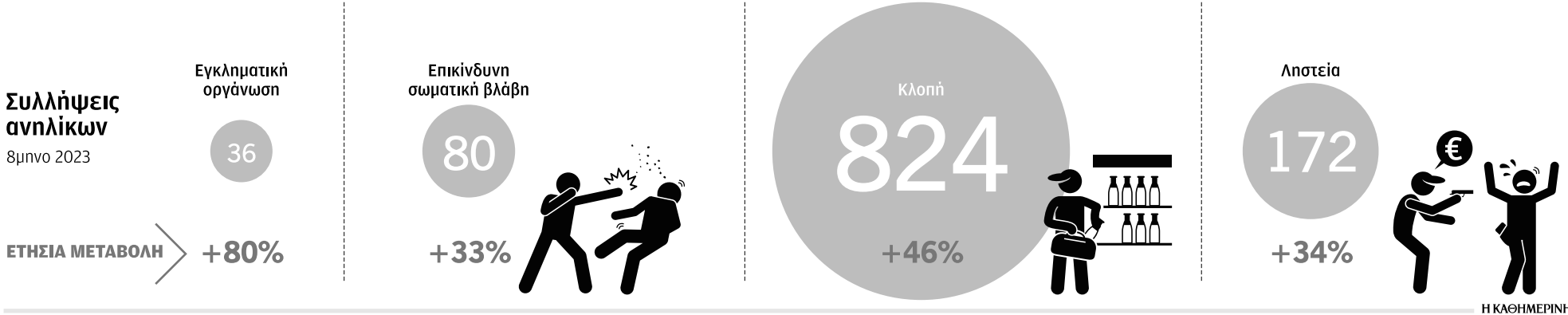
Τα βίντεο στο TikTok από τέτοιες «συναντήσεις» σε εμπορικά κέντρα δι-νουν και παίρνουν. Συχνά πρόκειται για ραντεβού δύο σχολείων – στον κώ-δικα των παιδιών λέγεται «σέντρα». Ε-πίδειξη δύναμης ανάμεσα σε παιδιά 13-14 ετών. Δεν ήταν τυχαία η παρουσία της ομάδας Δ.Ι.Α.Σ. έξω από τον συγκεκριμένο χώρο. Τα περιστατικά επιθέσεων από ανηλίκους σε ανηλίκους είναι σχε-δόν καθημερινά, ωστόσο λίγοι από τους γονείς έχουν το κουράγιο να καταθέσουν μήνυση, θέλοντας να προστατεύσουν τα παιδιά τους. Ως αποτέλεσμα, συγκεκριμένες παρέες αποθρασύνονται ολο-ένα και περισσότερο.

Σύμφωνα με μαρτυρίες, το κελί εκείνο το βράδυ θύμιζε παιδική χαρά. Τα παιδιά γελούσαν, φώναζαν και έβριζαν χωρίς να φαίνεται να έχουν αντιληφθεί τη σο-βαρότητα της κατάστασης. Αντιθέτως φαινόταν ότι ήθελαν να δείξουν ποιος είναι ο πιο μάγκας, ο πιο ατρόμητος. Σε

Το κελί εκείνο το βράδυ θύ-μιζε παιδική χαρά. Τα παιδιά γελούσαν, φώναζαν και έβριζαν χωρίς να φαίνεται να έχουν αντιληφθεί τη σο-βαρότητα της κατάστασης.

κάθε περίπτωση, η αντίδρασή τους ήταν πολύ μακριά από την αντίδραση που θα φανταζόταν κανείς ότι θα είχε ένα παιδί αυτής της ηλικίας που ένα ω-ραίο βράδυ βρισκόταν πίσω από τα κά-γκελα.

Οι γονείς των θυμάτων πάντως τρο-μοκρατηθήκαν. Δύσκολα θα αφήσουν τα παιδιά τους να ξαναπάνε μόνα τους στο συγκεκριμένο εμπορικό κέντρο. «Η εγκληματικότητα στις ηλικίες 14-16 είναι μεγάλη και είναι εγκληματικότητα που γίνεται για πλάκα», λέει η μαμά τους στην «Κ», υπό τον όρο της ανω-νυμίας ασφαλώς. «Δεν είναι επιθέσεις γιατί περνάνε ή για να αποσπάσουν ένα κινητό που δεν έχουν. Κλέβουν για πλά-κα. Είναι πολύ τρομακτικό». Η δικάσμος ορίστηκε για το 2025.

Η γένεση της βίας, η ταυτότητα του «νταή» και η ανάληψη δράσης

Της **ΙΩΑΝΝΑΣ ΦΩΤΙΑΔΗ**

«Η βία δεν ξεσπά εν μια νυκτί, επωάζεται για καιρό και εκδηλώνεται όταν υπάρχουν οι “κατάλληλες” συνθήκες», παρατηρεί η Ελενα Συρμαλή, εγκληματολόγος και πρόεδρος του Κέντρου Μελετών Ασφαλείας (ΚΕΜΕΑ) του υπουργείου Προστασίας του Πολίτη. «Η κανονικοποίηση της βίας ξεκίνησε με τον βίαιο λόγο –δημόσιο ή ιδιωτικό–, εν συνέχεια υπήρξαμε μά-ρτυρες δημοσίων προσώπων που ασχη-μονούσαν, ακόμη και βαιοπραγούσαν», συμπληρώνει. «Στην κανονικοποίηση της βίας έχουν συμβάλει τα ΜΜΕ με τη μαζική και χωρίς όριο διάχυση λεπτομε-ρειών για τον τρόπο τέλεσης πληθύνον-εγκλημάτων», προσθέτει η Ελενα Κου-τοπούλου, ψυχολόγος-εγκληματολόγος.

«Η οικογένεια και το σχο-λείο παίζουν καθοριστικό ρόλο, ενώ κρίσιμο είναι το αν οι δύο αυτοί πυλώνες αλ-ληλεπιδρούν μεταξύ τους».

Η каранτίνα πυροδότησε τη βία των ε-φήβων, «γιατί καταστρατηγούσε ένα βα-σικό αίτημα της εφηβείας, την ελευθερία». Σύμφωνα με την ίδια, «το ξέσπασμα της βίας είναι η κραυγή των παιδιών των ο-ποίων η ανάγκη για σύνδεση και αποδοχή δεν έχει ικανοποιηθεί». Οι σύγχρονοι ρυθμοί ζωής άλλαξαν τις ισορροπίες στην οικογένεια. «Ελλείπει ποιοτικού χρόνου

δεν χτίζεται σχέση εμπιστοσύνης μεταξύ γονιού και παιδιού, ενώ τα παιδιά δυ-σκολούνται να έχουν ως πρότυπο τους γονείς τους, κάτι που τα ματαιώνει», τονίζει η κ. Κουτσοπούλου. Αν δεν βρουν προσοχή στο οικογενειακό περιβάλλον, θα τη διεκδικήσουν με άλλο τρόπο. «Πα-λαιότερα είχαμε άλλες σταθερές στην καθημερινότητά μας», υπενθυμίζει η κ. Συρμαλή. Και συνεχίζει: «Λέμε από τις δεκαετίες του ’70 και του ’80 ότι ζούμε σε μια κοινωνία διακινδύνευσης, όμως τώρα βιώνουμε ως κοινωνία το τέλος των βεβαιωτήτων». Ένας έφηβος με κρίση ταυτότητας ενδέχεται «να προτιμήσει, ως πιο ασφαλή, μια αρνητική ταυτότητα, όπως αυτή του “νταή”». «Η οικογένεια και το σχολείο παίζουν καθοριστικό ρόλο στη γένεση της βίας, ενώ εξίσου κρίσιμο

είναι το αν οι δύο αυτοί πυλώνες αλλη-λεπιδρούν μεταξύ τους», εξηγεί η κ. Συρ-μαλή. «Είναι καλό το παιδί να έχει ου-σιαστική δέσμευση με το σχολείο, να το νιώθει σαν δεύτερο σπίτι του». Για να ε-πιτευχθεί αυτό, «χρειάζεται ο γονιός να μην ακυρώνει το σχολείο, να μη μειώνει τους εκπαιδευτικούς». Όταν ο δάσκαλος θα ενημερώσει την οικογένεια για κάποια αλλαγή στη συμπεριφορά του μαθητή, στην απόδοσή του, στις απουσίες, ο γονιός θα πρέπει να το διερευνήσει. «Το ζητούμενο δεν είναι αν αγαπάμε τα παιδιά μας, αλλά αν τα προετοιμάζουμε να γίνουν σωστοί πολίτες», υπενθυμίζει η ίδια, που κάνει λόγο για την άρνηση συχνά των γονέων να αντικρισουν κατάρματα την αλήθεια, όπως όταν υπάρχει κάποιο ψυ-χικό νόσημα. Η δουλειά ενός επαγγελματία

«Οφείλουμε να διαχειρι-στούμε τέτοιες συμπεριφο-ρές εγκαίρως, ούτως ώστε να εξαλειφθούν στη διάρ-κεια της εφηβείας».

ψυχικής υγείας με έναν έφηβο μπορεί να αποδειχθεί απόλυτα λυτρωτική, «είναι η καλύτερη επένδυση των γονιών για το μέλλον». Η παραβατικότητα των ανηλίκων σήμερα φέρει τα ποιοτικά χαρακτηριστικά της εγκληματικότητας. «Οφείλουμε να διαχειριστούμε τέτοιες συμπεριφορές ε-γκαίρως, ούτως ώστε να εξαλειφθούν στη διάρκεια της εφηβείας, διότι αν συ-

νεκιστούν και μετά το σχολείο, τότε βγαί-νουν στην κοινωνία άνθρωποι που είναι προδιαγεγραμμένο ότι θα ακολουθήσουν μια “εγκληματική καριέρα” ή θα εκδη-λώνουν σε όλη τους τη ζωή βίαιες και σοβαρές αντικοινωνικές συμπεριφορές», εξηγεί. Οι γονείς που απευθύνονται για βοήθεια στην κ. Κουτσοπούλου είναι «καταβαρωμένοι» από τις σύγχρονες συνθήκες ζωής. «Εκπέμπουν ένα αίσθημα ανημποριάς: θέτω ως προτεραιότητα την καθοδήγηση τους για να διαχειριστούν ορθά τη βίαιη συμπεριφορά του παιδιού». Η ίδια νιώθει ότι τόσο η οικογένεια όσο και η κοινωνία παρακολουθούν το ξέ-σπασμα βίας «μουδιασμένες». «Πρέπει να περάσουμε από το στάδιο του σοκ σε αυτό της ανάληψης ευθύνης και δράσης», καταλήγει.

Η έκθεση μωρών σε οθόνες καθυστερεί την ανάπτυξή τους

Του **ΜΑΤ ΡΙΚΤΕΛ**

Παιδιά κάτω του ενός έτους που εκτίθεν-ται σε οθόνες πάνω από τέσσερις ώρες την ημέρα παρουσιάζουν καθυστερη-μένη ανάπτυξη στην επικοινωνία και μειωμένες δεξιότητες στην επίλυση προ-βλημάτων στις ηλικίες 2-4 ετών. Αυτό προκύπτει από νέα έρευνα, που δημο-σιεύτηκε στην Επιθεώρηση της Αμερι-κανικής Ένωσης Παιδιατρικής. Η μελέτη κατέληξε επίσης ότι τα ίδια παιδιά πα-ρουσιάζουν λιγότερες λεπτές κινητικές, προσωπικές και κοινωνικές δεξιότητες σε σχέση με τα συνομηλικά τους, αν και οι διαφορές τείνουν να εξομαλυνθούν σταδιακά έως την ηλικία των 4 ετών.

Η έρευνα δεν κατέληξε ότι υπάρχει αλληλεπίδραση μεταξύ της έκθεσης στην

οθόνη και της καθυστερημένης ανά-πτυξης. Αντιθέτως, η παρατήρηση θα πρέπει να ερμηνευτεί με βάση την αξία της πρόσωπο με πρόσωπο επικοινωνίας ιδίως στα παιδιά προσχολικής ηλικίας. Ο Ντέιβιντ Τζ. Λέφκοβιτς, ψυχολόγος ανάπτυξης στο Κέντρο Μελέτης των Παιδιών του Πανεπιστημίου Γέιλ, ανα-φέρει ότι η φυσική επικοινωνία μεταξύ γονιού και παιδιού είναι ζωτικής σημα-σίας για την παροχή ενός πλούσιου σετ πληροφοριών, όπως εκφράσεις προσώ-που, λέξεις, τόνος φωνής και φυσική αλληλεπίδραση, που συνδυάζονται για να διαμορφώσουν τη γλώσσα και το νόημα. «Όλα αυτά δεν συμβαίνουν όταν ένα παιδί παρακολουθεί μια οθόνη», ε-ξηγεί, προσθέτοντας ότι δεν τον εξέ-πληξαν τα ευρήματα.

Τα συμπεράσματα της μελέτης, που διενεργήθηκε από επιστήμονες στην Ιαπωνία, αντλήθηκαν από ερωτηματο-λόγια για την ανάπτυξη και την έκθεση στην οθόνη, τα οποία διανεμήθηκαν στους γονείς σχεδόν 8.000 μικρών παι-διών στην ημέρα στην οθόνη, ενώ 18% είχαν δύο έως τέσσερις ώρες και η πλει-ονότητα κάτω από δύο ώρες.)

Οι συντάκτες της έρευνας επισήμα-ναν ότι η μελέτη δεν έκανε διαχωρισμό

μεταξύ της έκθεσης στην οθόνη για εκπαιδευτικούς και ψυχαγωγικούς οκο-πούς. Μελλοντικές έρευνες θα μπο-ρούσαν να διερευνήσουν αυτήν την πτυχή. Ο δρ Λέφκοβιτς είπε ότι οι γονείς τον ρωτούν συχνά πόσος χρόνος είναι ο ενδεχόμενος για την έκθεση παιδιών σε οθόνες. «Μιλώστε στο παιδί σας όσο περισσότερο μπορείτε, πρόσωπο με πρόσωπο όσο το δυνατόν πιο πολύ», ήταν η απάντησή του.

Κατά τη γνώμη του, δεν είναι απο-τελεσματικό να ζητήσει κάποιος από τους γονείς να απαγορεύσουν στα παι-διά την έκθεση στις οθόνες. «Ουδείς γονείς θα άκουγε κάτι τέτοιο. Όλα αυτά πρέπει να γίνονται με μέτρο. Με μεγάλη δόση ζωντανής κοινωνικής αλληλεπί-δρασης».

Στόχος της έρευνας είναι να καταδείξει τη σημασία της φυσικής επικοινωνίας πρόσωπο με πρόσωπο στην προσχολική ηλικία για την παροχή πληροφοριών, όπως εκφράσεις, λέξεις, τόνος φωνής και φυσική αλληλεπίδραση.

ΑΝΑΛΥΣΗ / EUROBANK*

Επιβράδυνση ανάπτυξης
σε Κεντρική
και Ανατολική Ευρώπη

Οδεύοντας προς το τελευταίο τρίμηνο του έτους, ο ετήσιος ρυθμός οικονομικής ανάπτυξης για τις οικονομίες της Κεντρικής και Ανατολικής Ευρώπης εμφάνισε σημάδια επιβράδυνσης το πρώτο εξάμηνο του 2023 σε σχέση με το 2022, ενώ στοιχεία μέχρι και τον Ιούλιο, τόσο από την πλευρά της παραγωγής όσο και της ζήτησης, δείχνουν την τάση αυτή να συνεχίζεται και το τρίτο τρίμηνο. Συγκεκριμένα, η οικονομία της Ουγγαρίας παρέτεινε την τεχνική ύφεση στην οποία εισήλθε το τρίτο τρίμηνο του 2022, καταγράφοντας ρυθμό ανάπτυξης -0,3% σε σχέση με το προηγούμενο τρίμηνο, ενώ αρνητικός παρέμεινε και ο ετήσιος ρυθμός μεγέθυνσης διαμορφούμενος στο -2,3% από -1,2% το πρώτο τρίμηνο. Σε ανάλογη πορεία κινήθηκε και ο ετήσιος ρυθμός ανάπτυξης στην Πολωνία, με την οικονομία να συρρικνώνεται κατά -2,2% το δεύτερο τρίμηνο συγκριτικά με το πρώτο. Πιο σταθερή εμφανίζεται η οικονομία της Τσεχίας, η οποία παρέμεινε σχεδόν στάσιμη τα δύο τελευταία τρίμηνα, σημειώνοντας σχεδόν μηδενικούς ρυθμούς μεγέθυνσης. Είναι προφανές πως η περιοριστική νομισματική πολιτική που έχουν υιοθετήσει οι αντίστοιχες κεντρικές τράπεζες των ανωτέρω χωρών τους τελευταίους τουλάχιστον 20 μήνες έχει εμφανές οικονομικό κόστος στο ΑΕΠ και των τριών βασικών χωρών της αναδυόμενης Ευρώπης, αποδίδοντας, ωστόσο, εμφανώς στη μάχη κατά του υψηλού πληθωρισμού. Ειδικότερα, η πορεία του ετήσιου πληθωρισμού παρέμεινε σταθερά καθοδική εν πολλοίς από τις αρχές του έτους μέχρι και τον Αύγουστο. Είναι ενδεικτικό ότι και οι τρεις οικονομίες (CEE3) ξεκίνησαν το 2023 με διψήφιες τιμές ετήσιου ΕνΔΤΚ, που μέχρι τον Αύγουστο είχαν σχεδόν μειωθεί κατά το ήμισυ, παραμένοντας ωστόσο σε σαφώς υψηλότερα επίπεδα σε σχέση με την Ε.Ε. και την Ευρωζώνη (Ουγγαρία 26,2% τον Ιανουάριο και 14,2% τον Αύγουστο, Πολωνία +15,9% τον Ιανουάριο και 9,5% τον Αύγουστο, Τσεχία +19,1% τον Ιανουάριο και 10,1% τον Αύγουστο, με τις αντίστοιχες τιμές για Ε.Ε. και Ευρωζώνη να διαμορφώνονται από 10% και 8,7% σε 5,9% και 5,2%). Ωστόσο, οι μηνιαίες τιμές για τον ίδιο μήνα δείχνουν ένα νέο κύμα πληθωριστικών πιέσεων που συμπίπτει χρονικά και συνδέεται με τις πρόσφατες ανατιμήσεις στις τιμές ενέργειας και τροφίμων. Στο ως άνω διαμορφούμενο πλαίσιο, η στάση των τοπικών κεντρικών τραπεζών στο εγγύς μέλλον βρίσκεται σε διαδικασία αναπροσαρμογής με μία εκ των τριών, αυτή της Πολωνίας, να έχει ήδη προβεί σε μείωση του κεντρικού επιτοκίου παρεμβάσης στη συνεδρίαση του Σεπτεμβρίου. Η ανωτέρω αβεβαιότητα σχετικά με τις επιπτώσεις του πληθωρισμού, όπως αυτός θα διαμορφωθεί στους επόμενους μήνες στην ήδη ηπιότερη οικονομική ανάπτυξη για το 2023 σε σχέση με το 2022, αποτυπώθηκε και στον δείκτη οικονομικής εμπιστοσύνης της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, ο οποίος κατέγραψε σημάδια επιδείνωσης τον Σεπτέμβριο σε σύγκριση με τον Αύγουστο.

* Eurobank Research

Μικρά κέρδη
στο ΧΑΚ την Τρίτη

Μικρά κέρδη παρουσίασε το Χρηματιστήριο στην δεύτερη συνεδρία του μήνα. Ο Γενικός Δείκτης ανήλθε την Τρίτη στο κλείσιμο στις 130.56 μονάδες, παρουσιάζοντας άνοδο σε ποσοστό 0,15%. Ο Δείκτης FTSE/CySE 20 παρουσίασε ελαφρώς μεγαλύτερη άνοδο, σε ποσοστό 0,16%, κλείνοντας στις 79,20 μονάδες. Ο ημερήσιος τίτρος διαμορφώθηκε στις 206.315. Από τους επιμέρους χρηματιστηριακούς δείκτες, κέρδη παρουσίασαν οι Επενδυτικές Εταιρείες με 2,15%, η Εναλλακτική Αγορά με 0,63% και η Κύρια Αγορά με 0,15%. Ο τομέας των Ξενοδοχείων δεν παρουσίασε μεταβολή.

Το μεγαλύτερο επενδυτικό ενδιαφέρον προσέλκυσαν οι τίτλοι της Τράπεζας Κύπρου με €151.165 (πτώση 1,34% - τιμή κλεισίματος €2,95). Ακολούθησαν οι μετοχές της Ελληνικής Τράπεζας με €24.140 (χωρίς μεταβολή - τιμή κλεισίματος €2,24), της Salamis Tours Holdings με €7.650 (άνοδος 0,52% - τιμή κλεισίματος €3,83), της Logicom Public με €7.298 (χωρίς μεταβολή - τιμή κλεισίματος €2,84) και της Blue Island PLC με €3.792 (χωρίς μεταβολή - τιμή κλεισίματος €0,89). Από τις μετοχές που έτυχαν διαπραγματεύσεων, τέσσερις κινήθηκαν ανοδικά, δύο πτωτικά και πέντε παρέμειναν αμετάβλητες. Ο αριθμός των συναλλαγών περιορίστηκε σε 59. Στο μεταξύ, το ΧΑΚ ανακοίνωσε τη συνέχιση της αναστολής διαπραγμάτευσης των τίτλων της εταιρείας The Reputation Exchange Plc (ΝΕΑ Αγορά). Η απόφαση αυτή λήφθηκε σύμφωνα με το Άρθρο 183 του περί Αξιών και Χρηματιστηρίου Αξιών Κύπρου Νόμου, εφόσον εξακολουθούν να συντρέχουν οι λόγοι που επιβάλλουν τη συνέχιση της αναστολής διαπραγματεύσεων των τίτλων της εταιρείας, λόγω μη τήρησης της υποχρέωσης για υπηρεσίες Συμβούλου Εισαγωγής. Η συνέχιση της αναστολής διαπραγματεύσεων θα ισχύει από τις 03 Οκτωβρίου 2023. Σημειώνεται ότι η αναστολή διαπραγματεύσεων θα έχει διάρκεια μέχρι 2 μήνες (δηλαδή μέχρι τις 04 Δεκεμβρίου 2023) ή νωρίτερα, εάν η εταιρεία συμμορφωθεί με τις εκκρεμείς συνεχείς της υποχρεώσεις.

Το στοίχημα της απορρόφησης
55 δισ. τα επόμενα 4-6 χρόνια

Αγώνας δρόμου για την αξιοποίηση ΕΣΠΑ και Ταμείου Ανάκαμψης

Της ΕΙΡΗΝΗΣ ΧΡΥΣΟΛΩΡΑ

Αντιμέτωπη με την πρόκληση της απορρόφησης προς όφελος της οικονομίας πάνω από 55 δισ. ευρώ, από το ΕΣΠΑ και το Ταμείο Ανάκαμψης τα επόμενα 4-6 χρόνια, είναι η κυβέρνηση, ενώ έχουν ήδη αρχίσει να διαφαίνονται οι πρώτες δυσκολίες. Συνολικά, η χώρα έχει λαμβάνειν 36 δισ. ευρώ από το Ταμείο Ανάκαμψης έως τον Αύγουστο του 2026 και άλλα 26 δισ. από το ΕΣΠΑ 2021-2027 έως το 2030, δηλαδή συνολικά 62 δισ. Έχει ήδη απορροφήσει 11,08 δισ. από το Ταμείο Ανάκαμψης, χωρίς να έχουν διοχετευθεί ακόμη όλα στην οικονομία. Έτσι, όπως είπε σε σχετική συνέντευξη Τύπου ο αρμόδιος αναπληρωτής υπουργός Οικονομικών Νίκος Παπαθανάσης, «πάνω από 55 δισ. ευρώ θα μπουν στην οικονομία τα επόμενα 4-6 χρόνια».

Ωστόσο, στο εξής η απορρόφηση κάθε δόσης, ιδίως του Ταμείου Ανάκαμψης, θα είναι μια δοκιμασία, αφού θα εξαρτάται από την εκπλήρωση «οροσμήων» που πλέον συνδέονται με συγκεκριμένα έργα. «Τώρα απορροφάμε μόνο όταν έχουμε πραγματοποιήσει επενδύσεις», είπε ο διοικητής του Ταμείου Ανάκαμψης Ορέστης Καβαλάκης. Ενδεικτικά, το τρίτο αίτημα πληρωμής που υποβλήθηκε τον Μάιο για επεκταμένης 1,72 δισ. ευρώ δεν έχει ακόμη εγκριθεί, καθώς υπήρξε προσφυγή ενδιαφερόμενων εταιρειών (European Dynamics,

Το επόμενο αίτημα εκταμίευσης από το Ταμείο Ανάκαμψης, τον Δεκέμβριο, θα αφορά μόνο δάνεια 1,8 δισ. ευρώ και όχι και επικορηγήσεις.

Κάθε δόση είναι
μια δοκιμασία, αφού
εξαρτάται από την
εκπλήρωση «οροσμήων» που συνδέονται
με συγκεκριμένα έργα.

Net Company-Intrasoft) στο Συμβούλιο Επικρατείας για τον διαγωνισμό του Εθνικού Συστήματος Ηλεκτρονικών Δημοσίων Συμβάσεων (ΕΣΗΔΗΣ) και επομένως το ορόσημο δεν έχει εκπληρωθεί. Εκτός από τις επιχειρηματικές πρακτικές και τις καθυστερήσεις της δικαιοσύνης, η απορροφητικότητα έχει ως «αντίπαλο» τη δυσκαμψία της δημόσιας διοίκησης. «Για να απορροφήσουμε εγκαίρως τους διαθέσιμους πόρους, πρέπει να διπλα-

σιάσουμε την ικανότητα της δημόσιας διοίκησης», σχολίασε ο Δημήτρης Σκάλκος, γενικός γραμματέας Δημοσίων Επενδύσεων και ΕΣΠΑ.

«Προφανώς, υπάρχει κινήση», σχολίασε σχετικά και ο κ. Παπαθανάσης. Σύμφωνα με τον ίδιο, το επόμενο αίτημα εκταμίευσης από το Ταμείο Ανάκαμψης που θα υποβάλει η χώρα, τον Δεκέμβριο, θα αφορά μόνο δάνεια 1,8 δισ. ευρώ και όχι και επικορηγήσεις.

Κανονικά, σύμφωνα με τον αρχικό προγραμματισμό, κάθε χρόνο υποβάλλονται δύο αιτήματα, εκ των οποίων το ένα περιλαμβάνει και δάνεια, εκτός από επικορηγήσεις. Το επόμενο αίτημα θα υποβληθεί το α' τρίμηνο του 2024, είπε ο αναπληρωτής υπουργός και θα αφορά δάνεια και επικορηγήσεις.

Στην ομαλή ροή των χρηματοδοτήσεων παρεβλήθηκαν αυτή τη φορά και οι αναθεωρήσεις του Ταμείου Ανάκαμψης και του ΕΣΠΑ, που επανασχεδιάστηκαν μάλιστα μετά τις καταστροφές στη Θεσσαλία, ώστε να μετακινήθούν πόροι για την αποκατάσταση των σχετικών ζημιών. Η τελική έγκριση αναμένεται από το ECOFIN στις 8 Δεκεμβρίου. Πάντως, έχουν ήδη εξασφαλισθεί, σύμφωνα με τον κ. Παπαθανάση, 330 εκατ. ευρώ από το προηγούμενο ΕΣΠΑ για την πρώτη αρωγή και 686 εκατ. ευρώ από το Ταμείο Ανάκαμψης, τα οποία θα κατευθυνθούν σε Θεσσαλία και Εβρο για την αποκατάσταση οδικού δικτύου και γεφυρών (420 εκατ. ευρώ), το σιδηροδρομικό δίκτυο (180 εκατ. ευρώ) και για αντιδιαβρωτικά και αντιπλημμυρικά έργα (86 εκατ. ευρώ).

Ο κ. Παπαθανάσης ανακοίνωσε ότι τον Οκτώβριο θα δημοσιευθούν δύο νέες προσκλήσεις, μία για νεοσύστατες επιχειρήσεις στον τουρισμό και μία για τη γενική επιχειρηματικότητα των νεοσύστατων επιχειρήσεων, προϋπολογισμού 350 εκατ. ευρώ.

Η Ελλάδα θα αντλήσει έως 7 δισ. ευρώ
από τις αγορές ομολόγων το 2024

Της ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ ΚΟΥΡΤΑΛΗ

Στα 6-7 δισ. ευρώ τοποθετείται η εκδοτική δραστηριότητα του ελληνικού Δημοσίου το 2024, με εκδόσεις βραχυπρόθεσμων και μακροπρόθεσμων ομολόγων. Ωστόσο, καθώς η ανάπτυξη της επενδυτικής βαθμίδας από τους μεγαλύτερους οίκους (S&P, Fitch) εκτιμάται ότι θα οδηγήσει αυτομάτως σε εισροές 6-10 δισ. ευρώ στα ελληνικά ομόλογα, λόγω της συμπεριλήψης τους στους βασικούς διεθνείς δείκτες, θα πρέπει να δημιουργηθεί περαιτέρω εκδοτικός «χώρος». Συνεπώς δρομολογείται η μείωση των εντόκων γραμματίων κατά 1,5-2 δισ. ευρώ, από τα 11,5 δισ. ευρώ σήμερα, ενώ εάν το επιτρέψουν οι συνθήκες η Ελλάδα θα προχωρήσει σε περαιτέρω ανταλλαγές ομολόγων (buybacks) τα οποία λήγουν στα επόμενα 2-3 χρόνια, καθώς και σε νέες πρόωρες αποπληρωμές των διμερών δανείων (GLF).

Επιπλέον, θα συνεχιστούν οι εκδόσεις εντόκων στις οποίες μπορούν να συμμετάσχουν και οι μικροεπενδυτές, αν και στις πρώτες δύο σχετικές κινήσεις του ΟΔΑΗΧ, στα έντοκα 52 και 26 εβδομάδων που εκδόθηκαν τον Σεπτέμβριο, η συμμετοχή των ιδιωτών ήταν περιορισμένη. Με την ανταλλαγή ομολόγων που έληγαν το 2024 και το 2025 στην οποία προχώρησε ο ΟΔΑΗΧ τον Ιούλιο (1,5 δισ. ευρώ), σε συνδυασμό με τα 5,3 δισ. ευρώ περίπου που θα εξοφληθούν πρόωρα από τα διμερή δάνεια στις 15 Δεκεμβρίου, και που αφορούν

επίσης τη διετία, οι χρηματοδοτικές ανάγκες για το 2024 και το 2025 από τα 18 δισ. ευρώ μειώνονται στα 11,2 δισ. ευρώ. Αρα διαμορφώνονται στα 5,5-6 δισ. ευρώ περίπου την κάθε χρονιά πλέον. Έτσι, ουσιαστικά η Ελλάδα δεν θα χρειαστεί να αντλήσει πάνω από 6-7 δισ. ευρώ το 2024. Και όλα αυτά τη στιγμή που οι ανάγκες δανεισμού από τις αγορές των μεγάλων χωρών της Ευρωζώνης για το 2024 αγγίζουν

Τα σχέδια για πράσινο
ομόλογο και νέες εκδόσεις
εντόκων στις οποίες
μπορούν να συμμετάσχουν
και μικροεπενδυτές.

ακόμη και επίπεδα ρεκόρ.

Για παράδειγμα, η Γαλλία ανακοίνωσε ότι θα αντλήσει το ποσό ρεκόρ των 285 δισ. ευρώ από τις αγορές, ενώ η Ιταλία εκτιμάται ότι θα αντλήσει περί τα 320 δισ. ευρώ, η Γερμανία 303 δισ. ευρώ και η Ισπανία 173 δισ. ευρώ.

Όσον αφορά την έκδοση του πρώτου πράσινου ομολόγου της Ελλάδας, η οποία και δεν προχώρησε λόγω των αντίξοων συνθηκών πέρυσι, συνεχίζει να βρίσκεται στο τραπέζι για φέτος, αν και υπάρχει πιθανότητα να καθυστερήσει κάποιους μήνες, καθώς οι προτεραιότητες άλλαν μετά τις εξελίξεις με τις φυ-

σικές καταστροφές. Ο ΟΔΑΗΧ είναι σε συνεχή επικοινωνία με τον υπουργό Υποδομών και Μεταφορών Χρήστο Σταϊκούρα και τον υπουργό Περιβάλλοντος και Ενέργειας Θεόδωρο Σκυλακάκη για τη σχετική διαδικασία, καθώς και για τα έργα που θα μπορούσαν να περιληφθούν στον κρατικό τίτλο.

Η ισχυρή «απάντηση» της ΕΕ στις καταστροφικές πλημμύρες που έπληξαν την Ελλάδα, η οποία διαμορφώνεται λίγο χαμηλότερα από τα 3 δισ. ευρώ περίπου ως παροχή βοήθειας προς τη χώρα, άλλαξε τα σχέδια του οικονομικού επιτελείου. Πλέον, όπως είναι και λογικό, προτεραιότητα για τη χρηματοδότηση των έργων (πράσινων και μη) αποκατάστασης των ζημιών στις υποδομές των περιοχών που χτυπήθηκαν περισσότερο από την κακοκαιρία (τα αντιπλημμυρικά έργα είναι «κοινωνικά» αλλά όχι «πράσινα») θα δοθεί στη χρήση του νέου χρήματος που θα παράσχει η Ε.Ε., του οποίου το κόστος είναι από μηδενικό έως πολύ χαμηλό και σίγουρα χαμηλότερο από μια έξοδο στις αγορές.

Έτσι, όταν ολοκληρωθεί και εξαντληθεί η διάθεση των ευρωπαϊκών πόρων, θα εξεταστεί και το κόστος του ελληνικού Δημοσίου από πλευράς χρηματοδότησης και αν υπάρχει ικανό ποσό που θα πρέπει να αντληθεί μέσω της έκδοσης ενός πράσινου ομολόγου. Σε κάθε περίπτωση, το μέγεθος αυτής της έκδοσης δεν θα ξεπερνάει τα 500 εκατ. με 1 δισ. ευρώ.

Ιστορικό ρεκόρ καθαρής
ενέργειας στην Ελλάδα το 8μηνο

Της ΧΡΥΣΑΣ ΛΙΑΓΓΟΥ

Ιστορικό ρεκόρ σημείωσε η καθαρή ενέργεια που προέρχεται από ΑΠΕ και μεγάλα υδροηλεκτρικά το οκτάμηνο του 2023, η οποία έφτασε στις 16.683 GWh. Ρεκόρ σημείωσαν οι ΑΠΕ και ως προς το μερίδιο στην κάλυψη της ζήτησης, το οποίο έφτασε στο 41,9%, σχεδόν 4,5 ποσοστιαίες μονάδες πιο πάνω από το προηγούμενο υψηλό του 2022 (37,5%). Στον αντίποδα βρέθηκε η ηλεκτροπαραγωγή των ορυκτών καυσίμων, η οποία σημείωσε ιστορικό χαμηλό παρουσιάζοντας μείωση κατά 25,6% σε σύγκριση με την αντίστοιχη περίοδο του 2022. Αξιοσημείωτος είναι ο ρόλος των εισαγωγών στην κάλυψη της ζήτησης το οκτάμηνο του 2023, οι οποίες αυξήθηκαν κατά 136,9% αντισταθμίζοντας, μαζί με τις ΑΠΕ, τη μεγάλη πτώση της συνεισφοράς του φυσικού αερίου (-26,6%), του λιγνίτη (-22,4%) και των υδροηλεκτρικών (-18,7%). Η ζήτηση μετά έξι συνεχόμενους μήνες μείωσης αυξήθηκε το δίμηνο Ιουλίου-Αυγούστου, αθροιστικά ωστόσο σε επίπεδο οκταμήνου μειώθηκε στις 33.978 GWh, κατά 3,9% σε σχέση με την αντίστοιχη περίοδο του 2022 καταγράφοντας χαμηλό πενταετίας και κατά 3,1% συγκριτικά με τον μέσο όρο των τελευταίων πέντε ετών.

Ειδικότερα και σύμφωνα με στοιχεία του ΑΔΜΗΕ που επεξεργάστηκε το The Green Tank, η μεγάλη μείωση της συνεισφοράς του αερίου στην ηλεκτροπαραγωγή το οκτάμηνο συγκριτικά με την αντίστοιχη περίοδο του 2022 (-3.499 GWh), καθώς και η μικρότερη μείωση στη

συνεισφορά από τον λιγνίτη (-893 GWh) και τα μεγάλα υδροηλεκτρικά (-564 GWh), αντισταθμίστηκαν πρωτίστως από τη μεγάλη αύξηση στις καθαρές εισαγωγές (+2.618 GWh), δευτερευόντως από τον περιορισμό στη ζήτηση ηλεκτρικής ενέργειας (-1.380 GWh) και, τέλος, από την αυξημένη συνεισφορά των ΑΠΕ (+965 GWh). Οι ΑΠΕ διατήρησαν την πρωτοκαθεδρία στην ηλεκτροπαραγωγή τους πρώτους οκτώ μήνες του 2023 αθροιστικά (14.224 GWh), ξεπερνώντας κατά

Μεγάλη μείωση
της συνεισφοράς
του αερίου στην ηλεκτροπαραγωγή, αύξηση
των εισαγωγών στην
κάλυψη της ζήτησης.

1,5 TWh το ορυκτό αέριο και τον λιγνίτη μαζί (12.753 GWh). Επίσης τους πρώτους οκτώ μήνες του 2023 και παρά τη «βουτιά» του 2023 σε σχέση με το 2022, το ορυκτό αέριο παρέμεινε στη δεύτερη θέση (9651 GWh), ενώ οι καθαρές εισαγωγές βρέθηκαν στην τρίτη θέση με 4.530 GWh. Ακολούθησαν ο λιγνίτης (3.102 GWh) και τα μεγάλα υδροηλεκτρικά (2.459 GWh). Ο λιγνίτης ειδικότερα σημείωσε ιστορικό χαμηλό όσον αφορά τη συνεισφορά του κατά τους πρώτους οκτώ μήνες του έτους.

Τον Αύγουστο οι ΑΠΕ σημείωσαν ιστορικό ρεκόρ μηνιαίας ηλεκτροπαραγωγής (2.231 GWh).

Deloitte.

2023 Global
Human Capital
Trends

© 2023 Deloitte Limited

Στελέχη από κορυφαίους οργανισμούς
αναλύουν τις νέες βασικές αρχές για έναν
κόσμο χωρίς όρια.

